

IJA # 2515

[Book Section - Prayer Book]

ברכה יום ראשון

ק

פסוקי ספר
חבי ארע
מלה: פא שלום בך. למען בית ה' אליהו אנקשה טוב לך
למנו. (ס) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

זהרר אמור דף ק"ב ע"ב

ובחמשה עשר יום רבי יהודה פתח (בסדר כ"א) וישמע הכנעני סוף ערוך
תנינן תלת סתנין עראין אזכינו דהו דישראל על ידי דהו א
אזין משה אהרן וברים. מן בזכות משה. ענני כבוד בזכות אהרן.
באר בזכות מרים. וקדוהו אחרון לעולא. מן בזכות משה דכתיב (שמות
מ"ו) הנני מסמיר לכם לחם מן השמים (דיוקא) דא משה. ענני כבוד
בזכות אהרן. דכתיב (במדבר יד) אשר עין בעין נראה אלהי וגו' וכתיב
(ויקרא מ"ו) וכפה ענן הקמרת. טה להלן לבעה אף פאן נמי שבעה דהא
בקמרת שבעה עננין מתקשרו בחדא (ועוד) ואהרן רישא לכל שבעה
עננין הוא והוא קשיר לשית אחרנין ביה בכל יומא. באר בזכות מרים
דהא היא וראי באר אתקרי ובספרא דאגדתא תנינן (שמות ג') ותמצב
אחותו מרחוק לדעה וגו'. דא הוא באר מים חיים וכלא קשורא חד.
מתה מרים אסתלק באר דכתיב (במדבר ג') ולא היה מים לעדה ובההיא
שעתא בעאת באר אחרא לאסתלקא דהוה שכיח עמחון דישראל. כד
המאת שיתא עננין דהוה קשירין ענה אחקשרת היא כהו. מית אהרן.
אסתלקו אינון עננין ואסתלק עננא דבירא עמחון אחא משה אהדר להו
דהא הוא דכתיב (תהלים ס"ח) עלית למרום שבית שבי לכהת מתנות
בארם. לכהת מתנות וראי. אינון מתנות דהוה בקדמיתא באר עננין.
באר דא באר דיעחק. עננים אלין עננים דאהרן. אמר רבי יצחק כפתי
מה זבה אהרן דא בגין דאיהו קשיר בעננים. (ג"א רישא לעננים) והוא
אקשיר כל יומא ויומא לכהו כחדא ומתברכאן כהו על ידי. תא
הו על כל חסד דעבד קודשא בריך הוא בישראל קשיר עמחון שבעה
עננין יקירן וקשיר להו בכנסת ישראל דהא עננא דיקה אוקשיר בשעתא
אחרנין ובכהו שבעה אזלו ישראל במדברא מאי מעמא בך דכהו
קשירא דמהימנותא ניהו ועל דא פסוקות תשבו שבעת ימים. מאי קא
מירי בגין דכתיב (ש"ה ג') בצלו חסדתי וישבתי ופריו מתוק ובעי בר
נש לאחזאה גרם ה' דיתוב תחות צלא דמהימנותא :

ברכה יום ראשון

יוסף לחם

הלכה פסוקה

ח"פ ה' ברכות פ"ז

משערי תלמוד לר"י

הבוצע נוהג פרוסה לפני כל אחד ואחד והאחד נוטל בידו ואין הבוצע נוהג ביד האוכל אלא אם בן היה אב"ל הבוצע הוא פושט ידיו תחלה ואוכל ואין המסובין ראשין למעום עד שיטעום הפיריה ואין הבוצע ראשי למעום עד שיטעום אמון מפי רוב המסובין ואם רצה הבוצע לחלוק בבוד לבדו או למי שהוא גדול ממנו בחכמה וניהנו לפשוט ידו קודם לו הרשות בידו: וישנים מקמינין זה לזה בקערה שלשה אין מקמינין וקמו מקם שנים השלישי מפקיק עמהן נמר אחד מהן השנים אין מפקיקין לו אלא אוכלין והולכין עד שיגמרו. אין משיחין בקערה כדי שלא יבא לידי ספקה ומכנין זה אם בא להם וזו בתוך הפזון כל אחד ואחד מקברו לעצמו שאם ביהו אחד ועונה העונה אמון בשעת הפליעה יבא לידי ספקה ואין מסתכלין בפני האוכל ולא למנתו שלא כביישו:

אמרו רבותינו על המספר 2 פ"ב בעיקר שנאמר אמרו ללשוננו נגביר שפתנו וידון לנו ועל פן השבחה פ"א פ"ב בעיקר פי הוא מסבב וגודם נזק גדול ורעה רבה לחביריו בהכאישו את ריחם בעיני העם או בשאר דרכי הפסד ודא יקבן אשר יבין אדם לחביריו כדי משחית ונזק מר ממות מבלי שיפיל לעצמו בנה תוחקת הרוח קמון בקתי אם לבר יצרו את גפשו ופרק עול שמנס מעצמו ונתקה מורות כמו שנאמר במזמור בבא הויפים ויאמרו לשאר וגו' אלהים ידים קמו עלי וגו' ולא שמוה לנגדם. ופירשו זכרונם לברכה ולא שמוה לנגדם פי נתפוננו שיקרה אותם שאול כמו שאמר להם (ס"א י"ג) ברוקים אתם לה' כי חמלתם על אויביכם. ולא שמו אלהים לנגדם שכתב בתורתו (דברים כ"ז) ארור מפה רעהו ונאמר (תהלים 1) ומה יתרון כבעל הקשון ונאמר על רואג במדרש תהלים מה יתרון קה ומה בצע פי ספרת לשון הרע הלא לממון לא היית אהיה צדיק אף עשרתה כמו שנאמר עקיו (ס"א כ"א) אביר הרועים אשר לשאול. אין זה פי אם אהבתה את הרע מן הטוב וישקר מדבר צדק פי פרקת עול. ונאמר (ש"י) לא יבוזו לגנב פי יגנוב וגו'. ונאמר אחריו נוף אשה חסר לב וגו' רצוני דומר פי הוא רע מן הנב שרוא צדיק למלא נפשו פי ירעב ויאמרו רבותינו זכרונם לברכה פי בעל לשון הרע רע משניהם פי וחסא חטאה גדולה מבלי הגאה כמו שנאמר (תהלים 119) מה יתן קה ומה יסוף קה לשון רמיה והשנית שעל בן נחשב המספר לשון הרע פ"א פ"ב בעיקר לפי שאומר בלבו פי שפתיו ברשותו מפני שאין בהם מעשה וכי הוא השקיע עד לשונו ונמר בדעתו פי אין לו דכ"א את רוח שפתיו מדבר העולה על רוחו. וכי האברים הפה לברם אינם ברשותו לחטוא בהן כענין שנאמר (ס"א י"ג) ללשוננו נגביר שפתינו אהנו מי ארון לנו ולא יאמר אה אלוה עושי אשר כל תנועות יצירותיו תנועות ותנועות הפה לו אחת מדנה לא נעדרה בלם לעשות רצונו משועבדות רק אין דבר נאדרשת שפה ברשותינו לא בן הרשעים החוטאים בשאר עבירות פי יודעים הם פי רע וקר עיכם את השם אף נמשכים אחר פאותם ויצרם המתגבר וקר להם על זה:

כה יום שני תורה

קנא

פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו תוספת הרוח משבת שעברה:

פסוקי חז"ל

ויהי ארבעה ימים ויאמר שמע יהוה סול יהודה וארבע סלה: פי תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה: פ' ויהודה ואמר קביל יי צלותיה דיהודה במפמיה לאנחא קרבא וילעמיה תתביניה בשקם ידוהי ועבדן ליה פורענותא בשנאוהי ופעיד מבעי רבביה תוי ליה: שני ח וללוי אמר תמיד ואוריד לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו עדימי מריבה: וללוי אמר תומיא ואוריא אלבישתא דגבר דאשתבח חסיד קדמך די נסיתוהי בניסתא ותיה שקים בתתתוהי על מי מצותא ואשתבח מהימן: פ האמר לאביו ולאמו לא ראיתו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע פי שמרו בניו קיי

אמרתך

רש"י

(ז) וזאת ליהודה. (מכות יא) סמך יהודה לראובן מפני שניהם סודו על קלקול שבדים שנאמר (איוב טו) אשר חכמים יגידו וגו' להם לבדם ולא עבר זר בחוכם (ב"ק לב) ועוד פירשו רבותינו שכל מ' שנה שהיו ישראל במדבר היו עצמות יהודה מחגלגלים בחרון מפני נדוי שקבל עליו שנאמר (בראשית מד) וחסאחי לאבי כל הימים אמר משה מי גרם לראובן שיודה יהודה וכו': שמע ה' קול יהודה. ספלת דוד ושלמה ואסא מפני (ס"א מן) הכושים ויהושפט מפני העמונים וחזקיה מפני סנחריב: ואל עמו תביאנו. לשלום מפני המלחמה (ס"א מן המלחמה): ידיו רב לו. יריבו ריבו וינקמו נקמם: ועזר מצריו תהיה. על יהושפט הספלל על מלחמות רמות גלעד (ד"ה ז יח) ויועק יהושפט וה' עזרו. ד"א שמע ה' קול יהודה (ספרי) כאן רמו ברכה לשמעון מסוך ברכותיו של יהודה ואף כשחלקו ארץ ישראל נעל שמעון מסוך גורלו של יהודה שנאמר (יהושפט יט) מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון (ומפני מה לא ייחד לו ברכה בפני מלמו שהיה בלבו עליו על מה שעשה בשמים. כ"כ באגדת תהלים): (ח) וללוי אמר. ועל לוי אמר: תומך ואוריד. כלפי שכינה הוא מדבר. אשר נסיתו במסה. שלח נתלוננו עם שאר המליטים: תריבהו וגו'. כהנומו. ד"א תריבוהו על מי מריבם כשחקפת לו לבא בעלילה אס משה אמר (במדבר כ) שמעו לא המורים אהרן ומרים מה עשו: (ט) האמר לאביו ולאמו לא ראיתו. כשהטאו בעגל ואמרתי (שמים לב) מי לה' אלי נאספואלי כל בני לוי וליויחסם להרעו אס אבי אמו והוא מישראל או אס אחיו אהמו או אס בן צמו וכן עשו ואיך לפרש אביו ממש ואחיו מאביו וכן בניו ממש שהרי

ברכה יום שני

אמרתך ובריתך ינצרו : דע אבותי ועל
כד חבו מן דינא ואפי אחוהי ובנהי לא נסיב ארי
מיסדך וקיסדך לא אשניאו : יורו משפטיך ליעקב
לישראל ישימו קמורה באפך וכריל על מזב
פארין אלו דיקפון דינה ליעקב ואורייתך לישראל ישון קמורת בוססין
קדמך ונמיר דרעוא על מדבך :

רש"י

סהרי לויס סס ומשכט לוי לא חטא אחד מהס סנא' כל בני לוי: כי שמרו
אמרתך. לא יהיה לך אלהים אחרים: ובריתך ינצרו. כרים מילה. סוחס
סנולדו כמדבר כל ישראל לא מלו את בניס וסס סיו מולין ומלין את בניס
(ס"א אוחס סנולדו כמדבר סיסראל לא מלו את בניס וסס סיו מולין): (י) יורו
משפטיך. ראוין אלו לכך: וכליל. עולה:

נביאים מלכים א' ח'

א' למען דעת כל עמי הארץ כי יהוה הוא האלהים אין
עוד: גדיל דידעון כל עמי ארעא ארי יי הוא אלהים לית עוד:
ב' והיה לבבכם שלם עם יהוה אלהינו לרכות בחקיו ולשמר
מצותיו כיום הזה: ויהי לבבון שלים כדחתא דיי אלהנא למסד
בקומהי וקמטר פקודהי פיומא דדין: נ' והפילך וכל ישראל עמו
זבחים זבח לפני יהוה: ומלכא וכר ישראל עמיה מנכסין נכסת
קודשין קדם יי: ד' ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח
ליהוה בקור עשרים ושנים אלף וצאן מאה ועשרים אלף
ויחנכו את בית יהוה המלך וכל בני ישראל: ונכים שרס
ית נכסת קודשא די נכים קדם יי תורי תרתין רבוא ותריין אלפין וענא
תרמא עמרי רבוא ותניכו ית בית מקדשא דיי מקפא וכל בני ישראל:

כתובים תהלים מז'

א' הרפו ודעו פייאנכי אלהים ארום בגוים ארום בארץ:

פסוק

ברכה יום שני קנב

פסוקי מן קרבא וידעון ארום אנא יי דמא בעמיה רמא ער
יחבי ארעא: ב' יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב
סלה: מימרא דיי צבאות כמעדנא תקוה קנא אלהא דיעקב דעמין:
נ' למנצח לבני סרה מזמור: לשפחא על ידיהון דבני קנב
תושבחתא: ד' כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה:
כל עמיה תקעו ידא כחדוא יפכו קדם יי בקל תושבחתא:

רש"י

(א) הרפו. שלמכס כל הגוים מעכו"ס מלכא עוד על ירושלים: ודעו.
כי אני אלהים שפעסה כסס דין: ארום בגוים. אחרום כנקמתי אשר אעשה
כאוסן עו"ג: (ד) תקעו כף. הפערכו יחד זה עם זה להריע לאלהים בקול רנה:

משנה מועד קמן פרק ב'

מי שהפך את זיתיו ואירעו אבד או אונס. או שהמעיזהו פועלים. מועד
סורה ראשונה ומניחה לאחר המועד. דברי רבי יהודה. רבי יוסי
אומר זוגף וגימר וגף כדרפו: ב' וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו
אבד או אונס או שהמעיזהו (פועלים) זוגף וגימר וגף כדרפו. דברי רבי
יוסי. רבי יהודה אומר עושה לו למודים בשביב שלא יחמיץ: ג' מכנים
אדם פירותיו מפני הגנבים. ושוקה פשתנו מן המשרה בשביב שלא
תאבד. ובלבד שלא יבזין את מלאכתו פמועד. וכלן אם פנו מלאכתן
במועד יאבדו: ד' אין לוקחין בתים (אבנים) עבדים ובהמה אלא לצורך
המועד. או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל. אין מפנין מבית לבית.

אבל

ברטנורא

מי שהפך. דרך בני אדם שמהפכין היתים בתוך המעטן שהם לצורין בו כשצוים להכניסן לבית
הבד ואי לא מסיק להו לכד לסחין לאחר שהפכו פסדי: וארעו אבל. שאסור במלאכה:
או שהמעיזהו פועלים. שלא כחו למלאכתו והגיע המועד טוען על היתים קורה של בית הבד
פעס ראשון ומכיר כדי שיוצו קלה ולא יפסידו אבל לא כפעס שיה מסוס דתו לא פסדי.
ומהכא שמעין דדברים המותרים במועד אסור לאכל לעשותם בידו בימי אכלו מדקחני וארעו
אבל ומתמת האכל עכב עד המועד טוען קורה ראשונה במועד אבל בימי אכלו היה אסור לטעון
בידו אפילו קורה ראשונה. אבל אחרים טוענים לו: זולף. שופך היתים ע"ג בית הבד. וכל מודי
דפסין קרוי זילוף: וגימר. פחיתתם ועורס בבית הבד: וגף. סוחס פי החבית. והלכה כרבי
יוסי: ב' בתוך הבור. הפירה שחתת הנת מסויידת כסוד לקבל היין: למודי. כסרי' של עץ
כלומר מכסה אותו סס כנסרים שלא יחמיץ ולא ישלחו מן הבור. והלכה כר' יוסי: ג' ושולה
פשתנו. כל מה שמעלה מן המים קרוי שולה: אם כווננו מלאכתן במועד יאבדו. כ"ד
מאבדים אותו ממון ועושים אותו הפקר: ד' אלא לצורך המועד. שהקנה לריך להס במועד.
כתי' לישב בהס. עבדי' לשמטי. בהמ' לשחית: או לצורך המוכר. שריך למעות להוציאן
לצורך יום טוב: אין מפנין. כלי' או תבואה מנית זה לבית אחר רחוק ממנו יחיי' העורס:

אבל

ברכה יום שני

אבל מפנה הוא לחצרו. אין מביאין בדים מבית האומן. אם חושש להם
מפני לחצר אחרת: ה מחפין את הקציעות בקש. רבי יהודה אומר אף
מעבין. מוכרי פירות כמות ובלים. מוכרים בצנעה לצורה המועד.
הצידן והדששות והגרסות עושין בצנעה לצורך המועד. רבי יוסי
אומר הם החמירו על עצמן:

ברטנורא

אבל מפנה לחצרו. לבית אחר שכוחו חזר דלנעה היו אבל מבית לבית דרך ריה לא.
אין מביאין כלים מבית האומן. וה"מ כלים שאין לצורך המועד אבל כלים שכן לצורך
המועד כגון כרים וכסתות וקיתניות שרי: ואם חושש להם. שמה יגנבו מבית האומן
אי אם לריך האומן לשכרו ואין בעל הכלי מחמינו כי ירא שמה יחל ממנו סכר פעולתו פעם
שניה: ה מחפין את הקציעות. תלנים שטוחין כסדה ליכשן מחפין אותן כקש מפני
הגמים: אף מעבין. שמתין אותן זו ע"ג זו. ועושין אותן כמין כרי שהיו העלויות מגינות על
פתחונית: הדששות. שדשים וכותשים חטים לדיוסא: הגרסות. שעוסים גרוסין של פול:
הם. האומנין החמירו על עצמן. ואין עושין אפי' בלנעה ואין הלכה כרבי יוסי:

גמרא מועד קטן דף י"ב ע"ב

רבי יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמדושא ואשתיה מיא
דאחים קפילא ארמאה שמע רבי אמי איקפד אמר רב
יוסף מאי מעמא איקפד אי משום חומרתא דמדושא הא
תנא השירין הנזמים והטבעות הרי הן בכל תבלים הנפלין
בחצר אי משום דאשתיה מיא דאחים קפילא ארמאה הא
אמר שמואל בר יצחק אמר רב כל שנאכל במזת שהוא חי
אין בו משום בישולי נכרים אדם חשוב שאני. אמר רב
חננאל אמר רב מוצין אדם דקל במועד אף על פי שאין צריך
אלא לנסורת שלו לייט עלה אבני. רב אשי הוה ליה אבא
בשלנניא אזל למיקצויה בחולא דמועדא אמר ליה רב שילא
משלנניא לרב אשי מאי דעתך דקאמר רב חננאל אמר רב

קוצין

רש"י

נפק. בחזר כסכה: בחומרת' דמדושא. טבעה היא של מחכה וחוממה של אלמוג:
שירין. נוסקיא בלעז: כל שהוא נאכל כמות שהוא חי ומיח סתו
לויכסי כמות סק: אדם חשוב שאני. יש לו להחמיר על עצמו יותר ולא
סוה ליה למיפק בחומרת' דמדושא ולא למסתי מוח דאחים קפילא נכרי: לנסורת.
טנים דקים שנופלין מן החמכה: אבא. יער: בשלנניא. פירוש שם העיר כלומר
סיה

הנג

ברכה יום שני

מוצין אדם דקל במועד אף על פי שאין צריך אלא לנסורת
שלו הא לייט עלה אבני אמר ליה לא שמיע לי פלומר לא
סבירא לי אישתמיט נרגא בעי למיפסקיה לשקיה שבקיה
והדר אהא רב יהודה שרא למעקר כתנא ולמקמר בשותא
ולמעקר שומשמי אמר ליה אבני לרב יוסף בשלמא ביתנא
חזי לחפיפה בשותא חזי לשכרא אלא שומשמי למאי חזי
חזי לננוי דאית בהו. רבי ינאי הוה ליה ההוא פרדיסא דמטא
ומניה בחולא דמועדא קמפיה. לשנה שהויה בלי עלמא
לפרדיסייהו בחולא דמועדא אפקריה רבי ינאי לפרדיסייה
ההוא שתא:

רש"י

סיה לו יער בלוחו מקום: אישתמיט נרגא בעי למיפסקיה לשקיה. דרז אשי
משום דעבר אדאביי: שבקיה. לחבא דלח קלליה במועד שהרגיש משום דעבר
אדאביי נפל ליה נרגא: למיעקר ביתנא. בחולא דמועדא: למיקמל. לחסוך:
בשותא. סימלין: לחפיפה. לכסות בו מאלל כגון תלנים ותמרים לצורך המועד:
לננוי. כמו נויסא דסיכרא לננוי גרעינין דלוח כסו בשומשמיין דחזי למיעבד כסו
משחא: אפקריה ר' ינאי לפרדיסי'. משום דעל ידו סיה תקלס לעלמא דסכו עד
לחולא דמועד' וקמפי:

וזהר אמור דף ק"ג ע"א

תא חזי פר אינון שגין דקאים אהרן הוו ישראל בצלא דמהימנותא תחות
אלון ענגין. פתר דמית אהרן אסתק ענגא חד דהוא ימינא דכלא
וכד האי אסתק אסתקו פר שאר עמיה (נ"א ענגין) ואתחזיואו כלהו
בגריעותא והא אומטוה דכתיב (במדבר כ') ויראו כל העדה פי גוע אהרן
אל תקרי ויראו אלא ויראו כיד וישמע הפנעני מלך ערד יושב הנגב
פי בא ישראל דרך האתרים שמע דאסתקו אינון ענגים ומית תיירא
דברכא דכל אינון ענגים אתמשרו ביה אמר רבי יצחק הפנעני מלך
ערד יושב הנגב ודאי. וכד אתו אינון מאלקין דשדר משה אמרו עמלק
יושב בארץ הנגב בגין לתפרא לבניהו דהא בעמלק אתפר חילתון
בקדמיתא. אמר רבי אבא וישמע הפנעני מאי קא מיירי הכא פתר
דאסתקו אינון ענגים אלא כנען פתיב ביה ויאמר ארור כנען עבד
עבדים

עבדים

ברכה יום שני

עבדים יהיה לאחיו. הכא אוליפנא מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא
אתחזי למהוי עבד לעבדי עבדין. הדא הוא דכתיב (במדב' כ"א) ויגחם
בישראל וישב ממנו שבי הוא נמל עבדין מישראל לגרמיה ועל דא
כתיב (ויקרא כ"ג) כל האזרח בישראל ישבו בספות כל מאן דאיהו משרשא
ונזעא סדישא ושראל ישבו בספות תחות צלא דמהימנותא. ומאן
דליתיה מנוצא ושרשא קדישא דישראל לא יתיב בהו ויפוק גרמיה
כתחות צלא דמהימנותא. פתיב (הושע י"ב) פנען בידו מאוני מרמה דא
אל עזר עבד אברהם. ותא חזי פתיב ארור פנען. ובגין דזכה פנען
דא לשמשא לאברהם גיין דשמש לאברהם יתיב תחות צלא דמהימנותא
זכה למיפק מההוא למינא דאתמטיא. ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה.
דכתיב (בראשית כ"ו) ויאמר בא ברוך יי. כאי מא מירי. דכל מאן דיתבי
תחות צלא דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבניו לעלמין ואתברך ברכתא
עלצאה. ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אחסין גלותא ליה ולבניו
דכתיב ויגחם בישראל וישב ממנו שבי.

הלכה פסוקה

יוסף לחק

מומר

ה"ם ה' ברכות פ"ד

משערי תשובה ל"ד דף ל"ב ע"ג

השמש שעומד לפני המסובין אינו
אוכל עמהן. ודרך רחמנות הוא ליתן
דתוך פיו מכל הבשר ותבשיל פרי
לישב דעתו. ואם נהגו לו וין מברך
על כל פום וכוס שנותנין לו מפני
שאין שתיתו תלויה ברצונו אלא
ברצונם: יצא אחד מן המסובין
קהשתין מים נוטל ידו אחת ונקנס.
דבר עם חבריו והפליג נוטל שתי ידיו
ונקנס. אם היו מסובין לשתיה נקנס.
ויושב במקומו ונוטל ידיו ואחר כך
מחזיר פניו לאורחין. ולמה נוטל במקומו
שפא יאמרו לא נמל ידיו מפני שאין
שם אכילה:

בכך התורה ואמרו כי המומר לעבודה זרה מומר ככל התורה פלה ובאשר השים לכה
למאמרם וקרונם לברכה המצא לו כפה ערשים וכמה פנים. כי בעל הקשון הוא
שונה באוקתו עשר פעמים וכלים ביום ובאיש ויחפיר וידבר שפת זר ויפה
בסתור ופי יתן קץ לעגשו כי בעל הקשון לא ישם קנצו למילין בשגם עבודה
קלה פברה מאד על השנות האוקת פעמים רבות באשר הקדמנו אף כי מסאיה

גדולה

ברכה יום שני

כנגד

גדולה גרעה חוקה ובאמרם וקרונם דברכה שקיד לשון הרע כנגד שלש עבירות
רצח דומר כנגד עובר אורח לעת שיתקפו יצרו לא כנגד המומר וסיצא מן
הקלד לעבור עליהן ככל עת:

ברכה יום שלישי תורה

כיון בקרואת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד דמילוי דהה ראשונה דשם כין לשאר כו
תוספת נפש משבת שעברה:

יא בריך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה מחין מתנים
קמיו ומשנאיו מן יקומין: ס בריך יי נכסוה ומורבן ידוהי
תקפדי ברעוא תבר הרצא דשנאוהי ודבעדי דכבוהי דדא יקומין:
יב לבנימין אמר ידוד יהוה ישבן לבטח עריו תפף
עריו בלתיום ובין כתפיו שכן: ס לבנימין אמר רחמיא
דיי ישרי דרוחצן עלוהי יהי מגין עלוהי פד יומיא ובארעיה תשירי
שכינתא: יג וליוסף אמר מברכת יהוה ארצו ממגד
שמים ממטר ומתהום רבצת תחת: וליוסף אמר מברכתא
מן קדם יי ארעיה עבדא כנגדן כמלא דשמיא מלעיא וממבועי

עינון

רשי

(יא) כחץ מתנים קמיו. מחן קמיו מכה מתנים. כענין שנאמר (סהל'ם סט)
ומחניהם תמיד המעד, ועל המעוררין על הכהונה אמר כן. ד"א ראה שעתידין
חשמונאי ובניו להלחם עם היונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי
ואלעזר כנגד כמה רבבות לכך נאמר כרך ה' חילו ופועל ידיו תרצה: ומשנאיו
מן יקומין. מחן קמיו ומשנאיו מהיות להם תקומה: (יב) לבנימין אמר. לפי
שברכת לוי בעבודת הקדש ושל בנימין בצנין בית המקדש בחלקו סמך זה לזה
וסמך יוסף אחריו טוף הוא משכן שילה היה בניו בחלקו שנאמר (שם עח) וימאס
באחיוסף וגו' ולפי שזית עולמים חביב משילה לכך הקדים בנימין ליוסף: חפף
עליו. מכסה אותו ומגין עליו: כל היום. לעולם משנבחרה ירושלים לא שרתה
שכינה במקום אחר: ובין כתפיו שכן. בנובס ארלו היה בית המקדש בני
אלא שמוך עשרים ושלש אמה מעין עיטס ושם היה דעתו של דוד לבנותו
כדאיתא בשחיטת קדשים אמרי נחתי ביה פורתא משום דכתיב וצין כספיו סך
אין לך גאה בשור יוסר מכספיו: (יג) מברכת ה' ארצו. שלא היתה בנחלת
השבעים ארץ מלאה כל טוב כאלו של יוסף: ממגד. לשון עדנים ומחק:
ימתהום. שהתהום עולה ומלחלת אוסה מלמטה אהס מולא בכל השבעי ברכתו

כל

ברכה יום שלי

עֵינֶיךָ וְתַחֲמוּן דַּגְדָּגוֹ מִפְּעֻמְקֵי אֲרָעָא: מְרַעֵי: יד וּמְמַגְדֵּי תְבוּאֹת
שְׂמִישׁ וּמְמַגְדֵּי גְרֵשׁ יְרֵחִים: ועבדא מַגְדָּגִין וְעַלְקָן מִיְבוּל שְׂמִישׁ
עבדא מַגְדָּגִין מִרִישׁ יְרַח בִּירַח: טו וּמְרֵאֵשׁ הַרְרֵי־קָדָם
וּמְמַגְדֵּי גְבַעוֹת עוֹלָם: וּמְרֵשׁ מוֹבִיא בְּפִירֵיא וּמְטוֹב רָפָן דְּקָא
פִּקְקוֹ:

רשי

סג מסה מעין ברכתו סג יעקב: (יד) וממגד תבואת שמש. שהיה ארלו פחות
לחמה וממקום הפירות: גרש ירחים. יש פירות שהלכנס משלמן ואלו הן קשואין
ודלועין. דבר אחר גרש ירחים שהארץ מגרשת ומולאה מחדש לחדש: (טו) ומראש
הררי קדם. ומזכרת מראשים בשול הפירות שהררים מקדימין לבקר בשול
פירותיהם. דבר אחר מגיד שקדמה בריאתן לשאר הרים: גבעות עולם. גבעות
העושות פירות לעולם ואין פוסקות מעולד הגשמים:

נביאים מלכים א' ח

א בַּיּוֹם הַהוּא קָדַשׁ הַמִּלְךָ אֶת־תּוֹךְ הַחֲצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בַּיִת
יְהוָה כִּי־עָשָׂה שֵׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי
הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטַן מִהַכִּיל אֶת־
הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים: כְּיוֹסָא הָהוּא קָדִישׁ
מִלְכָּא ית גו דְרֵתָא דִּי קָדָם בַּיִת מְקַדְּשָׁא דִּי אָרִי עַבְד תַּמָּן ית עֲלֵתָא
וַיִּת מְנַחֵתָא וַיִּת תְּרַבִּי נְכִסְתָּ קוּדְשָׁא אָרִי מְדַבְּחָא דְנִחְשָׂא דִי קָדָם יי
דְחִיק מְלוֹסְבְּרָא ית עֲלֵתָא וַיִּת מְנַחֵתָא וַיִּת תְּרַבִּי נְכִסְתָּ קוּדְשָׁא:
כ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בַּעֲתֵת־הָהוּא אֶת־הַחֹג וּכְלֵי־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִהָר
גְּדוֹל מְלָכֹוא חֲמַת | עַד־נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת
יָמִים

רשי

(א) את תוך החצר. קדש חס רלפס העורס בקדושת המזבח
להקטיר על הרלפס: כי מזבח הנחשת. מזבח האכזים
שעשה סחם מזבח הנחשת: קטן מהכיל את העולה ואת המנחה.
שהרבו להביא: (ב) מלכוא חמת. שהוא בלפניה של ארץ ישראל: עד נחל
מצרים. שהוא כנגדו בדומה, באלה מסעי: שבעת ימים. של מינוך: ושבעת
ימים

ברכה יום שלישי

קנה

יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם: ועבד שְׁרִימָה נְבַעְדָּנָא
הָהוּא ית חָנָא וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמָּיה קָהָלָא רַב מְסַעְדָּנָא דְחֲמַת עַד נַחְלָא
דְּמִצְרַיִם קָדָם יי אֱלֹהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין חֲנוּפַת בַּיִתָא וְשִׁבְעָא יוֹמִין חָנָא
אַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹמִין: ג בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שָׂפָח אֶת־הָעֵם וַיְבָרְכוּ אֶת־
הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֵחִים וּמְזִבֵּי לֵב עַל כָּל־הַמִּזְבְּחַת
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וְלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: כְּיוֹסָא תְּמִינָתָא
שְׁלַח ית עֲמָא וּבְרִיכוּ ית מְלָכָא וְאָזְרוּ קְרוּיָהוֹן כַּד חָדָן וְשִׁפְרָא לְכַהֲוֹן
עַד כַּד מְבַתָּא דְעַבְד יי לְדָוִד עַבְדֵיה וְלְיִשְׂרָאֵל עַמָּיה: ד וַיְהִי כְּכֹלֹת
שְׁלֹמֹה לְבַנּוֹת אֶת־בַּיִת יְהוָה וְאֶת־בַּיִת הַמִּלְכָּה וְאֶת כָּל־חֲשֵׁק
שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָפֵץ לַעֲשׂוֹת: ה וַהֲוָה כַּד שִׁצִּי שְׁרִימָה לְמַבְנֵי ית
בַּיִת מְקַדְּשָׁא דִּי וַיִּת בַּיִת מְלָכָא וַיִּזַּן כַּד רַעוּת שְׁלֹמֹה דְאֶתְרַעֵי לְמַעְבַּד:
ו וַיִּרְא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה שְׁנֵית כְּאֲשֶׁר נִרְאָה אֵלָיו בְּגִבְעוֹן:
וְאֶתְנַבֵּי יי לְשְׁלֹמֹה תְּנִינּוֹת כְּמָא דְאֶתְנַבֵּי לִיה בְּגִבְעוֹן:

רשי

ימים. חג הסוכות נמלא שאכלו ושמו זיכ"כ: (ג) לדוד עבדו. להודיע שמחל לו
עונותיו: ולישראל עמו. שמחל להם על עון יום הכפורים:

כתובים תהלים ע"ז

א גֹּאֲלֹתַי בְּזִרְזֵעַ עֲמֹךְ בְּגִי־יַעֲקֹב וַיִּסַּף סֵלָה פִּרְקָתָא בְּנִבְרַת
אֲדָרְעָה עֲמֹךְ כְּנִיָּא דְאֵל לִיד יַעֲקֹב וְזֶן יִסַּף לְעַלְמִין.
ב רֵאשִׁי מִיָּם | אֱלֹהִים רֵאשִׁי מִיָּם יִחִילוּ אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת:
חֲמוֹן שְׂכִנְתָּךְ בְּנוּ יִמָּא אֱלֹהָא חֲמוֹן גְּבוּרְתָּךְ עַל יִמָּא רְתִיתוֹן עֲמִיא לְחוּד
יִתְרַגְּזוּן תַּחֲמוֹתָא: ג זְרֵמוּ מִיָּם | עֲבוֹת קוֹל נִתְנָנוּ שְׁחָקִים אֶפְס־
חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: אֲחִיתוּ מִיא עֲנִי שְׂמִיא קָדִין יִהְיוּ שְׁחָקִי לְחוּד
כְּפִי גִידְרָךְ אֲזִלוּן וּמְשַׁתְּדָבִין: ד קוֹל רַעְמָךְ בְּגִלְגֵּל הָאִירוּ בְּרָקִים
חבל.

רשי

(ב) ראוך מים. רבים כשנגלים על הים: (ג) זרמו מים עבות. שחקים נעשו
זרם מים פכים: חצצירך. כמו חלד: (ד) בגלגל. כמו קול רעמך בגלגל על
ים

ברכה יום שלישי

תביל רגזה ותרגיש הארץ : קל אכזיתך בנגללא אשתמע אנדירו
ברקין תביל רגזת ואתגרפת ארעא : ה בים הרבך ושבי לך בבנים
רבים ועקבותיה לא נודעו : בימא דסוף אורחך וכבשך בזמן
סניאא ורושמת פסיעתך לא אתידעו :

רש"י

היס להוס אם מחסה מלרים : (ה) ועקבותיך לא נודעו. אין הפסיעות שגד
ניכרות על המים:

משנה גדרים פרק ג'

ארבעה גדרים התירו חכמים. גדרו זרוזין. וגדרו הבאי. וגדרו שנגנות.
וגדרו אונסין. גדרו זרוזין ביצד. היה מוכר חפץ. ואמר קונם
שאני פוחת לך מן הפלע. והנה אומר קונם שאני מוסף לך על השכר.
שאני רוצין בשלשה דינרין רבי אליעזר בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר
את חבירו שיאכל אצלו אומר (פר) גדר שאני עתיד לידור הוא במל.
ובלבד שיהא זכור בשעת הגדר : ג גדרו הבאי אומר קונם אם לא ראיתי
בדרך הזה פיוצאי מצרים. אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד. גדרו
שנגנות אם אכזתי ואם שתיתי. ונזכר שאכל ושתה שאני אוכל ושאני
שותה ושכח ואכל ושתה. אומר קונם אשתי נהנית לי שנגובה את פסי

ושחכתה

ברמורא

ארבעה גדרים. כלו מפרש להו ואולי : קונם שאני פוחת לך מן הפלע. קונם ככר
זה עלי אם אני פוחת לך מן הפלע והכלע הוא ד' דינרים : על השקל. הוא הני
סלע : שניהם רוצים בג' דינרים. ולא היה כלכס לשם נדר אלא המוכר נדר לזר הליקה
סיסוף דמים וכן הליקה כדי שיפחות המוכר מדמי המקח הלכך לא היו נדר ואע"ג דדברים
שכלל אינם דברים היכא דמוכחא מלתא כי הכא שכן דרך כל המוכרין ולוקחין לעשות כן אוליין
בזר דברים שכלל ר"א בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו כו'. מפרש
בגמרא דתסורי מחסרה והכי קתני הרוצה שיאכל חבירו אליו ומסרב בו ומדירו נדרי זרוזין הוא
והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לזר יהא
בטל ויעמוד בראש השנה לאו דוקא אלא ה"ה כלל עת שירא וכל זמן שיקבע ובלבד שיהיה זכור
מן התנאי בשעת הגדר ודעתו על התנאי שיהיה קיים אז הגדר בטל אבל אם לא נזכר מן התנאי
בשעת הגדר ולא בתוך כדי דבור משעה שגדר הגדר קיים וא"ל לומר אם נזכר מן התנאי בשעת
הגדר ודעתו שיהיה התנאי בטל והגדר קיים דפשיטא שהגדר קיים ומספיק השבועות והגדרים
שוין לדון זה. והלכה כר"א בן יעקב : ב גדרו הבאי. נזמנה וספת יתר והוא בטלמו ודע
שלא היה כך : קונם אם לא ראיתי. קונם עלי ככר זו אם לא ראיתי וכו' : נדרו שנגנות.
אמר קונם עלי ככר זו אם אכלתי אם שתיתי וזכר שכלל ושתה וצעת הגדר היה סבור שלא
אכל ולא שתה לא היו נדב : קונם שאני אוכל לך ושאני שותה ושכח ואכל ושתה.
דבשעה שהגדר חל שהוא בשעת האכלה והשתיה שכת את הגדר מותר דליפיק משבועה דכתיב
האדם בשבועה דבשעת שיהיה אדם בשעה שהשבועה חלה עליו כלומר שיהיה זכור מן השבועה וה"ה

נגדר

ברכה יום שלישי

כנו

ושחכתה את בני ונודע שלא הפתו. ונודע שלא ננכתו. ראה אותן
אוכלים תאנים. ואמר הרי הן עליכם קרבן. ונמצאו אביו ואחיו והיו עמהן
אחרים. בית שמאי אומרים הן מתרין. ומה שעמיהם אסורין. ובית הלל
אומרים אלו ואלו מתרין : ג גדרו אונסים. הדירו חבירו שיאכל אצלו.
וחקה הוא או שחלה בנו. או שעבבו נהר. הרי אלו גדרו אונסים :
ד גדרו להורגים. ולחרטים. ולמוכסין שהיא תרומה. אף על פי שאינה
תרומה. שהן של בית המקדש. אף על פי שאינן של בית המקדש. בית
שמאי אומרים בכל גדרין הויין מבשבועה ובית הלל אומרים אף בשבועה
בית שמאי אומרים לא יפתח לו בגדר. ובית הלל אומרים אף יפתח לו.
בית שמאי אומרים במה שהוא מדירו. ובית הלל אומרים אף במה שאינו
מדירו. ביצד. אומר לו אמור. קונם אשתי נהנית לי. ואמר קונם אשתי
ובני נהניין לי. בית שמאי אומרים אשתו מתרת ובניו אסורין. ובית
הלל אומרים אלו ואלו מתרין : ה הרי נטעוה האלו קרבן. אם אינן
נקצצות. טלית זו קרבן אם אינה נשרפת. יש להן פדיון. הרי נטעוה
האלו קרבן עד שיקצצו. טלית זו קרבן עד שתשרף אין להן פדיון :
ו הגדר מיורדי הים מתר ביושבי היבשה. מיושבי היבשה אסור
פיורדי הים. שיורדי הים בכלל יושבי היבשה. לא כאילו שהולכין מעכו
לימו

ברמורא

נגדר : קונם אשתי נהנית לי שנגובה את כוסי. היינו נדרי שנגות דכיון שודע שלא נכסה
לו גמלא שלא היה נדר : אלו ואלו מתרין. נדר שהותר מקלחו הותר כולו דלמי רואה שחול
נדרו חלל כעין שגדר אותו וכיון שמקלחו היה שנג נכבטל כולו : ג גדרו אונסים. דמשיקרא
לא היה נדעמו שחול הגדר אם יעכנו אונם ונכה"ג שהדברים מוכיחים דברים שכלל הוו דברים :
ד להרגין. לסטים שהורגים האדם ונוטלים את ממונו : ולחרטין. גולטים שאינם הורגים ולא זו
אף זו קתני : ולמוכסין. כמכס העומד מאליו אבל מוכס שהעמידו המלך בין מלך ישראל בין
מלך נכרי ולוקח דבר קצוב בחוק המלכות דינא דמלכותא דינא ואסור לכרוח מן המכס וכ"ש
שאסור לדור ולשבע לו לשקר : שהן של תרומה. אע"פ שהורגין ונחליין אין אוכלין דבר
האסור א"כ תרומה לא תשיבא להו מחוק שאינה נאכלת אלא לכהנים שהיוס ומכרת בזול
הרכה : לא יפתח לו בגדר. אם לא שאל ממנו האנס שידור לא יתחיל הוא כגדר :
ובמה שהוא מדירו. אם שאל ממנו האנס לדור לא ידור לו אלא כמה ששאל
בלבד ולא ידור ב' בדבר אחר וכל הגי ד' נדרים דתני במתניתין דין הנדרים
והשבועות שוים ומה שזוהר כגדר מותר בשבועה ואין לריבוי התרה חזק מגדרי זרוזין כלבד
שזריבוי התרה מד"ם. לפיכך השבועה אסורה בהם : ה הרי נטעוה האלו קרבן אם אינן
נקצצות. ראה רוח סערה. באה וירא שמא יקלצו נטעוהו ואמר הרי אלו קרבן אם אינם
נקלצות או שראה דליקה נפלה בירא על עליהו שמה תשרף ואמר הרי זו קרבן אם לא
תשרף : יש להם פדיון. כשאר הקדשות וישדו ויקנו בדמיון קרבן דכיון דלא אמר הרי
הן עלי כקרבן לאו למסרינהו עליה כקרבן איכיון אלא שיהיו לקנות בדמיון קרבן :
אין להם פדיון. אלא המעות נחפסין בקדושה והנטעוה הותרות להיות קדושות דכיון דאמר
עד שיקלצו ה"ק ולכשחפסה יחזרו ויקדשו עד שיקלצו : ו מותר ביושבי היבשה. שאין דרכם
לדח כים : בכלל יושבי היבשה. שסופם לרדת ולישב ביבשה : לא כאילו

שהולכין

ברכה יום שלישי

ליפו אלא במי שדרכו לפרש: ה הנודר מראי החמה. אסור אף בפומין. שלא נתפון זה אלא למי שהחמה רואה אותו: ה הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות. ומתיר בנשים ובקמנים. שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים: ה הנודר מן היולדים מתיר בנולדים (מן הנולדים אסור ביולדים). רבי מאיר מתיר אף ביולדים. והכמים אומרים לא נתפון זה אלא במי שדרכו להוליד: ה הנודר משיבותי שבת. אסור בישראל (ואסור) בפותים. מאוכלי שום. אסור בישראל ואסור בפותים. מעורי ירושלים. אסור בישראל. ומתיר בפותים: יא קונם שאיני נהנה לבני נח מתיר בישראל ואסור באומות. שאיני נהנה לזרע אברהם. אסור בישראל ומתיר באומות. שאיני נהנה לישראל. לוקח ביותר ומוכר בפחות. שישראל נהנין כי לוקח בפחות ומוכר ביותר. (אם שומעין לו). שאיני נהנה להן והן לי. יהנה לאומות. קונם שאיני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במוקי גוים. קונם שאיני נהנה למוקים. אסור בערלי ישראל. ומתיר במוקי אומות העולם. שאין הערלה קרויה אלא לשם גוים. שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב. ואומר והיה

ברטנורא

שהולכין מעכו ליפו. אית דמפרשי לה הכי הא דחקן ברישא דמתניתין הנודר מיורדי הים מותר בוטבי יבשה דמשמע הא ביורדי הים אסור לא כאלו שהולכים מעכו ליפו שהנודר מיורדי הים אינו אסור בהם דמשום דרך מועט כזה לא מיקרי יורדי הים. ואית דמפרשי לא כאלו ההולכים מעכו ליפו בלבד דככלל יורדי הים הם לאסור וגם יושבי יבשה מיקרי אלא אף במי שדרכו לפרש לפי סופו לירד ליבשה: ז מי שהחמה רואה אותו. מדלח קאמר מן הראים: ה אסור בקרחים ובעלי השיבות. מדלח קאמר כבעלי השער: שאין נקראים שחורי הראש אלא אנשים. לפי שהאנשים פעמים מכוסים ראשם ופעמים מגלים ומשחרו' ראשם ניכר שהם אנשים אבל נשים לעולם הולכות וראשם מכוסה והקטנים בין זכרים בין נקבות הולכין בגלוי הראש ואינם נכרים בין זכר לנקבה ומש"ה לא מקרי שחורי הראש אלא האנשים הגדולים: ט מן היולדים. משמע שנולדו כבר: מן הנולדים. משמע העתידין להולד: פן הנולדים ר"מ מתיר אף ביולדים. בנמ' הפרש דסוסי. מחסרה וה"ק מן הנולדים אסור ביולדים ר"מ אומר אף הנודר מן הנולדים מותר ביולדים כי היכי דהנודר מן היולדים מותר ביולדים: אלא מי שדרכו להוליד. כגון אדם ובהמה לאפוקי עופות ודגים שאין מולידים אלא מעלים ביעים: י מאוכלי שום. אחד מעשר תקנות שחקן עורא סהיו חובלים שום ליל שבת מפני שמרבה הזרע ולי ליל שבת הוא זמן עונה של תלמידים הכמים: ומותר בכוחים. שאינם עולים לרגל ואף ע"ג דמדאורייתא הוא מפני שהם שנואים ירושלים ובכרו להם הר גריזים: יא מותר בישראל. שיאלו מכלל בני נח: יאסור בעכו"ם. ואפי' בזהם שהם מורע אברהם: אסור בישראל. וגרים נמי ככלל זרע אברהם נהו דכתיב כי אב המון גוים נתחן: ומותר בעכו"ם. ואפי' בזהם שהם מורע אברהם ללא חקרי זרע אברהם אלא בני יעקב בלבד דכתיב כי בלחק יקרא לך זרע בלחק ולא כל יחק: שאיני נהנה לישראל. משל ישראל: שאין ישראל נהנים לי. משלי: ומוכר ביותר אם שומעין לו נרטיקן. כלומר ימכור הדבר ביתר מכדי שויו אם ירצה הכירו לשמוע לו ולקנות ממנו הספק ביותר ממה ששיה: לערלים. דעתו על מי שאינו מאמין בזרית מילה: למולים. המאמינים בזרית מילה: מותר בערלי ישראל. כגון מי שמחו אחיי מחמת מילה: ואסור במולי עכו"ם. כגון ערבי מהול

ברכה יום שלישי

קונ

והיה הפלשתי הערל הזה. ואומר פן תשכחנה בנות פלשתים פן תעלונה בנות הערלים. רבי אלעזר פן עזריה אומר מאוסה הערלה שנחננו בה הרשעים. שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב. רבי ישמעאל אומר גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות רבי יוסי אומר גדולה מילה שדוחה את השבת החמורה. רבי יהושע פן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלא שענה. רבי נחמיה אומר גדולה מילה שדוחה את הננעים. רבי אומר גדולה מילה שכל הפצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שגם עד שגמר. שנאמר התהלך לפני והיה תמים. דבר אחר גדולה מילה שאמלא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו. שנאמר כה אמר יי אם לא בריתי יוםם וליקה חקות שמים וארץ לא שמתי:

ברטנורא

מהול וגבעוני מהול: י"ג בריתות. כאמר בפ' מילה שאמר לאברהם: שהוא דוחה את השבר ככתיב וביום השמיני ימול כשר עלתו אפי' בשבת: שהיא דוחה את הננעים. דרשנין ימו' ואפי' במקום כהנת ואין כלן משום קולן כהנתו שהוא בלאו להשמר כנגע הלרעת:

גמרא נדרים דף ל"ב ע"א

ופליגא דרבי אליעזר דאמר רבי אליעזר גדולה תורה שאמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר (ירמיה לג) אם לא בריתי יוםם וליקה חמות שמים וארץ לא שמתי. אומר רבי אבהו אומר רבי אלעזר מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעברו בגיו במצרים מאתים ועשר שנים מפני שעשה אנגרייא בתלמידי חכמים שנאמר (בראשית יד) וירק את חניכיו ילידי ביתו ושמואל אומר מפני שהפריז ער מדותיו שר הקדוש ברוך הוא שנאמר (שם טו) במה אדע כי אירשנה ורבי יוחנן אומר שהפריז בני אדם מלהכנס תחת פגפי השכינה שנאמר (שם יד) תן לי הנפש והרכוש קח לך. וירק את חניכיו ילידי ביתו. רב אמר שהוריקן בתורה ושמואל

אמר

רשי

הפריז. מהגדל: הוריקן בתורה. הוריקן להס דבני חורס

ברכה יום שלישי

אמר שהוריקן בזהב. שמונה עשר ושלש מאות אמר רבי
אמי בר אבא אליעזר בנגד כלם. איבא דאמרי אליעזר הוא
דחושבניה הכי הוי. אמר רבי אמי בר אבא בן שלש שנים
הכיר אברהם את בוראו שנאמר עמב אשר שמע אברהם
בקולי חושבניה מאה ושבעין ותריין. ואמר רמי בר
השטן בחושבניה תלת מאה ושתין וארבעה. ואמר רמי בר
אבא כתיב אברים וכתיב אברהם בתחלה המליכו הקדוש
ברוך הוא על רמיג איברים וקבסוף המליכו על רמ"ח איברים
וארו הן שתי עינים ושתי אזנים וראש הגויה. ואמר רמי בר
אבא מאי דכתיב (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים
וגו'. עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו
איברים ובא אליה מקד גדול וסבב אותה זה יצר הרע
ובנה עליה מצודים וחרמים אלו עונות ומצא בה איש מסכן
וחכם זה יצר טוב ומקט הוא את העיר בחכמתו זו תשובה
ומעשים טובים ואדם לא זכר את האיש המסכן שהוא
דבשעת יצר הרע לית דמדבר ליה ליצר טוב (שם ז) והחכמה
תעוז לחכם מעשרה שלימים והחכמה תעוז לחכם זו תשובה
ומעשים טובים מעשרה שלימים שתי עינים ושתי אזנים
ושתי ידים ושתי רגלים וראש הגויה ופה. אמר רבי זכריה
משום רבי ישמעאל ביש הקדוש ברוך הוא להוציא בהונה
משם שנאמר (בראשית יד) והוא כהן לאל עליון כיון שתקדים
ברכת אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם שנאמר
ויברכהו ויאמר ברוך אברים לאל עליון קונה שמים וארץ
וברוך אל עליון אמר לו אברהם וכי מסדימין ברכת עבד
לברכת מונו מיד נתנה לאברהם שנאמר (תהלים ק) נאם ה'
לארזי שב לימיני עד אשית אויביך תרום לרגליך. ובתריה

כתיב

ברכה יום שלישי

כתיב נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי
צדק על דבורו של מלכי צדק והיינו דכתיב והוא כהן לאל
עליון הוא כהן ואין זרעו כהן :

זוהר אמור דף ק"ג ע"ב

רבי אלעזר פתח ואמר (ירמיה ב) כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריה וגו'.
האי קרא על פגסת ישראל אתמר בשעתא דהות אזלא במדברא
עמהון דישראל. זכרתי לך חסד דא עננא דאחרון דנמלא בחמש אחרנין
דאתמשרו עקד ונהירו עקד. אהבת פלוגותיה דאשתכללו לך (ס"א) וכדו
אשתכללו לך. ואעמרו לך ואתקינו לך פכלה דתעדי תכשיטה. וכל
כך למה. כגון לכתב אחרי במדבר בארץ לא זרועה תא חזי בשעתא
דבר נש יתיב במדברא דא צלא דמהימנותא שכינתא פרסא נדפצה
עניה מדעיקא ואברהם וחמשה צדיקיא אחרנין שוין מדוריהון עמיה
הדא הוא דכתיב בפסת תשבו שבעת ימים. שבעת ימים כתיב וכל
בשבעת ימים. כגוןא דא כתיב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את
השמים וגו'. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפזין
אלין דשריין עמיה. ואמר רבי אבא כתיב בפסת תשבו שבעת ימים
ולבתר ישבו בפסת בקדמיתא תשבו ולבתר ישבו. אלא קדמיה לאושפזין
תניינא לבני עלמא. קדמיה לאושפזין פי הא דרב חמנא סבא פד
הוה עייר לסופה הוה חדי וקאים על פתחא דסופה מנאו ואמר נזמן
לאושפזין מסדר (גי' נסדר) פתורא וקאים על רגליה ומכרד ואמר
בפסת תשבו שבעת ימים תיבו אושפזין עלאין תיבו אושפזין
מהימנותא תיבו ארים (ס"א אסחי) ידוי וחדי ואמר זכאה חילקנא וזכאה
חילקיהון דישראל דכתיב (דברים ל"ב) כי חלק ה' עמו וגומר והוה יתיב
תניינא לבני עלמא דמאן דאית ליה חילקא בעמא ובארעא קדישא יתיב
בצ"א דמהימנותא לקבלא אושפזין למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי
ובעי למחדי למסכני מאי מעמא כגון דחולקא דאינון אושפזין דזמין
דמסכני הוא :

הלכה פסוקה יוסף לחם מוסר

הר"ם ה' ברכות פ"ז

משערי תשובה לר"י דף ל"ב ע"ד

אין מניחין בשר חי על הפת. ואין בעל תלשון תשובתו קשה אתרי אשר למד
מעבירין פום מלא על הפת ואין לשונו דבר שקר ופיו שלח פרעה
דזמין את הקערה כפת. ואין עורקין ומרוב התרגל אינון שליט ברוחו. וכאשו
לשינו

ברכה יום שלישי

את הפת. ולא את החתיכות ולא האוכלין שאין להן קליפין. כגון תותים וענבים ותאנים מפני שהן נמאסין. ומותר למשוך את היין בצנורות בקפי חתנים ויוקין לפניהם קליפות ואגוזים כימות החמה אבל לא כימות הגשמים מפני שנמאסין ואין נוטלין דיהן ביין בין מי בין מוג וכן אין מססדין שאר אוכלין ומשקין גרף ביזוי ובעימה: אמור לאורחים לימוד כלום מפה שלפניהם ולימן ביד בנו או בתו של בעל הבית שמא יתבגיש בעל הסעודה שהרי אין לו אלא מה שהביא לפניהם ונמצאו הקטנים נוטלים אותם והולכים. לא ישלח אדם לחבירו חבית יין ושמן צף על פיה שמא ישלח לו אדם חבית שקלה יין וקמה שהוא שכן ושמן הוא שער פניה בלבד ויזמן אורחים ויתבגיש וכן פר פיוצא בדרבים אלו המביאים ליה בושח קבעי הסעודה אסורים.

אמרו וקרנן לקרבה בענין דואג כי באשר צוה שאור להבות בפתנים וימאנו אנשי קהותם אמר דואג אתה הפית בלשון אתה תכה בתרב שנאמר (י"ג) טוב א תה ופגע בפתנים:

ברכה יום רביעי תורה

בזין בקריאת ששה סוקים אלו שהם כנגד דמילוי ון דשם ב"ן לקנות הארת נפש ומידה משבת הבאה:

מז ומפוגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה תבואתה לראש יוסף וקרקד גזיר אחיו: ומטוב ארעא ומלאה ורעי ליה דשכינתיה בשמיא וער משה אתגלי באסנא ייתון בר אגין דרישא דיוסף ולגברא פרישא דאחזיה: יז בכור שורו הדר לו וקרני

רשי

(מז) ורצון שכני סנה. כמו שוכן סנה. ומהא ארלו מזכרת מרלנו וכ"ר של הקב"ה הנגלה עלי חלה בסנה. רצון. נחת רוח ופיוס. וכן כל רלון שבמקרא: תבואתה. ברכה זו לראש יוסף: גזיר אחיו. שהופרש מאחיו במכירתו: (יז) בכור שורו. יש בכור שהוא לשון גדולה ומלכות שנאמר (תהלים פט) אף אני בכור חסנהו וכ

ברכה יום רביעי

קנט

וקרני ראם קרניו בהם עמים יגנח יחדו אפסי ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה: ס רבא דבנותי זינא ליה ונבזון דאתעבידא ליה מן קדם דתוקפא ודומא דיליה בנבזותיה עמטיא יקמיל פתרא עד ספי ארעא ואינון רבוא דבית אפרים ואינון ארפיא דבית מנשה: רביעי יח ולזבולן אמר שלמה זבולן בצאתה ויששכר באהליה: וזבולן אמר חדי זבולן במפיקה דאנחא קרבא ער בעלי דבכה ויששכר בסהקה למעבד זמני טועדיא בירושלם: יש עמים הר יקראו שם יזבחו וזבחי צדק כי שפע ימים יזקו וישפני טמוני חור: ס ש ב מ א

דישראל

רשי

וכן (שמות ד) בני בכורי ישראל. בכור. מלך סיואל ממנו יבוא יהושע. שורר. סכמו קשה כשור לכבוש כמה מלכים: הדר לו. נתון לו. שנאמר (במדבר כו) ונתת מסודך עליו: וקרני ראם קרניו. שור כמו קשה ואין קרניו נאות אבל ראם קרניו נאות ואין כמו קשה נתן ליהושע כמו של שור ויפני קרני ראם: אפסי ארץ. ל"א מלכים אפשר שכולם מא"י היו אלא אין לה כל מלך ושלטון שלא קנה לו פלטין ואחוזת בארץ ישראל שחזרה לכולם היא שנאמר (ירמיה ג) נחלת לבי לנאות גוים: והם רבבות אפרים. אותם המנוגחים הם הרבבות שהרג יהושע שבא מאפרים: והם אלפי מנשה. הם האלפים שהרג גדעון במדין שנאמר (שופטים ח) זבח וללמונע בקרקר וגו': (יח) ולזבולן אמר. אלו חמשה שבטים שבירך באחרונה זבולן גד דן נפתלי ואשר כפל שמוסיס לחוקס ולהגבירס לפי שהיו חלשים שבכל השבטים הם הם שהולך יוסף לפני פרעה שנא' (בראשית מז) ומקלה אחיו לקח חמשה אנשים לפי שנראים חלשים ולא ישים אותם לו שרי מלחמתו: שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך. זבולן ויששכר עשו שותפות זבולן לחוק ימים ישכון ויולא לפרקמטיא בספינות ומשכר ונותן לחוק פיו של יששכר וסם יושבים ועוסקים במורה לפיכך הקדים זבולן ליששכר שפורסו של יששכר ע"י זבולן היתה. שמח זבולן בצאתך, הללח בלאחך לסחורה. ויששכר, הללח בשיבת אהליך לחורה ליטב ולעבר שנים ולקבוע חדשים כמו שנאמר (ד"ה א יב) ומבני יששכר יודעי זינה לעתים ראשיהם מאתים ראשי סנהדראות היו עוסקים בכך. וע"פ קביעות עתיקה ועבוריהם: (יט) עמים. של שבטי ישראל: הר יקראו. להר המוריס יאספו כל אסיפה ע"י קריאה היא וסם יזבחו ברגלים וזבחי זרק: כי שפע ימים יזקו. יששכר וזבולן ויהא להם פנאי לעסוק בחורה: ושפני טמוני חור. (מגילה ז) כסויי טמוני חול טריות ומלון וזכוכית לזנה היואלים מן הים ומן סחול ויחלקו של יששכר וזבולן היו כמו שנאמר (שם עו) במס' מגילה (שופטים ה) זבולן

ברכה יום רביעי

ד' ישראל למור בית מקדשא יתבגשו תמן יסון נכסת קודשין דרעוא
ארי נכסי עממא ייקרון וסימא דממרון פחא מתנגון דהון: כ ולגד
אמר ברוך מרחיב גד כלביא שכן וטרף זרוע אף
קדקד: ולגד אמר ברוך דאפתי לגד פגיתא שרי ויקטוד שלטונן עם
מלכין: כא וירא ראשית לו פיישם חלקת מחכת
ספון ויתא ראשי עם צדקת יהוה עשה ומשפטיו
עם ישראל: ואתקבל בקדמיתא דליה ארי תמן באחסנתיה
משה ספרא רבא ד' ישראל קביר הוא נפש ועאל פריש עמא וכוון קדם יי
עבד ודינהוי עם ישראל:

רשי

זבולן עם חרף נפשו למוח משום דנפתלי על מרומי סדה סיה מחרעס זבולן
על חלקו לחמי נחם שדות וכרמים וגו' ושפנין לשון כסוי כמו שנאמר (מ"א ו)
ויספון אה הבית (ס"ז) וספון בלחו וסרגומו ומטלל בכיורי (ס"ח בכסיו) ארזא
ד"א עמיס הר יקראו ע"י פרקמטיא של זבולן סגרי אומות העולם באים אל ארנו
והוא עומד על הספר והס אומרים הואיל ונלטערנו עד כאן נלך עד ירושלים
וכראה מה יראתה של אומה זו ומה מעשים והס רואים כל ישראל עובדים לאלוה
אחד ואוכלים מאכל אחד לפי שהעכו"ם אלוהות של זה לא כאלוהות של זה
ומאכלו של זה לא כמאכלו של זה והס אומרים אין אומה כשרה כזו ומחגיירין סס
שנאמר סס יזבחו זבחי זרק. כי שפע ימים יינקו, זבולן ויששכר סיה נסון להס
ממין צשפע: (כ) ברוך מרחיב גד. מלמד שהיה סחמו של גד מרחיב והולך
כלפי מזרח: כלביא שכן. לפי שהיה סמוך לספר לפיכך נמשל כאריות סכל
הסמוכים לספר לרובים להיות גבורים: וטרף זרוע אף קדקד. הרובים סיו
נכרים חוכמים הראש עם הזרוע נכמה אחת: (כא) וירא ראשית לו. ראש
ליטול לו חלק בחרן סחון ועיג שהוא ראשית כבוש הארץ: כי שם חלקת מחקק.
כי ידע אשר סס נחלתו חלקת סדה קבורת מחוקק והוא משה: ספון. חוסה חלקה
ספינה וטמונה מכל כריס שנאמר (לקמן לד) ולא ידע איה אס קבורתו: ויתא.
גד: ראשי עם. סס סיו הולכים לפני סחלון כבוש הארץ לפי שהיו גבורים.
וכן הוא אומר (במדבר לב) והאס סעברו חלולים לפני אחיכס וגו': צדקת ה'
עשה. שהאמינו דכריהס וסמרו כנפחחס לעבור אס סירדן עד סככסו וחלקו. ד"א
ויסא משה ראשי עם. לדקס ס' עשה. על משה אמור:

נביאים ידוע א'

א ויהי אחרני מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה אל יהושע

ברכה יום רביעי קס

בג'נן משרת משה לאמר: והוה פתר דמית משה עבדא
ד'י ואמר יי יהושע בר נון משמשוניה דמשה למימר: ג משה עבדי
מת ועתה קום עבד אתה הירבן הוה אתה וכל העם הוה אל
הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל: משה עבדי סיה
וכען קום עבד ית ירדנא דרין את וכל עמא דנא לארעא דאנא יהיב
דהון לבני ישראל: כל מקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם
נתתיו כאשר דברתי אל משה: פג אתרא דתדבך פגרת
רגליכון ביה לכוון יהבתיה כמא דמלכות עם משה: י מה פד פד
יהלכנון הוה ועד הנחר והגדול נהר פרת כל ארץ החתים
ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם: ממדברא וכלבונא
הרין ועד נהרא רבא נהרא דפרת כל ארע חתאי ועד ימא רבא מעלני
שמשא יהי תחומכון: ה לא יתיצב איש לפניך כל ימי חיך
כאשר היתני עם משה אהיה עמך לא ארפך ולא אעזבך:
לא יתעמד אנש קדמך פד יומי חיך כמא דהוה מימרי כסעדיה דמשה
פן אהנו עמך לא אשקינוך ונא ארחקינוך: י חוק ואמץ פי אתה
תנחיל את העם הוה אתה הארץ אשר נשבעתי לאבותם
לתת להם: תמיך ואלם ארי את תחמין ית עמא דרין ית ארעא
דקנימית לאכהתהון למתן דהון:

רשי

(א) ויהי אחרי מות משה. מחובר על סדר הסורה המסיימת צפטרית משה וזה
מחובר לה: (ב) משה עבדי מת. ואלו סיה קיים זו סייתי ספן: (ג) כל
מקום אשר תדרך כף רגלכם. אף חולה לארץ מסככסו אס הארץ כל מס
סככסו חולה לארץ סיה קדס ויסיס סלכס: (ד) מהמדבר והלבנון הוה. הוא
מדבר קדס מדבר לין: ועד הנחר הגדול נהר פרת. זו רחבה מן סדרוס ללפון:
ועד הים הגדול מבוא השמש. לארסה מן סמורת למערב: (ו) חוק ואמץ.
בדרך ארץ כמה שהוה אומר כי אחס תנחיל אס הארץ:

כתובים תהלים צ"ו

א שמועה ותשמח ציון ותגלגלה בגנות יהודה למען משפטיה

ברכה יום רביעי

יהוה ששמעת נחדת פגשתיא דציון ודוין פגתא דבית יהודה מן כנל דנה יי: כ פריאתה | יהוה עליון על כל הארץ מאד נעלית על כל אלהים: ארום את הוא יי עלאה על כל יתבי ארעא לחרא אתעלית על כל דחיא: נ אהבי יהוה שגאורע שמר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילים: רחמיא דיי סנו כיש סמור דקרים נמיר נפשת חסידיו מן אידיהון דרשעיי יפצי אינון: ד אור זרע לצדיק ול ישרי לב שמחה: נהור דנח וסמור לצדיקא ודתיציי קבא חדוא ה שמחו צדיקים ביהוה וחדו זכר גדשו: חדון צדיקא פמיטרא דיי ואודון דדכרן שום קודשיה: ו מזמור שירו ל יהוה | שיר חדש כיינפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרע קדשו: תושפחת נבואה שפחו קדם יי שבח חדת ארום פרישת עבר פריקת ביה ימינה וצדע שכינת קודשיה:

(א) משפטיך. נקמת: (ד) אור זרע לצדיק. זריעה ממש מוכנת למוח להם: (ו) שירו לה' כל אלה לעתיד:

משנה עדיות פרק ב'

רבי חנינא סגן הכהנים העיד ארבעה דברים. מיטיהם שר בהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר. שנמא בודד הטומאה. עם הבשר שנמא באב הטומאה. אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו. הוסף רבי עקיבא מיטיהם שר בהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל במבול יום. בנר שנמא בטמא מת. אף על פי שמוסיפין טומאה על

ברטנורא

רבי חנינא סגן הכהנים העיד. מלשרוף את הבשר שנמא בולד הטומאה. כולד של ולד קאמר הכשר שהוא שלישי שנמא בולד של ולד כלומר שנעש כשני ונעשה הוא שלישי לא נמנעו מלשרפו עם הכשר שנמא באב הטומאה שהוא ראשון לטומאה. וכשנעש זה הכשר שהיה מחילה שלישי בכשר שנמא באב הטומאה חזר להיות שני שהרי נעש בראשון ונעשה שני. וכאלו שהוסיפו לו טומאה על טומאתו. דמטיקרא שלישי. והשתא שני. ואעפ"כ לא נמנעו מלשרפו עם חמור ממנה דהואיל ואף זה הקל לשריפה עומד לא השוה את טומאתו אחר ואת ממה שהיה. ואעפ"כ שאין אוכל מטמא אוכל מן החורר שנאמר בטומאת אוכלים עמא הוא. הוא עמא. ואין מטמא אוכל כיוצא בו. מ"מ רבנן גזרו שיהיה אוכל מטמא אוכל: השמן. של תרומה שנפסל בטבול יום הוא שלישי לטומאה. דטבול יום הוא פוסל את התרומה מן החורה. ועשה אותו שלישי: בנר שנמא בטמא מת. האי נר של מתכת הוא ולא של חרס דכל כלים חוץ

מכלי

ברכה יום רביעי קמא

טומאתו: אמר רבי חנינא סגן הכהנים. מימי לא ראיתי עוד יוצא לבית השרפה. אמר רבי עמיבא מדבריו למדנו. שהפשיט את הבכור ונמצא מריפה. שאותו הכהנים בעורו. וחכמים אומרים (לא ראינו) אינו ראיה. אלא יוצא לבית השרפה: נ אף הוא העיד על פפר קמון שהיה בצד ירושלם. והיה בו זמן אחד. והיה מקוה לכל בני הכפר. וכותב בכתב ידו. ואחרים חותמים. ובא מעשה לפני חכמים והתירו. לפי דרפק אתה למד. שהאשה פותבת את גמיה. והאיש כותב את שוכרו שאין קיום הגט אלא בחותמו. ועל טחט שנמצאת בפשר. שהפסין והתירם מהורות. והבשר טמא. ואם נמצאת בפשר. הכל מהור: ד שלשה דברים אמר רבי ישכעאל לפני חכמים בפרם ביבנה. על ביצה מרופה.

שהיא

ברטנורא

מכלי חרס שנעשו בטומאת מה נעשו כמותם אם חב חב ואם ראשון ראשון. דכתיב (במדבר י"ט) כהלל חרס. ודרכיו חרס הרי הוא כהלל. שהחרס שנעש במת. נעשה אבי חכות כמה עלמא. וכשנעש בטמא מת שהוא אב. נעשה ג"כ החרס אב וכל שאר כלים כחרס לדון זה. חוץ מכלי חרס. נמלא חרס של מתכת שנעש בטמא מת נעשה אב הטומאה. והשתא להוסיף ר"ע על דברי ר' חנינא סגן הכהנים. שהרי ר' חנינא לא התיר אלא להחזיר השלישי. שני ור"ע התיר להחזיר השלישי ראשון. שהשמן שנפסל בטבול יום שהוא שלישי. כשמדליקין אותו בנר שנמא בטמא מת. שהנר עלמא נעשה אב. כמו שאמרנו. נמלא שחור השלישי להיות ראשון. ואעפ"כ לא נמנעו. דהואיל ויש עם טומאה עליו לא הוסיפו ליה. ומוחר להוסיף בודים: ב לא ראיתי עוד יוצא לבית השריפה. לאחר שהופשט את נמלאת טרפה אעפ"כ נפסול זה היה בו קודם הפשט. הואיל ולא יכר אלא לאחר הפשט: שהטפשים את הבכור ונמצא טרפה. הא קמ"ל ר"ע דלפילו בכור בעל מוס הכשק במדינה על מומו ולא התירו הכתוב אלא באכילה. וכתיב (דברים ע"ו) כשעריך תאכלנו. אבל אם מת עורו אסור ועשו קבורה. ואשמועינן ר"ע דהיכא לא הוכר טרפיו עד לאחר הפשט. התירוהו שהיטמו והפשטו לעורו כאלו מרק דמו במקדש: יאורו הכהנים בעורו. ואיט נטרף: אין לא ראינו ראיה. שמה לא אירע בימי שומא טרפה לאחר הפשט ואם אירע וטרפוהו. הוא לא ראה: אלא יצא לבית השריפה. הואיל וקודם הפשט כל והלכה כר"ע בכבוד בעל מוס כשהתירו מומה. אבל נא התירו מומה. לא. והלכה כחכמים בכבוד האיס דנשר בקבורה. ועור נטרפה: וכותב בכתב ידו. שטר חוב על הלוח: ואחרים חותמים. עדים כשרים היו חתומים על הכטר: והתירו. ואעפ"כ שכותב הכטר. הוא מחילה שמהלך לו אשתו על כותבה: שאין קיום הגט אלא בחותמו. העדי' החתומי' על הגט הם עיקר כח קיום הגט. הלכך כשהעדים כשרים חתומים בו כשר אעפ"כ שהוא כח יד האשה: ועל כחט. שידוע בה שנמלאת במת. ונמלאת כש' הקד' כשהחכו אותו בעזרה וספק אם נעש בה הסכין והאד'. אם לאו. הסכין והאדס עורוין. לספק טומאה ברשות הרבים היא שהעזרה דין רשות הרבים יש לה לענין טומאה. וספק טומאה ברשות הרבים. ספק טהור: והבשר טמא. דודאי נעשה בו טומאה. ומתני איירי בכמה קדשים שהעבירה בנר סמוך לטהרה ועדיין משקה עופה עליה שהוכשר הכשר לקבל טומאה בחיה המים דאי לאו הכי לא היה הכשר עמא ואעפ"כ שרומאים אותו בבית המטבחים בעזרה דכל משקה בית מטבחים דכן. ואין משעריין את הכשר לקבל טומאה. ואי קשיא היך הכשר עמא והיודים טהורים. והלא אוכלין עמאין מטמאין את היודים מדרכנן. הא לא קשיא מיד. דקיימא לן אין טומאה יודים במקד' כשנזרו על טומאת יודים לא גזרו בה במקד': ד בכרם. שהיו יושבין שורות שורות של חכמים. ככרם ע הנוטע שורות שורות של גפנים: על ביצה מרופה. כקערה שנחטפה התלכון והחלמו

ברכה יום רביעי

שהיא נתונה על גבי ירק של הרומה. והיא חבור. ואם היתה כמין פובע אינה חבור. ועל שבולת שבקציר. וראשה כנענת לקמה. אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל הבית. ואם לאו (הרי היא) של עניים. ועל גנה קטנה שהיא מוקפת ערים. אם יש בה פמלא בוצר וסלו סכאן. ומלא בוצר וסלו סכאן. תזרע. ואם לאו לא תזרע: ה' שלשה דברים אמרו לפני רבי ישמעאל. ולא אמר בהם לא איסור ולא התר. ופרשן רבי יהושע בן מתיא. הפנים סורסא בשבת. אם לעשות לה פה חיוב. ואם להוציא כמנה לחה פטור. ועל הצד נחש בשבת. אם מתעסק שלא ישכנו פטור ואם לרפואה חיוב. ועל לפסים אירוגיות שהם מהורות באהל המת. וממאות במשא הזב רבי אלעזר בן צדוק אומר אף במשא הזב מהורות כפני שלא נגמרה מלאכתן: ו' שלשה דברים אמר רבי ישמעאל ולא הדרה לו רבי עקיבא. השום והבוטח והמקלות שרסקן כבעוד יום. שרבי ישמעאל אומר יגמור משתהשן. ורבי עקיבא אומר לא יגמור:

שלשה

ברטנורא

והלמון יחד ונתנה ע"ז הירק. ונגע טבול יום כבינה אע"פ שהוא חולין. דחין טיף תרומה כבינה. וטבול יום אינו פוסל בחולין אפי"ה הוי חבור ונפסל הירק כאלו נגע בו: אם היה כמין פובע. שנתפחה הבינה ונעטית כמין פובע על הירק והלולה תחתיה: שבולת שבקציר. שיר בקצירתו שכולת אחת שלא קצר. וראש אותה שכולת מניח לקמה: אם נקצרת. אם היתה שכולת נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל הבית. שהקמה מליטה ללא קריין בה לא תסוב לקחתו. ואם לאו הרי זו שכהה. והוא לעניים: ערים. המש גפנים הנעשות ומולדות וסוכות ע"ג כלונסות או ע"ג גדר קרויות ערים לשון על ערש יושעי: אם יש בה כמלאו בוצר וסלו. אם הגנה גדולה כשיעור שיעמוד בה בוצר הענבים. עם סלו שמכים הענבים לחובו כשהוא מלקט הענבים מכל גדר הערים: תזרע. הגנה. והוא שירחיק הזרע מן הגפנים כדי עבודה הכרם שהם עשה טפחים לכל רוח וזרע השאר: ואם לאו. שאין הגנה גדולה כל כך לא תזרע. ואף על פי שמרחיק כדי עבודה הכרם שהזרע נראה עם הכרם כאלו הם כללים: ד' ופירשן ר' יהושע. אומתי חיוב. ואומתי פטור: אם לעשות לה פה חיוב. משום כונה: ואם להוציא ממנה לחה פטור. דמלאכה ש"ז לגופה היא שהפתח היא המלאכה. וזו א"ז להיות לה פתח מעשיו. ואין כאן אלא איסורא דרבנן. ומשום לערף לא גזור. והוי פטור ומותר: אם מתעסק שלא ישכנו פטור. דא"ז לגופו של דבר הנזיר. ואם היה יודע שיעמוד ולא ישכנו. לא היה לו. ובהאי נמי לא גזור רבנן. והוי פטור ומותר: לפסין אירוגיות. כלי חרס סתומים פשוין כמין כדור הלול מכפנים. ולאחר שמלכטים אותן כככשן. הוחכים אותן כחמלע והוא נעשה שני כלים: מהורות באהל המת. כל זמן שלא התכווה. דכלי חרס אין מקבל טומאה מנבו. אלא מאוירו. כדכתיב (במדבר י"ט) וכל כלי פתוח. דרך פתחו ממלא וואינו מיטמא מנבו והוי אף לו אור: וטומאות במשא הזב. בטומאות היסט שאם נתעטלו או נחנעטו ממשא הזב. טמאים. אע"פ שאין להם אור: כפני שלא נגמרה מלאכתן. דהתיכה שחוטתין אותן כחמלען או היא גמר מלאכתן ואין הלכה כר' אלעזר בר דוקא. מלא לבון כככשן הוא גמר מלאכתן הלכך מטמאות במשא הזב אפילו קודם שחלקן: ך' מלילות. שכלים שלא יבטלו כל זרכן וטעמן באבני' ומסק' זכ מהן ועודל בו: יגמור. מאחר שרסקן וכחתן מערב שנה. יגמור ויחלל בשנה. ולא דמי למסקים שזכו שאסורין גזירה שמה יסחוט. דשכח אפי"ה יסחוט ליכא איסורא דאורייתא. משום דמסקים אהו ממייל: לא יגמור. כדי לאכול לאחר

הכב

ברכה יום רביעי

י שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא. שנים משום רבי אליעזר: ואחד משום רבי יהושע. שנים משום רבי אליעזר ויצאה אשה בעיר של זהב. ומפריחי יונים פסולים לעדות. ואחד משום רבי יהושע. השריץ בפני הולדה ומתקבת על גבי כפרות של הרומה. ספה נגע ספה לא נגע ספקו מהור: ה' שלשה דברים. אמר רבי עקיבא. על שנים הודו לו. ועל אחד לא הודו לו. על סנדל של סידים. שהוא טמא מדרם. ועל שירי הנזר ארבעה. שהיו אומרים שלשה והודו לו. ועל אחד לא הודו לו. על פסא שנטלו שנים מהפיו זה בצד זה. שרבי עקיבא מטמא. ונחכמים כמחרין: ך' הוא היה אומר האב זוכה לכן פנוי. ובכזה ובכעושר. ובחכמה ובשנים. ובמספר הדורות לפניו. והוא הקץ שנאמר קורא הדורות מראש. אף על פי שנאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ונאמר ודור רביעי ישובו הגנה: י אף הוא היה אומר חמשה דברים של שנים עשר חדש. משפט דור הפגול שנים עשר חדש. משפט איוב שנים עשר חדש. משפט המצריים שנים עשר חדש. משפט גוג ומגוג לעתיד לבא שנים עשר חדש. משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש. שנאמר והיה כדי חדש בחדשו. רבי יוחנן בן נורי אומר כן הפסח ועד העצרת

העצרת

ברטנורא

לאחר שדגש היום. דאסורין כשאר משקים שזכו. והלכה כר' שמעאל: ז עיר של זהב. עטרת זהב עשויה כמין עיר זורת ירושלים. ולא היטיבין דלמי' שלפא ומחוי' ואחי' לחתוי ארבע אמות ברשות הרבים: ומפריחי יונים. מין ממיני השחוק אם תקדים יונתך ליוניתי אתן לך כך וכך. פירוש אחר שמגדל יונה מלומדת להביא יונים לבית בעליה ויש בה גול משום דרבי שלום ולא גול נמור: ספק נגע ספק לא נגע ספקו מדרור. משום דעומאה עוברת היא ואינה נחה במקו'. הלכך ספקו טהור ואפי"ה ברשות היחיד: ך' סנדל של סידין. מנעל של עץ שנועלין ברגליהם המתעסקים כסיד להגן על רגליהם שלא יטרפו בסיד. ואם נעל אותו הזב טמא מדרם: ועל שירי הנזר ארבעה. אם היה גדול הרבה ונעמא. ואפי"ה נשכר. לא נטור עד שלא יהיה כשבריו נכוה ארבעה. ולעולם שבריו מקבלים טומאה כאלו היה שלם עד שיהיה השבר פחות מניפה ארבעה. וסחה תלור שכמשה עשוי כמין קדירה גדולה שאין לה שלויים ומחברין אותו בטעם ע"ג קרקע ורלפת הקרקע היא תחתיתו של חטור: שנים מחפיו. מן הלוהות העשויות למוסב: שרבי עקיבא מטמא. דסבר אף ע"פ שאינו ראוי לשיפה הוא ראוי לקבל רמוס. ועמא משום כלי קבול: והכמים משהרין. דסבריו האול ועיקרו לשיפה עביר ולא לבית קבול. כיון שנתבטל העיקר שבעבורו נעשה. נחכשל הטפלה. ואינו מטמא אפילו משום כלי קבול. והלכה כחכמים: ח' האב זוכה לכן וכו'. לפי שקרוב טעם הבן להיות דומה לטעם האב. והגוי. והכנה. וההכמה. והגנים אדם זוכה בהן מחמת יצירתו כפי טעמו. והעושר אדם מורישו לבנו. וחכמה. דאמרין הכה הוא הסברה הישרה. והיא באדם כפי טעמו. והגנים אריכות היום. ולי נראה שאם אדם זוכה הויין ליה בניס נאים בעלי כה בעלי הכמה. עשירים. ומארכין ימים: ובמספר הדורות לפניו. פעמים שהקב"ה מעטית לאב לפשות טובה לורשו לדור שלישי או לדור רביעי. והאב זוכה לאותו הדור שמהל להם אותה הטובה. והוא הקץ שקלם הקב"ה לאותו דבר שיהיה לזמן פלוני. ולדור פלוני. כמו ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה: ודור רביעי ישובו הגנה הרי מספר הדורות. שהוא דור רביעי. הוא הקץ של ארבע מאות שנה: י שנאמר והיה כדי חדש בחדשו. כשיבא חשך באותו ההדג שמה בו ואלא מניהנס. ויבא להשתחות

ברכה יום רביעי

העצרת. שנאמר ומדי שבת בשבתו:

ברטנורא

להסתחות לפי ה' : שנאמר ומדי שבת בשבתו. כלומר לאחר שהיה צניעה כל כך ימים כמו שיש מיום ראשון על פסח דלוקרי שבת. דכתיב (ויקרא כ"ג) וספרתם לכם ממחרת השנה וגו' עד עצרת שהוא ממחרת השבת השניעית ולא מניחם ויכל להסתחות :

גמרא ע"ז דף ע"ה ע"ב

תנא וכלן צריכין מביילא בארבעים סאה מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא (במדבר לא) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש ומהר הוסיף לך הכתוב מהרה אחרת. תני בר קפרא מתוך שנאמר במי נדה שומע אני שצריך הואה שלישי ושביעי תלמוד לומר אך חלק אם בן מה תלמוד לומר במי נדה מים שנדה מובלת בהן הני אומר ארבעים סאה. תני רבנן הלוקח בלי תשמיש מן הנכרי דברים שלא נשתמש בהן מנהילין והן מהורים דברים שנשתמש בהן על ידי צונן כגון פוסות ומיתונות וצלוהיות מדיחן ומטבילין והן מהורין. דברים שנשתמש בהן על ידי חמין כגון היוזות הקומקמוסין ומחמי חמין מגעילין ומטבילין והן מהורין. דברים שנשתמש בהן על ידי האור כגון השפודין והאסקלאות מלבנן ומטבילין והן מהורין וכלן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושללא יגעיל ושללא ילבן. תני תרא אסור ותניא אידך מותר לא קשיא הא כמאן דאמר גותן טעם לפגם אסור הא כמאן דאמר גותן טעם לפגם מותר. גיעולי נכרים דאסר רחמנא היכי משפחת לה אמר רב תיבא ברירי דרב הונא לא אסרה תורה אלא

קריה

ר"ז

תנא וכולן. אף הנגלים והמלוכנים : כל דבר אשר יבא באש. שנסחטו בו בני מדין ע"י האור העבירו באש כעין בולעו לאסור ופליטנו כדאמרן כבולעו כך פולטו : ומהר. קרא יודאל הוא סאי וטהר : במי נדה יתחמא. בכלי מדין כתיב : גיעולי נכרים דאסר רחמנא. במדין דכתיב העבירו באש וטהר דכתיב הנטלה

הסג

ברכה יום רביעי

קריה בת יומא דקאו גותן טעם לפגם הוא מכאן ואילך לישתרי גזירה קריה שאינה בת יומא משום קריה בת יומא :

רש"י

הגעלה היכי משכחה לה : בת יומא. שבישל בה נכרי היום אבל בישל בה אהמוג כבר הפיג"ב טעמו בלינה לילה וסוב כספולטו בחשיל אחר אינו חלל לפגם : מכאן ואילך לישתרי. אף לכתחלה :

זוהר אמור דף ק"ד ע"א

ואמר רבי אבא. אברהם כל יומי הוה קאים בפרשת ארבעין דזמנא אושפיזין ודתפנא לון פתורי השתא דזמנא ליה ולכלהו צדיקיא ודוד מלכא וקא יהבין לון חזקיהון אברהם קאים מפתורא וקרי (במדבר ט"ו) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וכלהו סקין אבתריה. וצחא אמר (משלי י"ג) ובטן רשעים תחמר. ועקב אמר (שם כ"ג) פתך אכלת תקיאנה ושאר כל צדיקיא אמרי (ישעיה ג"ה) כי כל שודקנות מלאו קיא צואה בלי מקום. דוד מלכא אמר (חסד כאן) ואשלים דינוי דכתיב (שמואל א' כ"ה) ויהי בעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימת מאי קא מיירי בגין דדוד שאל לנגב ואתעביד ליה אושפיזא ולא בעא. ודא זמין ליה וקא יתב ליה חזקא ובאינון עשר יומין דדוד מלכא דאין עלמא אתדן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש ותייר מנגב. אמר רבי אלעזר בגין כך אורייתא לא אמרנא עליה דבר נש ותייר אלא במה דכתיב (דברים ט"ו) איש כמתנת ידו וגו'. וקא לימא איניש איכיל ואשבע וארווי בקדמיתא ומה דישתאר אתן למסבני אלא רישא דכלא דאושפיזין היא ואי חדי לאושפיזין ורוי לון קודשא בריך הוא עמיה ואברהם קרי עליה (ישעיה ג"ה) אז תתענג על הי' וגו' ויצחק קארי עליה (שם ג"ה) כל פלי ויצר עליך לא יצלת. אמר רבי שמעון האי דוד מלכא אמר ליה בגין דכל זייגין דמלכא וקרבין דמלכא בידוי דדוד אתפקדו. אבל יצחק קאמר (תהלים ק"ב) גבור בארץ יהיה זרעו וגו'. הון ועושר בכיתו וגו' ועקב אמר (ישעיה ג"ה) אז יבמע פשחר אורה וגו'. שאר צדיקיא אמרי (שם) ונחה ה' תמיד והשביע וגו'. דוד מלכא אמר (שם ג"ה) כל פלי ויצר עליך לא יצחק דהא הוא על כל זייגין דעלמא אתפקדו. ופאה חזקיה דבר נש דוכי לכל האי ופאה חזקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי עליהו פתיב (שם ט') ועמך פגם צדיקים וגו' :

ברכה יום רביעי

הלכה פסוקה

יוסף לחק

מוסר

משערי חשוכה לר"י דה ל"ג ע"א

הר"ם ה' ברכות פרק ז'

גמרו מלאכול מסקין את השלחן ומבבדין את המקום שאכלו בו ואחר כך נוטין את ידיהם שמא ישירו שם פירותין שיש בהן פנות שאסור להקדש בהן ולרחוץ עליהן אכל פירותין שאין בהן פנות מותר לאבדן בגד: • הביאו להן מים להקדש כל שמקדש ברכת המזון הוא נוטל ידיו תחילה כדי שלא ישב הגדול וידיו מונחמות עד שיטול אחר. ושאר הפועלים נוטלין דין בסוף זה אחר זה. ואין מקבדין בדבר זה שאין מקבדין בגדים מזהמות ולא בגשרים ולא בדרכים. אלא בפתח הראוי למזוזה ובשעת פניסה: • גמרו ליטול ידיהן ונגבו ידיהן ובברכה ברכת המזון והביאו את המזמרה. מי שברכה ברכת המזון הוא מקדש על המזמרה ובלין ענין אמן:

אם ישוב בעל השלחן בהשובה צריף לבקש מחילה לאשר מוצק לו מזעם לשונו והוא לא יזכור מספר קלם פי רבים מכאובים הקאיב וקמה גפשות הדאיב. גם רבים מאשר זכר פי אוהם עכר והם לא ידעו פי הדת עדיהם את הרע והבייש להודיעם ולגלות אונם על אשר נקלם רעה פי הוא טפה ואין מפתו ידועה פענין שאמר (תהלים פ"ב) מה יפן קה ומה יוסף לה לשון רמיה חצי גבור שנוגים. על פי נכשל לשון הרע לחץ פי המושה בקשת פעמים רבות ישלח חציו באדם ולא יודע מי הבהו ועוד על ענין אחר נמשל לחץ פי שולף הקרב אם נקמרו רחמיו על האדם בהתחננו אליו ישיב קרבו אל נדנה לא כן זורק חסץ פי אין בגרו להשיבו בן בעל לשון הרע אחר אשר יצא הדבר מפיו לא יוכל להקוין ופעמים ישנובר על פנים משפחה והזיק אל הדורות הבאים אחריו ולא תגיע אליו מתיקה מזה. על פי אמה זכרונם לברכה פי המדבר בפנים משפחה אין לו כפרה עולמית. והנה המשיג לשונו גם על תקדושים אשר בארץ המה ידבר. פי על מי לא עברה רעתו הקמיר. וכבר אמרו זקונים לברכה פי האפיקורוס אין לו חלק לעולם הבא ה' וציקנו:

ברכה יום חמישי תורה

יכין בקריאת חשיה פסוקים אלו שהם כנגד ה' דמילוי היה אחרונה דשם כין לקנות ה' ה' רוח יתירה • משבת הבאה:

ס חמישי כב וילך אמר דן גור אריה יונק מן הבשן:

רשי

(כב) דן גור אריה. אף הוא היה סמוך לספר לפיכך מוטלו כאריה: יונק מן הבשן. כתרנומה שהיה הירדן יולא מחלקו ממערת פמייאס [עמאלטטוס] והוא לשם שהיה בחלקו של דן שנאמר (יהושע יט) ויקראו ללשם דן וזינוקו וקולוחו מן הבשן. ד"א מה זינוק זה יולא ממקום אחד ונחלק לשני מקומות כך שבטו של דן נטל חלק בשני מקומות חמלה נטלו בלפניית מערבית עקרון וסביבותיה ולא ספקו להם וזכו ונלחמו עם לשם שהיה פמייאס והיה בלפניית מזרחית שהרי הירדן יולא ממערת פמייאס. והוא בזמורה של א"י וזא מלפן לדרום וכלה בקלה ים המלח שהוא

ברכה יום חמישי

זכר

ילך אמר דן מקוה בגור אריה שתיה מן נחליא דנגדון מן מתנן: כב וילכתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברכת יהוה ים ודרום ירשה: ס וילכתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברכו מן קדם יי מערב ים גינוסר ודרומא יורת: כד וילכתלי אמר ברוך מבנים אשר יהי רצוני אחיו וטבל בשמן רגלו: וילכתלי אמר ברוך מברכת בניא אשר יהי רצוני לאחותי ויתרבי בתפנוקי מקבין: כה ברזל ונחשת מנעלה וכימך דבאך: תקוף פפרגא ונחשא כותבך וכימי עלימותך תקפך:

איו

שהוא בזמורה יהודה שנטל בזמורה של א"י כמו שמפרש בספר יהושע והוא שנאמר (שם יט) וילא גבול בני דן מהם ויעלו בני דן וילחמו עם לשם וגו'. יולא גבולס מכל אותו הרוח שהחילו לנחול זו: (כב) שבע רצון. שהיה ארלו שבטעם כל רלון יושבים: ים ודרום ירשה. ים כנרת נפלה בחלקו ונטל מלא חבל חרס בזמורה לפרוש חרמים ומכמורות. ירשה לשון לוי. כמו (דברים א) עלה רש. והטעם שלמעלה צדיס מוכיח כמו ירש ידע לקח שמע כשמוסיף זו ה"א יהיה הטעם למעלה שמעה ידעה סלחה לקחה אף כאן ירשה לשון לוי. ובמסורה הגדולה מלינו באלפא ביתא לשון לוי דטעמיהון מלעיל: (כד) ברוך מבנים אשר. ראיתי בספרי אין לך בכל השבטים שנתברך בצנים כאשר ואינו יודע כילד: והי דצוי אחיו. שהיה מתרלה לאחיו בשמן אנפיקוין ובקפלות והם מרלין לו בצבואה. ד"א יחי רלוי אחיו שהיו צנחיו נאות והוא שנאמר (בד"ה א ז) הוא אבי צנחיו שהיו צנחיו נשואות לכהנים גדולים הנמשחים בשמן זית: וטבל בשמן רגלו. (ספרי) שהיה ארלו מושכת שמן כמעין. ומעשה שנלמרכו אנשי לודקיא לשמן מנו להם פולמוסות אחד וכו'. כדאיתא במנחמה (פ"ה): (כה) ברזל ונחשת מנעלה. עכשוו הוא מדבר נגד כל ישראל שהיו צבוריהם יושבים בערי הספר ונועלים אותה שלא יוכלו האויבים ליכנס בה כאלו היא סגורה במנעולים וצריחים של ברזל ונחשת. ד"א ברזל ונחשת מנעלה ארלכם נעולה צהרים שחוצין מהם ברזל ונחשת וארלו של אשר היה מנעולה של א"י: וכימך דבאך. וכימיס שהם עובים לך שהן ימי חתלך ימי נעורך, כן יהיו ימי זקנך שהם דואבים צבים ומחמוטטים. ד"א וכימך דבאך וכימך שהם עובים לך כמנין ימך כל הימים אשר אחס עושים דלנו של מקום יהיו דבאך שכל הארצות יהיו דובאות כסף והזב לא"י שהיא מזבוכת צפירות וכל הארצות מתפרנסות הימנה וממשיכות לה כספס והזבס אשקול"ט [לחאסטן לופליעסטן] הכסף והזבס כלה מהם שהם מוזיבות אותם לארלכם

ברכה יום חמישי

כו אין כאל ישראל רכב שלמים בעזרה ובנאותו
שחקים: לית אלהא באלהא דישראל דשכינתיה בשמיא בסעדה
ותוקפיה בשמי שמיא *

רשי

לארנכס: (כו) אין כאל ישראל. דע לך יסורין שאין כאל בכל אלהי העמים
ולא כנוכך זורס: רכב שמים. הוא אופו אלוה שבעורק: ובנאותו. הוא רוכב
שחקים:

נביאים יהושע א'

א רג חזק ואמץ מאד לשומר לעשות בכל התורה אשר צוה
משה עבדי אל תקסור ממנו ימין ושמאל למען תשכיל
בכל אשר תלך: לחוד תקיף ואלם לחדא למטר למעבד ככל אורייתא
דפקדך משה עבדי לא חסמי מניה דימינא ודישמאלא בדיל דתצלח בכל
אתר דתהך: ב לא ימוש ספר התורה הזה מפיה והגית בו
יומם ולילה למען תשמר לעשות בכל התורה הזו כירא
תגליח את דרכך ואז תשכיל: לא יעדי ספרא דאורייתא דדין
כפוקדך ותהי גני ביה יומם וליקיא בדיל דתטר למעבד ככל דקתיב ביה
ארי גבו תצלח ית דרפך ובגן תכישט: ג הלוא צויתוך חזק ואמץ
אל תערץ ואל תתחת פי עמך יהנה אלהיך בכל אשר תלך:
דלא פקדך תקף ואלם לא תדחל וקא תתפר ארי בסעדה מיטרא דיי
אכהך בכל אתר דתהך: ד ויצו יהושע את שמרי העם לאמר:
ופקיד יהושע ית סרכי עמא למימר: ה עברו ו בקרב המחנה וצו
את העם לאמר הכינו לכם צדה כי בעוד ו שלשת ימים אתם

עברים

רשי

(א) רק חזק ואמץ מאד. כמורה. כמו שהוא אומר לשומר לעשות ככל התורה:
תשכיל. תלוי: בספר התורה הזה. ספר משנה תורה הים לפני: והנית בו.
והסבונגס זו: (ג) הלא צויתוך חזק ואמץ. במלחמה. כמ"ש אל תערוך ואל תחת:
(ד) ויצו יהושע. ביום שחמו ימי כני אל משה: (ה) הכינו לכם. כל דבר
כלריך לדרך וכלי זיינס למלחמה: בעוד שלשת ימים. בסוף שלשה ימים:

ברכה יום חמישי

עברים את תירדן הזה לבוא לרשת את הארץ אשר יהנה
אלהיכם נתן לכם לרשתה: עברו בגו משריתא ופסידו ית עמא
למימר אתקינו לבון ונודין ארי בסוף תלתא ימין אתון עברין ית ירדנא
תדין למיער למירת ית ארעא דיי אלהכון יהב לבון למרתה:

כתובים תהלים ק"י

א עמך נדבת ביום חילך בהדרין קדש מרחם משחר קף מל
ילדתך: עמך דבית ישראל דמתנדבין לאורייתא ביום אנחות
קרבא תסתיע עמחון בשבהורי קודשא רחמן דאלהא וסתרהבין לך חק
נחתת מלא יתבון לרוחצן תולדתך: ב נשבע יהוה ו לא ינחם
אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק: קיים יי וקא יתוב
דאנת מתמני לרפא לעמא דאתי בגין זכותא דהוייתא מלך זכאי:
ג אדני עלימינה מחץ ביום אפול מלכים: שכינתא דיי על ימינה
מחא ביום רוגזיה מלכיא: ד ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש
על ארץ רבה: אתמנא דדין ער עממיא מלי ארעא גושמי רשיען
קמילין מחא רישי מלכיא ער ארעא פניאין לחדא: ה מנחל בדרך
ישתה על בן ירים ראש: מפום נכניא באורחא אוזפן יקבל כסוד
היכנא וקוף רישא *

רשי

(א) עמך נדבות ביום חילך. כשהאסוף מיל לרדוף אמריס יסנדב עמך
והוכזים ללאת עמך: בהדרין קדש מרחם משחר. זאת תהיה לך זכות
הדרס קדושה שהיה בך מצטן אמך שהכיר זוראו בן ג' שנים. מרחם משחר,
משנפלת מן הכחש: לך מל ילדתך. לך יחשב ילדותך דרכי יושר שהתנהגת
בהם בילדותך יהיה לך לנועם כעל זה שהוא נעים ונוח: (ב) נשבע ה' ולא
ינחם. לפי שהיה מתירא שלא יעגש על האוכלוסין שהרג נאמר לו אל תירא
אברם וגו' לא ינחם על הטובה אשר דבר עליך: אתה כהן לעולם על דברתי
מלכי צדק. ממך תלך ההכונה והמלכות: על דברתי. על פקודתי: (ג) אדני.
אשר היה על ימין במלחמה: מחץ ביום אפול מלכים. את ארבעה מלכים:
(ד) ידין בגוים. היא צטורה צרות בן הכהנים: מלא גויות. אסיפת פגרים של
מלכים על שפת הים: מחץ ראש על ארץ רבה. ראש פרעה שהיה ראש ושר
על כל הארצות: (ה) מנחל בדרך ישותה וגו'. מנילום שהיה ארצו שופט על
כן היה מרים ראש ומתפאר:

שום

ברכה יום חמישי

משנה ערבין פרק ו'

שום היתומים שלשים יום. ושום ההקדש שלשים יום ומכריון בפקד
ובערב. המקדש נכסיו והיתה עליו פתובת אשה רבי אליעזר
אומר בשניג' שנה ידיר הנאה. רבי יהושע אומר אינו צריך. פי' אצל
אמר רבן שמעון בן גמליאל אף הערב לאשה בכתובתה. והיה בענה
גנ' אשה ידיר הנאה. שמה יעשה קנוניא על נכסיו של זה. ויחזיר את
אשתו: ב המקדש נכסיו והיתה עליו פתובת אשה ובעל חוב. אין
האשה

ברטנורא

היתומים ב"ד היו רעים ל' יום רעים זה אחר זה כל הרוצה ליקח יבא ויקח ואי בעי מכריון ס' יום
ומכריון ל' יום רעים זה אחר זה כל הרוצה ליקח יבא ויקח ואי בעי מכריון ס' יום
כל שני וחמישי והכי עדיף טפי. ואע"פ דכי חשב' כל שני וחמישי שבששים יום. מתחלת יום שני
של הכרזה ראשונה לא משכחת להו אלא תמי סרי יומי. מ"מ הכי עדיף כיון דמשכח מלחא
סובא ידעי ושמי: ושום ההקדש. המקדש שדה מקנה. שהיא נפדית בדמים כמו שהיא סוה:
בבקר ובערב. בשעת הולאת פועלים ובשעת הכנסת פועלים. דאי איכא דכעי למזבן אמר להו
לפועלים בשעת יציאתן ראו לי שדה פלוניה חס היא יפה. ובשעת הכנסת הפועלים כששומע
הכרזה נזכר והולך ושואלן. וכשהו מכריון חומרין שדה פלוניה. שכן וכך סימניה. וכך וכך
מזריה. כך היא עושה תבואה וכך שמאזה ב"ד. ואם מוכרים אותה לכתובת אשה. חומרים
הלוקח יקח ע"מ שיתן המעות לכתובת אשה. ואם מוכרים אותה בשביל בעל חוב. חומרים ע"מ
שיתן המעות לבעל חוב משום דאיכא לוקח דיתחא ליה ליקח כדי לפרוע לאשה דנכסא פורתא
פורתא. ואיכא דיתחא ליה טפי לפרוע לז"ח. שנטל וזוים חסרים ושבורים. שאין דרך סוחרים
להקפיד בכך. אע"פ דקיימא לן דלון בית דין נוקקים לנכסי יתומים למכרן והכא תנן שום היתומי'
וכו' דמשמע שב"ד מוכרים נכסי יתומים. הו' אמרין דעל שלשה דברים בלבד ב"ד נוקקים למכר
כנכסי יתומים. על בעל חוב נכרי שהיה אביהם חייב לו והיתה ריבית אוכלת בהן. ועל כתובת
אשה משום דאיכא רווחא ליתומים כשהגבה כתובתה. דכל זמן שלא גבתה כתובתה יש לה מזונות
מן היתומים. גבתה כתובתה שוב אין לה מזונות. ועל חוב שהודה אביהן בשעת מיתתו שיש לפלוני
אלו מנה. או שדנודו ב"ד על חוב זה. ומה בדדיוו. או שלא הגיע עדיין זמן פרישת החוב כשמת
דלא עבד איניש דפרע גו זמניה. וכשב"ד נוקקים לנכסי יתומים על ג' דברים הללו. מעמידים
להם אפוטרופוס ומוכרים בהכרזה כדתנן במתני'. וה"מ בקרקעות. אבל במטלטלין. השתא דקיימא
לן מטלטלי דיתמי משמעבדי לבעל חוב הרי בעל חוב נשבע וגיבה חובו מן המטלטלין. ואין לריבין
הכרזה. שאין מכריון לא על הפכדים. ולא על השטרות ולא על המטלטלין: ודירגה הנאה. על
דעת רבים נדר שאין לו התרה שלא יהויר' לעולם דשמה בערמה מנרה לה. כדי שהגבה כתובתה
מן ההקדש: קנוניא. ערמה: ר' יהושע אומר אינו צריך. לא פליגי ר"א ור' יהושע הכא
אם אדם עושה קנוני' על ההקדש אי לא. דבשכיב מרע תרווייהו מודו דבדלוי לעול' איני עושה
קנוני' על ההקדש דאין אדם חוטא ולא לו. ובכריא תרווייהו מודו דבדלוי לעול' איני עושה
פליגי בשאלה ר"א סבר אין נשאלין על ההקדש. אפי' אומר לו לחס. לא לדעת כן נדרתי והקדש
עשות הוא. אפי' הכי אין חכס מתיר נדרו. דסבר ר"א ההקדש בטעו' הו' ההקדש. ולפי שהמקדש
הזה אינו מוצא חכס שיתירו לכך עושה קנוניא זו. ור' יהושע סבר נשאלין על ההקדש. וכי אמר
לו לדעת כן נדרתי וטעיתי מתירין לו ההקדש שבטעות לא הו' ההקדש. הלכך אין צריך לידור הנאה.
דאי משום קנוניא עבד הו' מתחיל על נדרו. ולא היה צריך לנרשה. והל' כר' יהושע: הערב
לאשה בכתובתה. ואין לבעל נכס' וצריך לערב לפרוע כתובתה. לא יפרע הערב הכתובה עד
שדירינה כעל תחלה. שלא יוכל להחזיר אותה. דחיישי' שמה דעתו להחזירה ולאכול כתובתה נחחר
שתגבה מן הערב. ופסק הלכה. דאין הערב בכתובתה. מפרש בסוף ב"ב: ב והיתה עליו
כתובת

ברכה יום חמישי

האשה יבונה לנבות פתובתה מן ההקדש ולא בעל חוב את חובו
אלא הפודה פודה על מנת לתן לאשה פתובתה. ולבעל חוב את חובו.
הקדש הששים מנה. והיה חובו מאה מנה. מוסף עוד דינר ופודה
בו הנכסים הקדו. על מנת לתן לאשה פתובתה. ולבעל חוב את חובו:
ג אף על פי שאמרנו חייבי ערבין ממשיכין אותן. נותנין לו מזון שלשים
יום וכסות שלשים עשר חדש וקמה מוצעת ומנדלין ותפלין לו אבל לא
לאשתו ולא לבניו. אם היה אומן. נותן לו שני כלי אומנות מפל מין
ומין. חדש נותנין לו שתי מעצדין ושתי מגורות. רבי אליעזר אומר אם
היה אפר נותנין לו את צמדו. חמר נותנין לו את חמורו: ד היה לו מין
אחד מרובה ומין אחד מועט. אין אומרים לו למפור מן המרובה וליקח
לו מן המועט. אלא נותנים לו שני מינין מן המרובה וכל שיש לו מן
המועט. המקדש את נכסיו מעלין לו את תפלו: ה אחד המקדש את
נכסיו. ואחד המעריך את עצמו. אין לו לא בכסות אשתו. ולא בכסות
בניו. ולא בצבע שצבען לשמן. ולא בסנדלים חדשים שדקקו לשמן. אף
על פי שאמרו עבדים נמכרים בכסותן לשבח. שאם תקח לו פסות
בשלשים דינר משבית הוא מנה. וכן פרה אם ממתנים אותה לאמקם

משבת

ברטנורא

כתובת אשה. כגון שקדמו נרושין להקדש דעכשו ליכא קנוניא: אלא העורה פודה. בעלה
פודה אותן מן ההקדש כוול בדבר מועט כדי לפרוע לאשה כתובת' דודאי לא חיל עלייהו הקדש.
שהרי אינן שלו. והאי דבר מועט גזירה שמה יאמרו הקדש יוצא לחולין בלא פדיון: הקדש צ'
והיה חובו מאה. אע"פ דחובו יותר על ההקדש לא אמרי' הוי' לאו אדעת' דהני נכסי חופיה
אלא הימניה הימניה הלכך לא גבי מהקדש. אלא חמרינן אדעתא דהני נכסיה חופיה וגבי מנייהו.
ועד כמה עד פלגא. אבל אם הנכסים שהקדים אין שוין חזי החוב. לא גבי מנייהו. דודאי לאו
אדעתא דהני נכסי חופיה. דאין אדם עשו לקנות קרקע ביותר מפי שטס. ממה שהיא סוה:
ג מששכנין אותן. גזר. נכס לכתובת ונטול בעל כרחו: מזון וכסות ומטה סנדלין
והפילין. על כולן משיירים לו מעות לקנות אם אין לו. דכתיב (ויקרא כ"ז) ואם מך הוא מערכך
ודרתי רכנן לקרא הכי ואם מך תעשה שיסחר הוא. סיהיה לו הויה וזוה. מערכך מדמי הערך
ומשמע הוא יש לו הויה וזוה מדמי הערך. אבל לא לאשתו ולא לבניו: מכל מין ומין. מכל
אומנות שרביה ד' וה' כלים: מעצרים. דולדור'א בלע"ז שמהליקים בה פני הלוח. מנירה. כעין
סכין ארוך. מלא פנימות. ולשון מקרא משור סיגא בלע"ז (איניש זעג): צמדו. אמר בקר שאלו
הן כלי אומנותו. ואין הלכה כר"א דלמר בקר ואמור נכסים נינהו. לא חייבי כלי אומנות: ד מין
א' מרובה ומין א' מועט. ג' מעלדים ומגר אחד: נותנים לו שנים מן המרובה. והג' נטול
הגזר: וכל שיש לו מן המועט. מניחי' לו. ולא נניין ל' אחריתי. דכי חייבי דעד השתא פני
ליה כהני השתא נמי חסני ליה. דמהו דתימא עד השתא הו' חייבי מוטלי ליה משום דה"ל מין
אחד מרובה. לאוטלי לאחריתי. השתא שהגזר לקח המרובה. לא משכה מאן דמוסלי ליה. הלכך
מזבין ליה אחריתי קמ"ל: ה אין לו בכסות אשתו ובניו. שאין אלו נכסים שלו: שצבען
לשמן. לשם אשתו ובניו: ולא בסנדלי' חדשי'. רבנא אשמעינן דאע"פ דעדין לא נטלו
אותן הרי בחוקתן משע' לקיחה: אע"פ שאמרו עבדים נמכרים בכסותן לשבח. כמות
יפה שלתן משכמת ומעלה את דמיהן. כגון גבי נכסי יתומים. שאם תלקח לעבד כמות בשלשים
דינר

ברכה יום חמישי

משפחת היא. וכן מרגלית אם מעדין אותה לפרך משפחת היא. אין להקדש אלא מקומו ושעתו:

ברטנורא

דינר. הוא משכיה מנה על דמים שטוב עכשיו: לאטלים. ליום השוק: לברך. שדרך סוחרים לבוא שם וקונים המרגלים ביוקר: אין להקדש אלא מקומו. במרגלית: ושעתו. בעב' דכתיב (ויקרא ב') ונתן את ערכך ביום ההוא שלא ישהה. קודש לה'. משמע כל דבר שהוא קדש לה'. כגון סתם הקדשות שהן לכדק הבית. כולן יהיו נחנים ביום ההוא מיד. שלא ישה' אותן. וטעמא כתיב הרמב"ם. דזמנן דחמי לאשהויינהו כדי להשכיח וחתו לידו פסידא. ומה"ט נמי אין משתכרים בשל הקדש:

גמרא ערכין דף כ"ג ע"א

וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר וכו' וכו'. משה בר עזרי ערבא דכתיבה הנה ורב הונא בריה צורבא מרבנן הנה ודתיקא ליה מילתא אמר אביי ליבא דנסביה עצה לרב הונא דליגרש לדביתהו ותיתבע פתובתה מאבותה וליהדרא מיהודי אמר ליה רבא והאנן ידור הנאה תנן ואביי אמו כל דמגרש בבי דינא מגרש לסוף איגלאי מילתא דכהן הוה. אמר אביי בתר עניא אזלא עניותא. ומי אמר אביי תכי והאמר אביי איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים ברבן גמליאל בריה שאני וצורבא מרבנן שאני ותיפוק לי דערב דכתובה לא משתעבד קבלן הנה הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסים ללוה משתעבד אלא למאן דאמר אית ליה משתעבד לית ליה לא משתעבד מאי איבא למימר אי בעית אימא רב הונא הנה ליה ואישתדוף. ואי

בעית

אמו כל דמגרש בב"ד מגרש. שיאמרו לו דור הנאה ולך בלינעא ויגרשנה: דכהן הוה. רב הונא ואי הוה מגרשה לא מלי לאסדורה: בר"ג. במסכת כטובות האומר בשעת מיתה נכסי לך ואחריו לפלוני וירד הראשון ומכר רג"א אין לשני אלא מה ששייר ראשון וה"ל הוה רשע ערום: קבלן הוה. שהתפיסה רב הונא מטלטלי לכתובתה והיא השלימתו לאציו והיינו קבלן שגושא ונתן ציד: אי לית ליה נכסי ללוה. בשעת הלואה לא משתעבד ערב באמירתו דכיון דאין לו ממה ליפרע

ברכה יום חמישי

קסו

בעית אימא אבא ולגבי בריה שעבדא משעבד נפשיה דאתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד ערב דבעל חוב וקבלן דכתובה פליגי איבא למאן דאמר אית ליה נכסי ללוה משתעבד לית ליה לא משתעבד ואיבא למאן דאמר אף על גב דלית ליה משתעבד והלקתא בכלהו אף על גב דלית ליה נמי משתעבד לבד מערב דכתובה דאף על גב דאית ליה לא משתעבד מאי טעמא מצוה קעביד וקא מידי חסריה. הוה גברא דובניניהו לנכסיה וקא גרשה לדביתהו ע"לחה רב יוסף בריה דרבא לקמיה דרב פפא ערב תנן הקדש תנן לוקח מהו אמר ליה תנא פי רובלא ניהשיב וניזיל. נהרדעי אמרי דתנן תנן דלא תנן לא תנן. אמר רב משרשייא מאי טעמא דנהרדעי בשלמא הקדש משום רוח דהקדש ערב נמי מצוה הוא דעבד ולא מידי חסריה אלא לוקח מכדי מידע ידע דכל חד וחד איבא עליה פתובה אמאי ניזיל וניזובן איתו הוא דאפסיד אנפשיה:

ורשי

ליפרע מן הלוה לא נמר ומשעבד נפשיה: דאתמר. לעיל קאי דאמרן כניחא למ"ד קבלן וכו' ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד דמלוה קא עבד לזויס ולא מידי מחסר לה דהא לא יסיב זוזי ולא מידי חסרה גרסינן: ערב תנן. דחיישינן סמא יעשו קניניא עליו וידור הנאה: לוקח מהו. מי חיישינן לקניניא שלאחר שהסרוף זו קרקע מן הלווקח יחזירנה וידור הנאה: ברובלא ליחשוב וניזיל. כסומר זס שמוכה משותו כלומר הנא בני והוא הדין ללווקח: ניזיל ונזובן. כתיב וכו' הוה לו לקנות:

זוהר תצוה דף קפ"ז ע"ב

פתיב (ויקרא כג) וקחתם קרבן ביום הראשון פרי דא איהו איקנא דאקרי עין פרי ואשתבח ביה פרי. עין הדר פמה דאמר (תהלים צו) הוד והדר לפניו. מאי טעמא אקרי הדר וקאן איהו הדר אלא דא צדיק אקרי הדר והא אחר ממירא איהו דלית ליה גלוויא

וצרובא

ברכה יום המישי

וצריכה לאתפסיה תדיר ולית הדר אלא מאן דאתגליא ואתחיו אלא אף
על גב דאיהו דרגא ממירא הדורא איהו דכל נופא ולא אשתפח הדורא
לנופא אלא ביה מאי מעמא מאן דלית עמיה האי דרגא לית ביה הדורא
למעל כבוד נש. קלא לאו עמיה. בדבורא והדורא (ס"א ודבורא) דקלא
אתפסת מיניה דיקנא והדורא דדיקנא לאו עמיה ואף על גב דאתפסיה
הוא דרגא כל הדורא דנופא ביה תליא. ואתפסי ואתגליא. ובגין כך
עין הדר איהו עין דכל הדורא דנופא ביה תליא. ודא איהו עין עושה
פרי. כפות תמרים הקא אתפליכת אתתא כבעלה בלא פרוורא כפות
תמרים כחדא וענף עין עבות תתא ועין דיליה דא בסמרא דא ודא
בסמרא דא וחד דשליט עלייהו. וערבי נחל תרין דלית להו היה
ומעמא כשוקין בבני נשא ובגין כך לולב נטיל כלהו כחוטא לשדרה
קיימא דנופא ומה דנפיק לבר טפח הכי הוא בגין לאשקמא ולאפקא
בלא ולשמשא כדקא חזי ובגין כך בהני זנין בעי בר נש לאתחזאה
קמי קודשא בריך הוא: (ס"ב) ותו כלהו אקרין ספות בשלימו וכד
איהו חסר פתיב ספת דא עקמא תתאה דבעא בהני שבעא יומין
קדישין למינו לשאר ממנו רברבן דעמין בעוד דאיהו נטילת חדוה
כבעלה ולא יקמרגון חדוותא ובגין דיתערבבון (ניא דיתעדנון) כההוא
מוזנא קרבנין דיליהו סגיאין יתיר משאר יומין בגין דיתעסקון בהו ודא
יתערבבון לבתר: כחדוה דישראל ומאן חדוה דישראל דא יומא תמינאה
דעצרת ותא חזי בעוד דאינון שאר ממנו חדאן ואכלין כההוא מוזנא
דמתקני לון ישראל אינון כהקני כורסיה לקודשא בריך הוא מתתא
ולסקא ליה לעיקא באינון זנין ובחדוה ובהולא ולאקפא מדבהא
פדיו איהו סלקא ונמלא ברכאן וחדוה כבעלה ושאר חיוון רברבן מכון
דעמין אכלן ומדקן ורפסן ואתנו. ואיהו נקמא נפשאן דענונין לעילא
כמה דאתמר בגין דנתתא והא נקמא כל ברכאן וכל קדושין וכל ענונין
וישראל כל הני שבעא יומין חזו משכין לה באינון עובדין דמא עבדין
ומתרכין בהדה פדיו נתתא לקרבא כבנהא ולמחדו לון יומא חד וההוא
יומא איהו יומא תמינאה בגין דכל שבעא יומין אחרנין בהדה ועל דא
איהו תמינאה ותמינאה יומין כחדא בגין כך אקרי עצרת. פנישין. פנישין
כלהו כהאי יומא ואקרי שמיני ולית שמיני אלא מנו שבעה:

הלכה פסוקה

יוסף לחם

מוכר

משערי תשובה לר"י דף ל"ו ע"ב

ח"מ ה' ברכות פ"ז

אם היה יום יום מביאין פוס מחזיק נבלות תפה. אמרו רבותינו זכרונם לברכה
רביעיה כל

קסח

ברכה יום המישי

רביעית או יתר על רביעית ומביאין בשמים
ואוחז את הלון בימינו ואת השמים
בשמאלו ומברך המזון ואחר כך
מברך על הלון ואחר כך מברך על
השמים. אם היו השמים שזמן ערב
וכיוצא בו טחו. בראש השמש. ואם היה
השמש תלמיד חכם טחו בכותר פרי
שלא יצא מבושם לשוק: = אף על פי
שאין ברכת המזון צריכה לזון. אם בירך
על הלון כמנהג שאמרנו צריך שיהיה פוס
של ברכה כמפנים ולשמוך אותו מבהוץ
וימלאנו לון חי ובזון שהגיע לברכת הארץ
נותן לתוכו מעט מים פרי שיהא עכב
לשתיה. ואין משיחין על פוס של ברכת
המזון אלא הפל שותקין עד שתכלה ברכת
המזון וברכת הלון וישתו:

דעת. והשומע דבר נבלות תפה עונשו גדול כי לא יאמס אונן ולא יבדל מהוה דוברי
נבלה. ועליו נאמר (ס"ב) שוקה עמוקה פי דרות ואמרו רבותינו זכרונם לברכה לעולם
אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר
מגונה מפיו שנאמר (בראשית י) ומן הבחמה אשר איגנה מהורה. פי בעת ההיא היתה
בהמה הטמאה מותרת באכילה אף לא היתה מהורה לקרבן על פן נחשב לשון מגונה
אם יגנה אדם הדברים אשר הם למאכל אדם. והנה חייב האדם להזהר שלא יוציא
מפיו דבר מגונה גם כי יביאנו הנחתו לשון מגונה להאריך דבריו ולהרחיב מאמריו וזה
כמו נדר להזהר מנבלות תפה שהוא מן העבירות החמורות. וגם נדר להזהר מסיפור
לשון קרע וזנות דופי בבירות כמו שאמרו זכרונם לברכה על הרחקת הדבור בגנות
שאפילו בגנות בהמה טמאה לא דבר הקתוב ואמרו רבותינו פי אחד מן הפסוקים אמר
לפני רבי יוחנן בן זבאי הגיע לחלקי מלחם הפנים פשיעור זנב הפסאח ובדקו אחריו
ומצאו בו שמץ פסול. ועוד אמרו רבותינו פי חייב אדם לכתוב בבריו לשון כבוד
ולתנים לשון שאיננו של כבוד גם כי איננו מגונה בין בדברי תורה בין בשנית עסקי
העולם ובלבד שלא יאריך דבריו בעבור זה בדברו כדבריו תורה פי חייב האדם לשנות
לתלמידיו דרך קצרה וענין לשון כבוד הוא דרך הדבור והשיתה אשר דרכו בה גמי
הבעת ומדברי צחית והם שוקלים ומפזרים אי זה לשון כבוד ואי זה המותרו כמו
שכתוב (איוב ט) והבחר לשון צדקים ונאמר (ס"ג) ודעת שפתי ברוד מלרו ונאמר
(ס"ד) בסף נבחר לשון צדיק:

ברכה ליל ששי תורה

צרוף יהוה

כו מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש

מפניך

ברכה ליל ששי

מפניך אויב ויאמר השמך: מדור אקחא דמלקדסין במימריה
אתעביד עמא ותרידה מן קדמך שגאח ואמר שיעי: כח וישכן
ישראל במח בדרד | עין יעקב אל-ארץ הגן ותירוש
אף-שמיו יערפוטל: ושרא ישראל לרוחצן בקחונהון כעין
ברכתא דבריכונון יעקב אבוהון לארעא עבדא עבור וחמר אף שמיא
דעיוהון ישמשון במלא: כמ אשריה ישראל מי כמוך
עם נושע ביהוה מגן עזרה ואשר-חרב גאותך
ויבחושו אויבך לך ואתה על-במותימו תדרוך: ס
מוך ישראל לית דכותך עמא דפורקניה מן קדם יי תקוף במעדה ומן
קדמיה נצחון גברותך ויתפדבון שגאך לך ואת ער פריקי צוארי מלכיהון
תדרוך: שביעי לד א ויעל משה מערבת מואב אל-תר
נבו ראש הפתנה אשר על-פני ירחו ויראהו יהוה

אח

ששי

(כו) מענה אלהי קדם. מעון סס השחקים לאלהי קדם שקדם לכל אלהים וברר
לו שחקים לשבתו ומעונתו ומחכה מעונתו כל בעלי זרוע שוכנים: זרעת
עולם. סיחון ועוג ומלכי כנען שהיו סקפו וגבורתו של עולם לפיכך על כרחם
יחדו ויזעו וכחם חלוש מפניו לעולם אימת הגבוה על הנמוך והוא שהסכ והגבורה
שלו בעורף: ויגרש מפניך אויב. ואמר לך השמד אוהם: מענה כל מיכה
שלכיס למד בחלטה הטיל לה ס"א בסופה: (כח) במח בדרד. כל יחיד ויחיד
איש סחה גפנו ואיש חמה תלנתו מפוזרין ואין לריכס להתאסף ולישב יחד מפני
האויב: עין יעקב. כמו (במדבר יח) ועינו כעין הדולח כעין הצרכה שצרכס
יעקב לא כבוד שאמר ירמיה (ירמיה טו) בדר ישבתי אלא כעין הצמחה שהבטיחם
יעקב (בראשית מח) והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם: יערפו.
יטיו: אף שמיו יערפו של. אף צרכתו של יחמק נוספת על צרכתו של יעקב (סס כז)
וימן לך האלהים ממל השמים וגו': (במ) אשריך ישראל. לאחר שפרט לך
צרכות אמר להם מה לי לפרוט להם כללו של דבר הכל שלכם: אשריך ישראל
מי כמוך. שטוסתך צה אשר הוא מגן עורך (ואשר הוא) חרב גאותך: ויבחושו
אויבך לך. כנון הגבועים שאמרו (יהושע ט) מארץ רחוקה באו עבדיך וגו':
ואתה על במותימו תדרוך. כענין שנאמר (סס י) שימו את רגליכם על נוארי
המלכים האלה: (א) מערבת מואב אל הר נבו. כמה מעלות היו ופסען משה
צפסיעה

ברכה ליל ששי

קסט

את-כר-הארץ את-הגלעד ערדן: ומליק משה ממשריא
דמואב לשורא דנבו ריש רמתא די על אפי ירחו ואחזיה יי ית כל ארעא
ית גלעד עד דן: ג ואת כל-נפתלי ואת-ארץ אפרים
ומנשה ואת כל-ארץ יהודה עד הים האחרון:
וית כל נפתלי וית ארעא דאפרים ומנשה וית כל ארעא דיהודה עד ומא
בתראה: ג ואת-הנגב ואת-הכפר בקעת ירחו עיר
התמרים עד-צער: וית דרוסא וית מישרא בקעתא דירחו
קרמא דדקליא עד צוער: ד ויאמר יהוה אליו ואת הארץ
אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר
לזרעה אתנגה הראיתך בעיניך ושמה לא תעבר:
ואמר יי ליה דא ארעא די קיימית לאברהם ליצחק וליעקב למימר דבגך
אתנגה אחזיתך בעיניך ונתמן לא תעבר: ה וימת שם משה

עבר

רשי

צפסיעה אחס: את כל הארץ. הראהו את כל א"י בשלותה והמליקין העתידים
להיות מליקין לה: ער דן. הראהו בני דן עובדים ע"ז שנאמר (שופטים יח) ויקימו
להם בני דן את הפסל והראהו שמשון שפיד ללאת ממנו למושיע: ואת כל
נפתלי. הראהו ארצו בשלותה וחורבנה והראהו דבורה וברק מקדש נפתלי נלחמים
עם סיכרא ומיילותיו: ואת ארץ אפרים ומנשה. הראהו ארצו בשלותה ובחורבנה
והראהו יהושע נלחם עם מלכי כנען שצא מאפרים וגדעון שצא ממנשה נלחם
עם מדין ועמלק: ואת כל ארץ יהודה. בשלותה ובחורבנה והראהו מלכות בית
דוד ונלחנס: עד הים האחרון. ארץ המערב בשלותה ובחורבנה. ד"א אל תקרי
הים האחרון אלא היום האחרון הראהו הקב"ה כל המאורעות שעתידים ליארע
לישראל עד שיחיו המתים: (ג) ואת הנגב. ארץ הדרום. ד"א מערת המכפלה.
שנאמר (במדבר יג) ויעלו בנגב ויצא עד חברון: ואת הכבר. הראהו שלמה
יולק כלי בית המקדש. שנאמר (מ"א ז) בככר סיגדן ילקם המלך במעבה האדמה:
(ד) לאמר לזרעך אתנגה הראיתך. כדי שתלך ותאמר לאברהם ליצחק
וליעקב שבעה ששבע לכם הקב"ה קיימה וזהו לאמר לך הראייה לך
אבל גורה היא מלפני שמה לא תעבור שאלולי כך הייתי מקיימך עד שסרחה
אותם נטועים וקבועים בה ותלך ותגיד להם: (ה) וימת שם משה. (ב"ב טו)
אפשר משה מת וכתיב וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב
יהושע. רמ"א אפשר ספר התורה חסר כלום והוא אומר (לעיל לה) לקוח את ספר
התורה

ברכה ליל ששי

עבד יהוה בארץ מואב על פי יהוה: ומית פמן משח
עבדא דני בארעא דמואב על מימרא דני: ו ויקבור אתו
בני ארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את
קברתו עד היום הזה: וקבר יתיה בחיקתא בארעא דמואב
לקבל בית פעור ולא ידע אנשי ית קבורתיה עד יומא הדין: ו ומשה
בדמאה ועשרים שנה במתו לא כהתה עינו ולא
גם לחה: ומשה בר מאה ועשרין שנין פד מית לא כהת עינוהי
וקא שגא זיו יקרא דאפיהי: ח ויבכו בני ישראל את
משה בערבת מואב שלשים יום ויתמו ימי
בני אבל משה: ויבכו בני ישראל ית משה דמואב
תקתין יומין ושלימו יומי בביתא אבגא דמשה: ט ויהושע בן
נון מלא רוח חכמה כירסמך משה את ידיו עליו
וישמעו אדני בני ישראל ויעשו כאשר צוה יהוה
את משה: ויהושע בר נון מלי רוח חכמתא ארי סמך משה
ית ידוהי עזוהי וקבילו מגיה בני ישראל ועבדו פמא די פקיד יי
ית משה: י ולא קם נביא עוד בישראל כמשה איש
ידעו יהוה פנים אר פנים: וקא קם נביאה עוד בישראל

כמשה

רשי

המורה הזה אלא הקב"ה אומר ומשה כוונתו דממע: על פי ה'. בנסיקה: (ו) ויקבר
אתו. הקב"ה בכבודו רבי ישמעאל אומר הוא קבר את עלמו וזה אחד מג' אסין
שהיה ר' ישמעאל דורש כן. כיוולא בו (במדבר י) ציוס מלאה ימי נזרו יצאו אותו
הוא מביא את עלמו. כיוולא בו (ויקרא כב) והשיאו אותם עון אשמה וכי אחרים
משיאין אותם אלא הם משיאין את עלמם: מול בית פעור. קברו היה מוכן
שם משטת ימי צראים לכפר על מעשה פעור וזה אחד מן הדברים שנזכרו בערב
שבת בין השמשות (אבות פ"ה): (ו) לא כהתה עינו. אף משמם: ולא גם לחה.
לחוחים שבו לא שלט בו רקבון ולא נהפך תואר פניו: (ח) בני ישראל. הזכרים.
אלו באהרן מוסך שהיה רודף שלום ומוסן שלום בין איש לרעהו וכן אשה לבעלה
נאמר

ברכה ליל ששי

במשה די אתנני ליה יי אפיו באפין: יא לכל האתת
והמופתים אשר שלחו יהוה לעשות בארץ מצרים
לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו: קבל אתיא ומופתיא די
שלחיה יי קמבעד בארעא דמצרים לפרעה ולכל עבדוהי ולכל ארעיה:
יב ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר
עשה משה לעיני כד ישראל: וקבל ידא תמפתא ולכל
חונא רבא די עבד משה לעיני כד ישראל: חזק

רשי

נאמר (במדבר כ) כל בית ישראל זכרים ונקבות: (ו) אשר ידעו ה' פנים אל פנים.
שהיה לבו גם בו ומדבר אליו בכל עת שרולה כענין שנאמר (שמות לב) ועתה
אעלה אל ה' (במדבר ט) עמדו ואשמע מה יאמר ה' לכם: (יב) ולכל היד החזקה.
שקבל את המורא הלוחם בידיו: ולכל המורא הגדול. נסים וגבורות שנמדבר
הגדול והנורא: לעיני כל ישראל. שנשאו לבו לשכור הלוחם לעיניהם שנאמר
(לעיל ט) ואשכרם לעיניכם והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר (שמות לד) אשר
שכרם יישר כחך ששכרם (שבת לב): הסלת פרשת וזאת הברכה

מ"א. נאח"ל סימן, אל"י סימן: ומפטרין ויהי אחרי מות משה ביהושע סימן א':

תחזור ותקרא מתחלה פרשת וילך כ"ב פסוקים וגם התרנום:

סכום פסוקי דספר הדברים השע מאות וחמשים וחמשה, הנץ סימן.
וחציו ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך. ופרשיותיו י"א אסרו הג'
בענותים סימן. וסדריו כ"ז, יפיה אמונה יגיד צדק סימן. ופרקיו ל"ד, אורה
ה' בכל לבב סימן. מנין הפתוחות ל"ד. והסתומות קכ"ד. הכל מצד
פרשיות, וכסא כבוד ינחילם סימן. סדרי תורה נ"ד. למען יומרך כבוד ולא
ידם סימן. מנין פרשיות הפתוחות של כל התורה רמ"ק, יבא דודי לגנו ויאכל
פרי מגדיו סימן. והסתומות ש"ע"ט, או אסרה אסר על נפשה בשבעה
סימן. נמצאו מנין כל הפרשיות פתוחות וסתומות הרס"ט, לא תחסר כל
בה סימן. סכום הפסוקים של כל התורה ה' אלפים תתמ"ה. ואור החמה
יהיה שבעתים סימן. וחציו וישם עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים
ואת החומים. מנין תיבות של כל התורה ע"ט ארפים ותתקעו, לשוני
עמ סופר מהיר יפית מבני אדם סימן. מנין אותיות של כל תורה,
דיש אלפים ותתימ, וסמנו ארצה בו ואכבדה אמר ה' גדול יהיה
כבוד

ברכה ליל ששי

כבוד הבית הזה האדרון מן הראשון שיבנה במהרה כמינוי אמן
כן יהי רצון :

הפטרת ברכה

א ויהי אחרי מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה אל-יהושע
בן-נון משרת משה לאמר : ב משה עבדי מת ועתה
ליום עבר את-הירדן הזה אתה וכד-העם הזה אל-הארץ
אשר אנכי נתן להם לבני ישראל : ג כל-מאום אשר-תדרוך
בתי-רגלכם בו לכם נתתיו כאשר דברתי אל-משה :
ד מהמדבר והלבנון הזה ועד-הנהר הגדול נהר-פרת כל
ארץ החתים ועד-הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם :
ה לא-יתיצב איש לפניך כל ימי חיך כאשר הייתי עם-
משה אחיה עמך לא ארפך ולא-אעזובך : ו חוק ואמץ בי
אתה תנחיל את-העם הזה את-הארץ אשר-נשבעתי לאבותם
לתת להם : ז רק חוק ואמץ מאד לשמר לעשות ככד-התורה
אשר צוה משה עבדי אל-תסור ממנו ימין ושמאלו למען
תשכיל בכל אשר תקד : ח לא-ימוש ספר התורה הזה מפיהך
והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל-הכתוב בו
כיאז תצליח את-דרךך ואז תשכיל : ט הלוא צויהיך חוק
ואמץ אל-תערץ ואל-תחת בי עמך יהוה אלהיך בכל אשר
תקד : י ויצו יהושע את-שמרי העם לאמר : יא עברו בקרב
המחנה וצו את-העם לא יר הכינו לכם צדה כי בעוד
שלשת ימים אתם עברים את-הירדן הזה לבוא לרשת את-
הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן לכם לרשתה : יב ויראו בני
וילגו ולחצי שבט המנשה אמר יהושע לאמר : יג זכור את-
הדבר אשר צוה אתכם משה עבד-יהוה לאמר יהוה
אלהיכם מניח לכם ונתן לכם את-הארץ הזאת : יד נשיכם

מפכם

הפטרת ברכה

קעא

מפכם ומקניכם ישבו בארץ אשר נתן לכם משה בעבר
הירדן ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם כל גבורי החיל
ועזרתם אותם : טו עד אשר-יניח יהוה לאלהיכם ככם וירשו
גם-המה את-הארץ אשר-יהוה אלהיכם נתן להם ושבתם
לארץ ירשתכם וירשתם אותה אשר נתן לכם משה עבד
יהוה בעבר הירדן מזרח השמש : טז ויענו את-יהושע לאמר
כל אשר-צויתנו נעשה ואל-כל-אשר תשלחנו נלך : יז ככל
אשר-שמענו אל-משה בן נשמע אליך רק יהיה יהוה אלהיך
עמך כאשר היה עם משה : יח כל-איש אשר-ימרה את-דפיך
ולא-ישמע את-דבריך לכל אשר-תצונו יומת רק חוק ואמץ :

אחר קריאת פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרה ומומור ה' מלך
נאות לבש או מומור שיר ליום השבת וה' מלך יצליח דברו משנה והלכה מסדר
טהרות שהוא נגד היסוד בחינת היום :

ברכה יום ששי תורה

משנה ננעים פרק י

הנתקים מממאין בשני שבועות. ובשני סימנים. בשער צהוב דק.
ובפשיון. בשער צהוב דם. לקו קצר. דברי רבי עקיבא. רבי
יוחנן בן נורי אומר אפילו ארוך. אמר רבי יוחנן בן נורי מה תלשון
אומרת דק כקד זה. דק קנה זה. דק לקוי קצר. או דק כמו ארוך. אמר
לו רבי עקיבא עד שאנו למדים מן תקנה נקמד מן השער. דם שער
שך פלוני דק לקוי קצר. לא דק כמו ארוך : ב בשער צהוב דק מטמא

כביס

ברמורא

הנתקים. נעים סכראם או בזק קרוין נתקים ע"ש שהשער נתק ויפל ויפס מהמת הנע
והנתקים אין מיטמאין בארבע מראות כנע סמקוס כשר אלא מיטמאין בכל מראות :
בשער צהוב. דומה לחצית זכ : דק לקוי קצר. מה שאמרה תורה וכו שער זהוב דק
משמעותו לקוי קצר : אפילו ארוך. שאין משמעות דק אלא דקיק : מה הלשון אומרים.
מלשון בני אדם אחה למד כשאומרים קנה זה דק מה משמעו בין לקוי קצר בין לקוי ארוך. ואות
ספרים דגרים ולא לקוי ארוך בחמיה כלומר שמה לקוי קצר ולא לקוי ארוך : גלמוד מן השער
דך בני אדם כשאומרים על השער שהיא דק על הלקוי קצר אומרים ולא על הלקוי הארוך.
והלכה

ברכה יום ששי

מכונם ומפוזר. מבוצר ושלא מבוצר. הפוך ושלא הפוך. דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר אינו מטמא אלא הפוך. אומר רבי שמעון. ודין הוא. מה אם שער רבן שאין שער אחר מציל מידו. אינו מטמא אלא הפוך. שער צהוב רק. ששער אחר מציד מידו. אינו דין שלא יטמא אלא הפוך. רבי יהודה אומר כל מקום שצריך לומר הפוך. אומר הפוך. אבל הנתק שנאמר בו לא היה בו שער צהוב. מטמא הפוך ושלא הפוך. הצימתה מציל מיד השער צהוב ומיד הפשוט. מכונם ומפוזר. ומבוצר ושלא מבוצר. והמשואר מציד מיד שער צהוב. ומיד הפשוט. מכונם ומפוזר ומבוצר. ואינו מציל מן הצד. עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות. אחת צהובה ואחת שחורה. אחת צהובה ואחת לבנה. אינו מצילות. ד שער צהוב שקדם את הנתק מהור. רבי יהודה מטמא רבי איייעזר בן יעקב אומר לא מטמא ולא מציי. רבי שמעון אומר כל שאינו סימן טומאה בנתק. הרי הוא סימן טהרה בנתק. ה ביצד מבגדין הנתק. מגיח חוצה לו. ומגיח שתי שערות סמוך לו. פדי שיהא נפר. אם פשה. החקיתו בשער צהוב. הקד שער צהוב. וחור שער צהוב וכן בפשיי בתחנה. בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני.

לאחר

ברטנורא

והלכה כר"ע: ב מכונם. שתי שערות במקום אחד: ומפוזר. אחד במורה הנגע ואחד במערבו: מבוצר. שהשער באמצע הנתק כמבצר שהוא באמצע העיר: הפוך. שהשער נשען לכזה מהמת הנתק כגון שהנתק קדם לשער שאינו הפוך שקדם שער לזכוכ לנתק: שאין שער אחר מציל מידו. שאם יש כנגע שתי שערות לכנת אפי' מלא שערות שחורות אינן מלילות על השתי שערות לכנת שלא יטמא אבל שער לזכוכ אם יש עמו ב' שערות שחורות אינו מטמא. והלכה כרבי יהודה: ה הצימתה מציל. שער שחור שלמה כנתק מלי: מיד שער צהוב ומיד פשוט. שאם הוחלט בשער לזכוכ או בפשוט ומחו בו שתי שערות שחורות טהור: בין מכונם. דשתיהן במקום אחד: בין מפוזר. אחד למורה הנגע ואחד למערבו: והמשואר. שקדמו ב' שערות שחורות הללו לנתק כגון שכשניתק שער ראשון זקנו כגרים נשאר כחך הנתק ב' שערות שחורות: ומבוצר. אם הן מבולרות באמצע הנתק מלילות אבל עומדות מן הלד אין מלילות: עד שיהא רחוק מן הקמה. עד שיהיו שתי שערות הללו רחוקות מן השערות המקיפות את הנתק כשיער ב' שערות והשערות שסביב הנתק הן קרוין קמה וכששערות הללו רחוקות מן הקמה מקום שתי שערות נחשבות כמבולרות כחך הנגע: אחת צהובה ואחת שחורה. בלחובה שקדמה לנתק דלא היו סימן טומאה אצטרך ליה למימר דאין מליטפת עם השחורה. בלחובה שקדמה לנתק הפשוט. וסחם מתניתין כ"א בן יעקב דאמר כסמך לקמן דשער לזכוכ שער צהוב לא מטמא ולא מלי: ד רבי יהודה מטמא. כדחנן לטיל דרבי יהודה מטמא הפוך ולא הפוך: ר"א בן יעקב אומר לא מטמא ולא מציל. ר"א בן יעקב ור"ם לפרושי מלא דת"ק דאמר טהור קאתו ר"א בן יעקב סבר טהור דאמר ת"ק לומר שאינו מטמא אבל אינו מלי ר"ם סבר טהור ומלי קאתו ולטיל פסקין דהלכה כרבי יהודה: ה ביצד מבגדין את הנתק. בסוף שבוע ראשון (להסגור) שלא פשה ולא נולד בו שער לזכוכ כתיב והתנלה: היה מנלח חוצה לו. מנלח סביב הנתק: ומגיח ב' שערות. דכתיב ואת הנתק לא יגלה וכי מה יש בו והלא כבר נתק השער ונפל אלא סמך לנתק לא יגלה שמייר סביב לנתק ב' שערות מכל ד נמלא הנתק מוקף שערות כעטרה: החקיתו בשער צהוב. ואחר שהחלט בו הלך שער לזכוכ ואח"כ חור: וכן בפשיי

קעב

ברכה יום ששי

לאחר הפוזר. הרי הוא פמות שיהיה. החקיתו בפשוט. הקד הפשוט וחור הפשוט. וכן בשער צהוב. בסוף שבוע ראשון. בסוף שבוע שני. לאחר הפוזר. הרי הוא פמות שיהיה: ו שני נתקים זה ביצד זה. ושמה של שער מפסקת ביניהן. נפרץ במקום אחד טמא. משני מקומות מהור. כמה תהא הפרצה. מקום שתי שערות. נפרץ ממקום אחד פגרים טמא: ו שני נתקים זה לפנים מזה. ושמה של שער מפסקת ביניהן. נפרץ ממקום אחד טמא. משני מקומות מהור. כמה תהא הפרצה. מקום שתי שערות. נפרץ ממקום אחד פגרים מהור: ה מי שיהיה בו נתק. ובו שער צהוב טמא. נוקד לו שער שחור מהור. אף על פי שהקד לו שער שחור מהור. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון. כל נתק שמהר שעה

אחר

ברטנורא

בפשוט. שלא חור שער לזכוכ אלא שפשה בין כך וכין כך הרי מוחלט כמו שהיה: בתחלה בסוף שבוע ראשון. כלומר דין זה שאמרנו נהג בין שהחליטו בשער לזכוכ בתחלה כשהוא אל הכסין בין שהחליטו בשער לזכוכ בסוף ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפעור כגון שמד בעיניו ב' שבועות ופערו ולאחר הפעור נולד שער לזכוכ והחליטו וככלהו הלך שער לזכוכ וחור זה שלא חור אלא שפשה הנתק ה"ה כמו שהיה: החקיתו בפשוט. כמו שמפורסם בהלכותו בשער לזכוכ כך יש לפרש החליטו בפשוט והכל בפשוט לא גרטינ בתחלה שאין הפשוט מטמא אלא אחר הסגר: ו שני נתקים זה ביצד זה. שיש בכל אחד כגרים הקלקי ובנתקים נמי בעין כגרים דכתיב נגע הנתק הקים נגע לנתק מה הנגע בכגרים אף נתק בכגרים ואם ב' הנתקים מוחסים זה אל זה ויש שיטת שער מפסקת בין ב' הנתקים וחולקת אותה לשנים כמחילה המפסקת: נפרץ. שער שלא אותה השיטה: במקום אחד. בסוף שבוע א' של הסגר או בסוף שבוע ב' או לאחר הפעור: טמא. שהרי פשה הנתק: בשני מקומות. שאותה שיטה נפרצה למטה ולמעלה ושאר מוחסה שיטה ב' שערות באמצע: מהור. דמבולרות נינהו ומלילות: כמה תהא הפרצה. אם בב' מקומות נפרצו היו שיעור הפרצה: מקום ב' שערות. דכתיב חקיתו השערות שבאמצע מבולרות ואם במקום א' נפרצו עמא אפי' נפרץ כגרים: טמא. שאין שער שחור מבולר וכנוס כחך הנגע כיון דלא נפרץ בב' מקומות: ו זה לפנים מזה. כגון נתק כגרים הקלקי מרובע ושיטה של שער מקיפו סביב והיו לזכות שיטה מקיף נתק כגרים כל סביבותיה דהיינו רצועה של נתק כרויב כעדה מקפת את השיטה של שער שזו שיעור הנתק המקיף השערות המבולרות: נפרץ במקום אחד טמא. פשימי שהרי שער שחור כלדו ואינו מבולר לתוכו אבל החליטו טהור דהא ב' שערות שחורות מבולרות לתוכו: מב' מקומות מהור. הפשימי וכ"ש החליטו שנעשו שניהם נתק אחד ובתוכן ב' שערות שחורות מבולרות: כמה תהא הפרצה. מב' מקומות ויהא טהור מקום ב' שערות: נפרץ במקום אחד כגרים מהור. והא דאמרן נפרץ במקום אחד עמא היינו בפחות מכגרים אבל מאחר דנפרצה כגרים אפי' ממקום אחד נעשו שתי הנתקים אחד ושערות הנשארין רדי הן מבולרות: ה ובו שער צהוב טמא. שער לזכוכ מטמא בין בתחלה בין בסוף שבוע ראשון בין בסוף שבוע שני בין לאחר הפעור: נולד בו שער שחור מהור. אי בלמה לאחר הנתק אף ע"פ שאין מבולרות ואי במשאר דוקא במבולר דרחוק מקמת הראש מקום ב' שערות כדאמרן: אע"פ שהלך לו שער שחור מהור. דכיון דנעשה לזכוכ תו לא מטמא אפי' שער שחור אבל אם החליטו בפשוט בל השחור וטהר הפשוט ואחרי כן הלך השחור חור הפשוט ומטמא או שפשה וכנס וחור ופשה לא אמרינן כיון דטהור הנתק לא מטמא: כל נתק שמהר שעה אחת. בין שהחליטו בפשוט וכנס או שבא שער שחור וטהרו בין החליטו בשער לזכוכ ובלא שער שחור וטהרו ואחרי כן הלך השחור תו מה שכנס חור ונתק שזכ אין נתק

וז

ברכה יום שישי

אחת. אין לו טומאה לעולם. רבי שמעון אומר פג שער צהוב שמתח
שעה אחת. אין לו טומאה לעולם: מי שהיה בו נתק פגרים. וניתק
פג ראשו מהור. הראש והגוף. אין מעבבין זה את זה. דברי רבי יהודה.
רבי שמעון אומר מעבבין זה את זה. אומר רבי שמעון ודין הוא. מה
אם עור הפנים ועור הפה שיש דבר אחר מפסיק ביניהם. מעבבין
זה את זה הראש והגוף שאין דבר אחר מפסיק ביניהן. אינו דין שיעבבו
זה את זה. הראש והגוף אין מצטרפין זה עם זה. ואין פושין מזה לזה.
איזה הוא זקן. מן הפרק של לחי עד פיקה של גרגרת. הקרחת והגפחת
מטמאות בשני שבועות. בשני סימנים. במחית ובפסיון. איזו היא קרחת.
אבל נשים. סך נשים. מכה שאינה ראויה לגדר שער. איזו היא קרחת.
מן הקדקד השופע לאחוריו. עד פיקה של צואר. איזו היא גפחת. מן
הקדקד השופע לפניו. עד כנגד שער מקמקו. הקרחת והגפחת אינן
מצטרפות זו עם זו. ואינן פושות מזה לזה. רבי יהודה אומר אם יש שער
ביניהן אינן מצטרפות. ואם לאו הרי אלו מצטרפות.

ברמורא

זה טומאה לעולם אפי' דקיימא סימני טומאה שלו כגון שער להוב ופסיון ללא מעטא כהני דכבר
טהרו בשער טהור אלא אפי' פשה אחר שהלך השחור או נולד בו שער להוב אחר כיון דטהר התק
כבר שוב אין לו טומאה: רבי שמעון אומר כל שער צהוב שמתח שעה אחת. כגון
האי דהוה קאי בשנה שבה השחור אין לו טומאה לעולם אבל אם אחר שהלך השחור נולד בנתק
שער להוב אחר או פשה אחריו כן טמא דכל נתק שטהר לא אמרינן. והלכה כתיק: וזוהי
כל ראשו. שפרח התק כלל הראש בין שהולט בשער להוב בין שהולט בפסיון: מהור.
דבכלהו פרייה מטהרת ומנין שפרייה מטהרת בראש דכתיב ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוה
בזקן מנין ת"ל ואיש לרכות את הזקן והבא כולו נתק בתולה אינו טהור כסם שהבא כולו לבן
בתולה אינו טהור בבהרת: אין מעבבין זה את זה. אם היה בראש נתק כגרים ואח"כ
ניתק כל הראש אפי' שלא ניתק בזקן טהור וכן כשפרח בזקן ולא פרח בראש טהור דאין מעבבין
זה על זה: ודין הוא. שיהיו מעבבין: שיש דבר אחר מפסיק ביניהם. ששער הראש והזקן
דאין מטמאין בבהרת מפסיקין בין עור הפנים לשאר הגוף ועור הפנים ושאר הגוף מעבבין זה על זה
דכל הראש ליעמא כנגע הבהרת מעכב פריחת הבהרת. אין מצטרפין זה עם זה. כמקום
שטהרש והזקן מחכרים זה עם זה אם נולד חצי גרים בזה וחצי גרים בזה אין מטטרפין: אין
פושין מזה לזה. דאם יש נתק כגרים בראש סמוך לזקן וכסוף כזע ראשון או כסוף כזע שני
או לאחר הפטור פשה בזקן לא חשיב פסיון: מן הפרק של לחי. העליון מותח חוט מאוזן לאוזן
כל שמו החוט ולמעלה זהו הראש וכל שמו חוט ולמטה זה הזקן: פיקה של גרגרת. ראש השפוי
כזע והכרף כזע מחוץ קרוי פיקה: הקרחת והגפחת. שתיים בראש אלא שמשפוט
קדקד ולאחריו קרוי קרחת ומשפוט קדקד כלפי פניו קרוי נכחת כדחת כסמוך ואינן כנתקים
שהנתק חוזר ומגדל שער והקרחת והגפחת אין חוזרין. ומגדלין שער: מטמאות בשני שבועות.
דכתיב כמראה נרעת עור מה עור בשר בשני שבועות חף כאלו בשני שבועות: במחית
ופושין. דכתיב נרעת פורחת הוא בקרחתו נרעת מלמד שמתמאה כמחיה פורחת מלמד שמתמאה
בפסיון היא מלמד שאינה מטמאה בשער לבן: נשים. סם שהאכלו אין מגדל שער והסך בו
אינו מגדל שער: מכה שאינה ראויה לגדר שער. כגון מכה גדולה שהכשיר נעשה ללקת:
פיקה של צואר. היא חוליה הראשונה של צואר: ואין פושות מזה לזה. מקרחת לנכחת
ומנכחת לקרחת: אם יש שער מפסיק ביניהן. בין קרחת לנכחת. ואין הלכה כר' יהודה:

ברכה יום שישי

קעג

גמרא נדה דף מ"ד ע"ב

תנו רבנן בת שלש שנים מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים בת שלש שנים ויום אחד מאי בינייהו
אמרי דבי רבי ינאי ערב ראש השנה איפא בינייהו. ורבי
יוחנן אומר שלשים יום בשנה חשובין שנה איפא בינייהו.
מיתבי בת שלש שנים ואפילו בת שתי שנים ויום אחד
מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בת שלש
שנים ויום אחד בשמא לרבי יוחנן כי היכי דאיפא תנא
דקאמר יום אחד בשנה חשוב שנה תנא נמי איפא תנא
דאמר שלשים יום בשנה חשובין שנה תנא לרבי ינאי קשיא:

קשיא:

רשי

ערב ר"ה. של שנה רביעית לר"מ לא הויה בת ביאה עד יום אחרון של שלשים
דהוא ערב ר"ה ולרבנן עד למחר דמיקלט יום ראשון דרביעי: שלשים יום
איכא בינייהו. לר"מ מני חיקלט שלשים יום בשנה שלשים הויה בת ביאה ולרבנן
עד דמיקלט שנה רביעית ואיכא בינייהו טובא: בשלמא לרבי יוחנן. דאמר מני
חיקלט חשבונית שנה בשנים שלשים לר"מ הויה בת ביאה ניהא והע"ג דאמר רבי
יוחנן שלשים יום ובכח קחני יום אחד תנאי הויה צמק חרבעה ראשי שנים
דאיכא למ"ד יום אחד בשנה חשוב שנה ואיכא למחן וכו': אלא לרבי ינאי.
דאמר לר"מ עד סוף שנה שלשים לאו בת ביאה הויה. קשיא:

זוהר אמור דף צ"ד ע"ב

בהאי יומא תלת סעודתן בעין בני מלכא לזמנא ולסדרא פתורי בגין
יקרא דמלכא כמה דאוקימנא וכד אודמן ביה תנא או זמנא לא
יסדר בר נש תרי פתורי בכך סעודתא חד לשבת וחד לאושפיזא בגין
דכתיב (ש"ב ס) על שוחרן המלך תמיד הוא אוכל סיפוקא הוא בפתורא
דמלכא להווא אושפיזא דאתיא ליה ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא
שלימא דמלכא והוא יהיב מיניה לאושפיזא. אומר רבי אלעזר סעודתא
הקדמאה לשבת פד אערע ביה אושפיזא שבקין ליה או לא שבקין ליה
אי לא שבקין ליה אשתבח אושפיזא דחייא מפתורא דמלכא. אי שבקין
ליה אשתבח פגימו בסעודתא דמלכא. אומר ליה רבי שמעון אבוי
דמלכא דאיערע ביה אושפיזא ונמי ומיכלא מקמיה וסקיה לאושפיזיה
אשתבח אף על גב דמלכא לא אבל עמיה ממילא דמלכא קא אכיל

וסלכא

ברכה יום ששי

וּמְלֶכָא יְהִיב לִיה לְמִיכַל וְכָל דָּא בְּגִין דְּהוּא אוּשְׁפִיזֵיה דְּמְלָכָא . וּבְבֵי רַב
תְּמַנּוּנָא סְבָא לֹא תִישִׁי לְאוּשְׁפִיזָא בְּשַׁעֲתָא דָּא וְלִבְתֵּר מְסַדְרֵי פְתוּרָא
לְאוּשְׁפִיזָא . בְּהֵאֵי יוֹמָא מְלוּלָא אָסִיר הָדָא הוּא דְכַתִּיב (ישעיה נח) מִמְצוּא
חֲפָצָא וְכִפְר דְּבַר וְתַנּוּ חֲפָצָא פְתִיב בְּגִין דְּהֵאֵי יוֹמָא כָּל מְהִימְנוּתָא
אֲתַקְשֵׁר בֵּיה :

הלכה פסוקה יוסף לחק מוסר

ה"ס ה' שבת פ"ק י' משערי תשובה לר"י דף ל"ו ע"ג

א המשלח פלבים כדו שיעורו צבאים
וארבים וכיוצא בהן וברח הצבי מפני
הקלב והנה הוא רחוק אחר הצבי או
שעמד בפניו והקהלו עד שהגיע הפלב
ותפשו הרי זה הולדת הצד ותיב וכן
העושה פדוקה הוא בעולות: ב צבי
שעבד לבית ונעל אחד בפניו תיב .
ג עושה ענינים פטורין . אם אין אחד יכול
לעול ונלחודו שנים חקין . לשב ארד
על הפתח ולא מלאהו וישב השני
ומלצהו השני תיב . יצא הראשון ומלאהו
ובא השני וישב בצדו אף על פי שעמד
הראשון והלך לו . הראשון תיב והעני
לא עשה כלום ומתיר לו לישב במקומו
עד הערב ולקחה הצבי . למה זה דומה
לנועל ביתו לשמרו ונקצא צבי שמור
בתוכו שלא עשה כלום . נכנסה לו צפור
פתח פנפיו ויניב ומשמרה עד שתחשך
ומתיר: ג הצד צבי וכן או חניר או
חולה או קטן פטור . הפפרק בהמה
היה ועוף מן המצודה פטור . הצד חיה
ועוף שוברשותו פגון אינון ותרגולין
וינוי (עקיה) פטור . הצד דבר שאינו
במינו צידה פגון הנבים הגזין צרעין
ויתושין ופרעושין וכיוצא בפאלו הרי זה
פטור: ד רחשים המזיקין פגון נחשים
ויקרבנים וכיוצא בהן אף על פי שאינן
מסותין הואיל ונחשבים כחיה לצוד אותם
השבת והיא שיהפגון להנצל מנשיכתן .
פוער הוא עושה פועה פלי עניהן או
כחיה עליהן או קולעין פדי שלא יזיקו:
כל דעה בה לא ידע שרום ולדון לבף זכות
לפד לשונה . והיה צדק צדור מרנה:

ליום השבת

תורה (ויקרא כ"ד)

א וקָקַחְתָּ סֹלֶת וְאֵפֶיֶת אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרִים
יְהִי־הַחֲלָה הָאֶחָת: ב וּשְׂמַתְּ אוֹתָם שְׁתֵּים מְעַרְכוֹת
שֵׁשׁ הַמְעַרְכֹת עַל הַשֶּׁרֶחַן הַמָּהָר לִפְנֵי יְהוָה: ג וּנְתַתְּ עַל-
הַמְעַרְכֹת לִבְנֵה זֶכֶה וְהִיתָה לֶחֶם לְאוֹפְרָה אִשָּׁה לַיהוָה:
ד בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַשֶּׁשֶׁת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תְּמִיד מֵאֵת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: ה וְהִיתָה לְאַחֲרָי וּלְבָנָיו וְאִכְלָהוּ
בְּמִקּוֹם קָדֵשׁ כִּי קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא לֹא מֵאִשֵׁי יְהוָה חֲקִיעוֹלָם:

רש"י

(ב) שש המערכות. שש חלות המערכת האחת: השרחן המהור. של זה טהור.
ד"ח על טהור של שלחן שלא יהיו הסניפין מגביסין את הלחם מעל גבי
השלחן (מנחות ל"ו ט"כ): (ג) ונתת ער המערכת. על כל אחת משתי המערכות
היו שני צידי לבונה מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם
לאזכרה. שאין מן הלחם לבונה כלום אלא הלבונה נקטרם כשמשלקין אותו
בכל שבת ושבת והיא לזכרון ללחם שעל ידה הוא מוכר למעלה כקומץ שהוא
לזכרה למנחה: והיתה. המנחה הזאת שכל דבר הבא מן הסבואה בכלל מנחה
הוא: (ד) ואכלוהו. מוסב על הלחם שהוא לשון זכר:

נביאים (ישעיה נ"ח)

א וַנִּחַקְךָ יְהוָה תְּמִיד וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצְחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעֲצַמְתֶּיךָ יַחֲלִיץ
וְהִיִּית פְּגָן רוּחַ וְכַמוּצָא מִים אֲשֶׁר לֹא־יִכְזָבוּ מִימָיו:
ב וּבְנֵנוּ מִמֶּךָ חֲרִבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר־דוֹר תִּקְוָם וְקָרָא לָךְ
גִּדְר פֶּרֶץ מְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת לְשַׁבָּת: ג אִסִּיתְּ שִׁיב מִשַּׁבָּת רִגְלֶךָ
עֲשׂוֹת חֲפָצָא בַּיּוֹם קָדָשׁ וְקִרְאתָ לְשַׁבָּת עֲנֵג לְקָדוֹשׁ יְהוָה
מִכְבֵּד וּכְבִדְתָּ מַעֲשׂוֹת דְּרִכֶּיךָ מִמְצוּא חֲפָצָא וְדַבַּר דְּבַר:
ד אִז תִּתְעַנֵּג עַר־יְהוָה וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַר־בְּמוֹתַי יִמְרוּ אֲרִץ
וְהִאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דַּבֵּר:

רש"י

(א) בצחצחות. צפת למאון וזכורם כך תירגם יונתן: יחליץ. יזין כמו חלוצי לבא
(במדבר לא): (ב) משובב נתיבות לשבת. תירגם יונתן מהיב רשיעיא
לאורייתא. משובב כמו משיב. לשבת ליישובו של עולם: (ד) נחלת יעקב אביך.
נחלה בלא מלרים כמה שנאמר ופרלת ימה וקדמה וגו' (בראשית כח) לא כאזכרה
שנאמר (שם יג) הארץ אשר אחס רואה ועקב שמר את השבת שנאמר (שם לג)
יוקן את פני העיר שקבע תמומין עם מדומי חמה כך פירש רבי שמסון:

משנה שבת פרק ז'

כָּלֵל גָּדוֹל אָמְרוּ בַשֶּׁבֶת. כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵקֶר שֶׁבֶת. וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה בַשֶּׁבֶתוֹת הַרְבֵּה. אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא חֲטָאת אַחַת. הַיּוֹדֵעַ עֵקֶר שֶׁבֶת וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה בַשֶּׁבֶתוֹת הַרְבֵּה. חַיִּב עַל כָּל שֶׁבֶת וְשֶׁבֶת. הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שֶׁבֶת וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה בַשֶּׁבֶתוֹת הַרְבֵּה. חַיִּב עַל כָּל אֵב מְלָאכָה וּמְלָאכָה. הַעֹשֶׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה כִּעֵין מְלָאכָה אַחַת. אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא חֲטָאת אַחַת: בְּאֲכֹת מְלָאכֹת אַרְבָּעִים חֶסֶר אַחַת. הַזּוֹרֵעַ וְהַחֹרֵשׁ וְהַקּוֹצֵר וְהַמְעַמֵּר. הַדָּשׁ וְהַזּוֹרֵה. הַבּוֹרֵר. הַטּוֹחֵן וְהַמְבַקֵּךְ וְהַלֵּשׁ וְהַתְּאֵפֶה הַגּוֹזֵז אֶת הַצֵּמֶר הַמְלַבְּנוֹ וְהַמְנַפֵּצוֹ וְהַצּוֹבֵעוֹ וְהַטָּוֵה. וְהַמְיוֹסֵךְ וְהַעֹשֶׂה שְׂתֵי בֵתֵי גִירָן. וְהַזּוֹרֵג שְׁנֵי חוּמָיִן. וְהַפּוֹצֵעַ שְׁנֵי חוּמָיִן. הַקּוֹצֵר וְהַבְּתוּר. וְהַתּוֹפֵר שְׂתֵי הַפְּרִיזוֹת. הַקּוֹרֵעַ עַל מִנְתָּ לַתּוֹפֵר שְׂתֵי תְּפִירוֹת. הַצֵּד צְבִי. הַשּׁוֹחֵטוֹ

ברטנורא

פרק ז' כלל גדול. השוכח עיקר שבת. כסבור אין שבת בנורא וטע"ג דמטיקרא שמע ועכשיו שכתו: אין חייב אלא חטאת אחת. על כל השכחות שהלל דכולה שנתה הדא היא דכתיב את שבתותי תשמרו ומשמע שמירה אחת לשבתות הרבה: היודע עיקר שבת. שיש שבת בנורא ונאסרו בו מלאכות: ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה. ע"ג שנת שבת שאינו יודע ששבת היא: חייב על כל שבת ושבת. הטאה אחת ועל זה נאמר ושמרו בני ישראל את השבת המשמעת שמירה לכל שבת ושבת כלומר שחייב חטאת על כל שבת ושבת וטע"ג שלא יודע לו בינתיים והטעם אחד הוא אמרתי ימים שבתיים היויין ידועה שח"א שלא שמע בינתיים שאורו היום שבת היא אלא שלא זכר במלאכות ששעה בו הלכה כל שבת ושבת שנתה אחת היא: היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה. שלא ידע שמלאכות הללו אסורות ועשאן כמה פעמים בכמה שבתות: חייב על כל אב מלאכה. חטאת אחת וטע"ג שחור וכפון בכמה שבתות כל אב מהן חדה שנתה היא דהא לא נודע לו בינתיים והא ליכא למימר ימים שבתיים היויין ידועה לחלק דמאס ימים שבתיים אין לו לדעת איוו מלאכה אסורה ואיוו מותרת אלא ח"כ יבב ועסק לפני הכמים במלאכות שבת וכוה דהין שחייב על שתי תולדות של שתי אבות תלויות על כל אחת חטאת אחת אבל אי עבד אב והולדה ידידי או שתי תולדות של אב אחד לא מחייב אלא חדה כדקתני סיפא טעמה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת איוו חייב אלא אחת כגון שתי תולדות של אב אחד מואס דהוי כעוסה וחורר וכוה שבתה עבדלס אחת ואין תלוך חטאות כהעלס אחת אלא בנופי עבדות שאין דומים או כהלוך שבתה לענין שנתה שבת: ב הזורע והחורש. הא דלא היא חורר כריסא וכדרי הורע כדרי כל הארץ לאבמעין שאס היה קרקע קשה ומרבו ורעו וח"כ חור ומרבו מריב אחרים שניים מסוס חורר: הקוצר. בזרעים והמלקט גבילות חייב מסוס קוצר: המעמר ה סף זרעים והמורק. בנספ ואט"ג דהוי כלסו חדה ניסו דלספרים פסולת מהוך האוכל: עשו שלבתן בכבדים: דלבתן הוו במשכן טע"ג דמיי להדדי חביב לכו כל חדה כהפני כפסה. ח"כ לפי שאין שבת אחת אלא זה אחר זה: האופה. לא הויא במשכן דאין אפייה אלא כפת ופת לא שייכה במלאכה המשכן אלא היא סדורא דפת נקט ומיהו מנשל שהוא מעין מלאכה לופה הו במשכן בשממין על גבי הכלל והרמון ותולעת שני. והכנים בקדרה והגותן כסוי על גבי קדרה העומדת על האב וייב משוס מנשל וכל הכי קמ"ל דחשיב במתמיתין הורע הקוצר הדס וכו' כלסו הוי בשממין על גבי מלאכת המשכן: הגוזז צמר. וכל שאר מלאכותיו שייכי בימרי חלתל של מלאכה המשכן: המלבנו. מכנסו בכור: המנפצו. חובטו בשבט או גמי סורקי במסרק: המיוסך. אורד"ר בלע"ז:

כדי

והפשיטו המזרחו והמעבד את עורו והמזחקו והמתחכו. הפותב שתי אותיות והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות. הבונה והפותר. המכבה והמבעיר. המכה בפמיש. המוציא מרשות לרשות. הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת: ג' ועוד כלל אחר אמרו. כל הכשר להצניע. ומצניעין כמותו והוציאו בשבת. חייב עקרו חטאת. וכל שאינו כשר להצניע. ואין מצניעין כמותו והוציאו בשבת אינו חייב אלא המצניעו: י המוציא תבן כמלא פי פרה. עצה כמלא פי גמל. עמור כמלא פי מלה עשבים כמלא פי גדי עלי שאם ועלי בצלים לחים בגרונרת. יבשים כמלא פי גדי. ואין מצמרפין זה עם זה כמפני שלא שוו בשעוריהן. המוציא אבקים בגרונרת חייב. ומצמרפין זה עם זה כמפני ששוו בשעוריהן. חוץ מקליפיהן וגרעיניהן ועיקציהן וספן ומורסנן. רבי יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים שמתבשלות עמהן:

ברטנורא

תנו

בתי גירין. שותן שני חומין בתוך הבית ניר: הפוצע. מסיר חומי הערב מעל השתי או השתי מעל הערב לזורך אריגה: והקושר והמתיר. שכן לידי חלוון שממנו עושין סתכלת קושרין ומתירין שפעמים צריך ליעול חומין מרשת זו להסיר על זו ומתיר ככאן וקושר כאן ותופר וקורע גמי הוי בריות שכן יריעה שאכלה עם ונקבה בו נקב קטן ועגול צריך לקרוע למטה ולמעלה את הנקב שלא תהא החפירה עשויה קמטין קמטין: והתופר שתי תפירות. והוא שקטן דאי לא קשטן לא קיימי ומחייב תרתי משוס קושר ומשוס תופר: הצד צבי. וכל מלאכה עורו ונהגות במתחים בעורותיהן: המולחו והמעבדו. בש"ס מקשה היינו מולח היינו מעבד אלא אפיך חד מנייהו ועייל שרטוט במקומו שרטוט מהנות מלאכות הוא: המוחקו. מגרד שערו: מחתכו. מקליעו ומחטכו לרצועות וסנדלים: וכותב ומוחק. הוי במשכן שכן רושמים בקרשים לידע איוו בן זוגו וכותב אות בזה ואות בזה ופעמים שטעה ומוחק: מכבה ומבעיר. גאש שחתח דוד הסממין: כבה בפמיש. הוא גמר מלאכה שכן אומן מכה כסדן בגמר מלאכה ואין מכה בפמיש חייב אלא בגמר מלאכה ומניחא דרישא דמנה אבות מלאכות ארבעים חסר אחת חף על גב דהדר חביב להו חדה חדה אחת לאבמעין דאפילו עבד איש כל מלאכות שבעלס אחת כהעלס אחת אי אפשר שיתחייב יותר מארבעים חטאות דלכו שאר מלאכות תולדות להך אבות ואשתכח דעבד אב ותולדה דיליה ולא מחייב אלא חדה: ג' כל הכשר להצניע. שהוא דבר העשוי לזורך אדם: ומצניעים כמותו. שיש בו שיעור הראוי להצניעו: אינו חייב אלא המצניעו. אס נעסה חשוב על אדם אחד והצניעו חייב על הוצאתו אס הוציאו אבל אדם אחר איוו חייב עליו דלגביה לאו מלאכה היא: ד' עצה. חפן של מיני קטניות: כמלא פי גמל. שיעורו גדול ממלא פי פרה וכמלא פי פרה לא מחייב בעלה דהא לא חוי לפרה: עמיר. קטין של שנלין: פי טרה. נסס מפי גדי הילך עמיר דלא חוי לגדי לא מחייב כמלא פי גדי עד דאריכא מלא פי טלה אבל עשבים הואיל וחוי לגדי ולטלה מחייב אפילו כמלא פי גדי: לחין. הראוין לאדם: כגרונרת. דוס שיער לכל מאכל אדם בשבת אבל כמלא פי גדי לא דלחיס לא חוי לגדי: ה' ומצמרפין. כל אוכלי אדם וע"ז: חוץ מקליפיהן. שאין אוכל ואין משלימין השיעור: ועוקציהן. וכן הפרי דהוא עץ בעלמא: וסובן. קליפת החטים הנושרת מהמת הכתישה: ומורסנן. השאר כנסה ורמב"ס פי אפיכא דמורסן הוא עבה וגרוט מסוכין: חוץ מקליפי עדשין. שמצמרפין: שמתבשלות עמהן. לאפוקי הקליפות החיוניות שהן נושרות כשעסה מהן גורן וקליפי הפול בזמן שהן לחין ומתבשלין עם קליפתן לרבי יהודה מצמרפין עם האוכלין לשעור בגרונרת אבל יבשים לא שאין מלכלין בקליפתן לפי שהם נראים כזכוכי בקערה ואין סלכס כרבי יהודה:

מה

תלת

נמרא שבת דף ק"ו

תנו רבנן במה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי
 חדקא אמר ארבע אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד
 דרשו (שמות ט"ז) ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה'
 היום לא תמצאהו בשדה רבי חדקא סבר הני תלתא היום
 לבר מאורתא ורבנן סברי בהדי דאורתא תנא דבי אליהו
 כל השונה הלכות בכל יום מביטח לו שהוא בן עולם הבא
 שנאמר הלכות עולם לו אל תקרי הלכות אלא הלכות:
 אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים עלום
 בעולם שנאמר וכל בניה למודי ה' ורב שלום בניה אל תקרי
 בניה אלא בניה שלום רב לאחבי תורה ואין למז ממשול
 יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך למען אחי ורעי אדרבה
 נא שלום בך למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך ה' עז
 לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

רש"י

תלתא היום למין שלם סעודות בל:

זהר יתרו דף פ"ח ע"ב

קיימא דשבתא בסעודתא תנינא כתיב וישעה י"ח אז התענג על יי על
 ונדאי דהויא שעתא אתגליא עתיקא קדישא וכדו עלמין
 בחדותא ושלימו וחדותא דעתיקא עברין וסעודתא דיליה היא ודאי
 בסעודתא תליתאה דשבתא כתיב והאבקותיך נחלת יעקב אביך דא היא
 סעודתא דזעיר אנפין דהו בשלימותא וכלהו שיתא יומין סתהו שלימו
 סתברקאן וכשי בר נש למחדי בסעודתיה ולא שיתא אלן סעודתי דאיןן
 סעודתי מהימנותא שלימתא דזערא קדישא דישאל די מהימנותא עלאה
 דא דילהון היא ולא דעמין עובדי עבודה זרה ובגניי בך אמר (שמות ל"א)
 בני ובין בני ישראל תא חזי בסעודתי אלן אשתמדעון ישראל דאיןן
 בני סלקא דאיןן מהיכא דמלקא דאיןן בני מהימנותא ומאן דפגים חד
 סעודתא סנידו אחיו פגימותא לעילא ואחיו נרמיה דלאו סגני סלקא
 עלאה הוא דלאו סגני חילא דמלקא הוא דלאו סגני קדישא דישאל
 הוא ויהבין עליה חקרא דתלת סילין דינא דגיהנם ונמר ותא חזי בכלהו
 שאר זמנין וחנין בעי בר נש לחדי ולמחדי למסגני ואי הוא חדו בלחדו

לא

ולא יהיב למסגני עוגשיה סני דהא בלחדו חדו ולא יהיב חדו לאחרא
 עליה כתיב (מלאכי ב') וזרתי פרש על פניכם פרש תניכם ואי איהו
 בשבתא חדו אף על גב דלא יהיב לאחרא לא יהבין עליה עוגשא בשאר
 זמנין וחנין דכתיב פרש תניכם פרש תניכם קאמר ולא פרש שבתכם
 וכתיב (ישעיה א') חדשיכם ומועדיכם שגאה נפשי ואני שבת לא קאמר
 ובגניי בך כתיב בני ובין בני ישראל ומשום דכל מהימנותא אשתכח
 בשבתא יהבין ליה לבר נש נשמתא אחרא נשמתא עלאה נשמתא דכל שלימו
 בהכדונמא דעלמא דאתי ובגניי בך אקרי שבת מהו שבת שמא דקדישא
 בריך היא שמא דאיהו שלים מפל סמרוי אמר רבי יוסי ודאי בך היא
 ווי ליה לבר נש דלא אשלים חדוותא דמלקא קדישא ומאן חדוותא
 דיליה אלן תלת סעודתי מהימנותא סעודתי דאכרזם יצחק ויעקב
 בלין בודו וכדו חדו על חדו מהימנותא שלימותא מפל סמרוי תאנא
 בהדין יומא מתעמין אבהון וכל בגניי נגון מה דלאו חכי בכל שאר תנין
 וחסוני בהדין יומא חייביא דגיהנם נייחין בהדין יומא כל דינין אתפפין
 ודא מתערין בעלמא בהדין יומא אורייתא מתעפרא בעמרין שלימין

הלכה פסוקה מנחת שבת מוסר

ה' מת שבת מלוקט מש"ע ונו"כ וגדולי אחרונים:
 (א) זה לשון ספר יראים בעל התוס' ז"ל צוה
 הקב"ה לתת אדם שמירת שבת על לבו שג'
 ושמרתם את השבת וכתוב שמור את יום השבת
 לקדשו ושמירתו הוא בלב כמש"כ ואביו שמר
 את הדבר וכשם שצוה הקב"ה לתת מורא למקדש
 כך צוה הקב"ה לתת מורא לשבת כו' ומהו
 מורא שבת שיוחשוב אדם בלבבו לכבוד את השבת
 ולשמור אותה ולהיות חרד על הדבר (והיינו
 שיהיה זהיר וזריו ש"א יחלל את השבת ה"ו כי
 בקל יוכל ח"ו לחלל את השבת והוא בסקילה
 או בכרת ואם בשונג כו') ולא מן השבת אתה
 יורא אלא ממי שהוחזר על השבת וכתוב בגו"א
 דל ועריך להתפלל להשי"ת שיבא על האמת
 כי האמת נעורים של האדם מסמין עיניו שלא
 יראה האמת ואף שיכול לפרפל (בפשעל"ך)
 ולהגיד לאחרים דינים אבל הוא בעצמו שוכח
 ודא מקיימם באמת (ובפרט דיני שבת אשר הם
 בחורים התלויים בשערה) ולכן יתפלל להשי"ת
 שירחם עליו וידרבהו בדרך האמת שלא יבלה
 חיי חייו וזו השי"ת ברחמיו וברוב חסדיו ואיר
 עיניו באור תורתו הקדושה ויבין וישכיל ויבין
 חדרו לעשותו ולקיימו כי השי"ת לא ימנע חשוב

(ב) זה לשון מהר"ם פאפוס בס' אור לדקים
 יום ערב שבת קודש יסוד בתשובה לתקן
 אשר פגם בכל השנה ימים כבדי סיובל לקבל
 אור שבת כראוי ולא אפשר לו יתענה ולכל
 הפסוק לא יקבע בערב שבת סעודה מתכשל
 וכל שכן מבשר ויין: (ג) בספר טעם מגדים
 (פ' פנחס) בערב שבת לריך רב פעלים והכנה
 רבה לפנות מלכו כל טובדין דחול וביחוד
 הרהורים ותאוות ומחשבות בלתי טובות כדי
 להביא על עצמו השראה קדושת השבת וכמו
 שכ' בתיקוני זכר הק' לדורותיכם לתרי בתי
 לבא ולפנות כל עניניו ודבר זה מלאכה רבה
 הוא והכי זה בתבירו בהשיבא מחשבות זרות
 ובלתי טובות הצלות מלך הקליפה והדבר
 יותר ידוע ליודעים כי רוחה דחול לינו בקדושה
 כיומא דשבתא דלא דמיינותא אשתרשת ולריך
 לאסתחאה גרמיה מלבושא דחול והקברים
 עתיקים הרי בעליל שקודם שנת לריך הכנה
 רבה לבערה סתרא אחרא מקמי סתרא דקדושה
 עכ"ל יע"ס: (ד) ותוספות שבת הוא מידחק
 עמל כפר שבת קודם חס נעשה פתח לקבל
 סבת

מהר"ם

מהחולכים בתמים: (ב) מצוה על כל אדם שירחיץ כל גופו בע"ש לכבוד שבת ואסור לרחוץ עם אביו וחמיו ובעל אמו ובעל אחותו וכן התמיד לא ירחוץ עם רבו באין צורך לו שישימשנו ואם הוא במרחץ קודם לרבו מותר לו להיות שם גם אח"כ אבל בהג"ל דאסור משום הרחוק אסור אפי' הוא כבר במרחץ, ובמקום שנהנה לכפות ערותו בבית המרחץ מותר. ש"ע ואחרונים: (ג) צריך שירחיץ סמוך לערב (ויותר שלא יבא ע"ז לידו חיובל שבת ח"ו) ויבש מיד בגדי שבת והיה כבוד שבת ויזהר שיהיה לו מלבושים מיוחדים מלבושי כבוד ללבוש לכבוד שבת, ואם אפשר לו יהיה לו ג"כ מגעלים מיוחדים לכבוד שבת, תפוסקים. ואפילו אבל רח"ל מותר לו ללבוש מלבושי שבת בשבת משום דהוה דבר שבפרחמיו שאין לך עני מישראל שלא יהיה לו מלבושים מיוחדים לשבת אחרונים: (ד) אם אי אפשר לו מפני איזה אונס לרחוץ בע"ש כ' בא"ר שירחיץ ביום ה', ועל כל פנים בע"ש סמוך לערב יחזור וירחיץ פניו וידיו, אחרונים. וכתב בשלחן ערוך שמים דאם לא היה באפשר לו לרחוץ בחמין בע"ש א"ו ירחוץ בשבת פניו וידיו ורגליו בחמין שהוחמו בע"ש (ויותר שלא ירחוץ בהם רוב גופו) כמו שמבואר בהפוסקים: (ה) חייב כל אדם לקרות לעצמו בכל שבוע פ' ארתו שבוע שנים מקרא וא' תרגום. וא"צ דוקא לקרות בניגון הטעמי (פרס"ג באשל סק"ט) ופ"מ הידאים נותנין לקרות בניגון הטעמי ואסור להפסיק בדיבור באמצע קריאת הסדרה. ונכון לנהוג שיקרא גם פ' רש"י. ומי שאינו מבין בפ' רש"י יש לו לקרות בפ' התורה בלשון המועתק (ע"ע רמ"ש) או בספר צאנה וראנה כדי שיבין ענין הפרשה. הפוסקים כתב חש"ה וא"ר כשיקרא הסדרה ישים אל לבו ועיניו להתבונן בה הן כמצוה מהמצות הן כמסור או כמדות היוצאות מהפוסקים כדי שידע לקיים יע"ש: (ו) מצוה מן המצוות שיקרא אותה בערב שבת אחר חצות. של"ה מג"א דח"ה וי"א שמצוה מן המצוות שישלים אותה קודם שיאכל בשבת שחתי"ה רש"י. ועכ"פ חייב להשיימת אתה אכילה עד מנחה. ובדיעבד עד יום ד' בשבת. ובדיעבד יש לו תשיימין בעשרת ימי תשובה או בשמחת תורה. הפוסקים: (ז) יסור שלחנו בע"ש ויציע המטות ויתקן כל עניני הבית כדי שימצאו ערוך ומסודר כבואו מביה"כ. והיה ש"חנו ערוך כל יום השבת שם: (ח) ירבה לכבוד שבת בדגים ובשר ויין ומגדרות כפי יכלתו. ובכך מעורר מתג' מעורות

שבת קודש כי יראה הוא שער וכפי היראה שם לאדם ככניסת שבת קודש נעשה מקום לשנות עליו אור קדושת שבת וכו'. יחידוסי הרי"ם פר' תלוס: (ד) ערב שבת קודש הוא כמו ערב יום הכיפורים. אור לשמים בשם רבינו אלימלך בעל טועם אלימלך. וכתוב בס' הזכרונות יום שבת קודש אשר הקב"ה קידש עמו בני ישראל זו כו' על כן ישמח ויגיל בו ויכין עצמו בקדושה ונכבדה אחר שרץ נולדת עונות מערב שבת והתורה עליהם וכפי הכנתו בקדושה לקבל שפע אלהי כן תחול עליו. כי רוח אלהים וספתו לא ב"ה אלא אחר הסתלקות זריות ותיבה, ונפת רמו לעולם הבא, ובהכנסת שבת נכנס להאי עלמא קדושת עולם העליון. ומכדי שנה טועמים ממנו וכמיש' צוה"ק ואין אדם זוכה ליהנות מאור עולם הבא אלא אחר שרץ נפשו מן טיטפי טעויותיו כמו בדין עולם הבא שלא יזכה לעולם הבא רק אחר שיקבל דינו למרק טעויותיו, ומתנאי קבלת שפע אלקי הוא התבודדות לתשוב בדרכי השם והסדריו, (ואתתם סימנא "כד" קודש ילכט, והכן) ולכן טוב מאוד לאדם להתבודד בערב שבת כמו שנה או שתיים. גם יעיין במפרשי התורה לפרש"ה דיומא ומהם יכיר נפלאות תמיס דעים, ויכין עלמו לכבוד שבת בכל מה דאפשר וכפי ידיעותו בספרים הקדושים ק יכין את עלמו ואו הבא לטבר מסייעין אותו כי"ה לא ימנע הטוב מהסולכים בתמים כמ"ס בספיק"ה מזה באורך: (ה) הכחו המקובלים ז"ל שבת אהויות שניות בנימיתריה כ"ו (כזה ש"י צ"ה ח"ו) כמנין השם היו"ה ב"ה לומר לך כי הפונס בשבת כאלו אונס בשם הוי"ה וע' בתקוני זוהר (סוף דף ז') על הפסוק פן ירחסו אל ה' לראות וע' עוד סס בת"ז (דף ק"ג) בדברי אליהו הכהן כקודש לבוש המלך מעל המלך יע"ש וא"ו לו לאדם שגורס כך במעשיו ועליו נאמר הפסוק בן כסיל תונת אמו כדפי' צוה"ק פ' בראשית דף כ"ג ע"ב יע"ש, וע' גם תולדות חיים שהאר"ך בענין זה: (ו) בכל יום השבת ייראה מעניני קדושת שבת וגודל מעלתה ותפלת להש"ת שיעוררה לשמור השבת בכל פרטיה. וידמה בעיניו כאלו איש אחד עומד סמוך לו ומעורר אותו בקול רעש גדול ולא ירף ממנו השנחתו שיהיה מאוד בענין קדושת שבת וכל יום השבת יודה להשם יתברך שתן לנו את יום השבת שהוא מעין עולם הבא ואשר צוה הגדיל הסדו עמנו בני ישראל ופי"ו ויכל לצוא לתכלית האמיתית, וכל יום

הלכה פסוקה מנחת שבת מוסר קצה

מעורות מצוה שיאכל דגים. ואפי' מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז את עצמו בכל מה שהוא כדי לכבד את השבת ולא אמרו עשה שבתך חול כו' אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר, אבל ברא זה צריך לצמצם בשאר ימים כדי לכבד השבת, ולא יפתות עב"פ משני תבשולין ואפי' תבשיל של תרדין וכסא דהרנסא אם עשאו לכבוד שבת ח"ו קיים מצוה עונג שבת והיה כבוד שבת ולא די שלא נגרע מערכו רק אדרבה שכרו כפול לפי שיה המעט עומד לו בקושי ובצער יותר מהוצאה גדולה שעושה העשיר בריוה, כללו של דברים כל חמרה לכבוד השבת כפי יכלתו הן בגופו הן בבגדיו הן באכילה ושתייה הרי זה משובח וישבח וכלה השבת כיוצא לקראת מלך ולקראת חתן וכלה וכל חמרה לשמחה בכניאת השבת הרי זה משובח: (ט) כשצריך בשר לכבוד שבת ואין זמן קודם ביה"ש שישחה כמלה שיעור שעה ולבשלו אח"כ גני שישחה במדה שיעור מיל שהוא ח"י מינוטין. הפוסקים ביר"מ פ"ט. וי"א כ"ב מינוטין, ע' בשו"ת חת"ס (אורח סי' פ'): (י) אף כיפות החו"י מי שהוא בעל תורה אינו אוכל מסורבא אפי' בכסדרן דמטה מחציון כמבואר בהפוס' מכל מטום לצורך שבת ויו"ט מותר אף דבעל תורה כדי שיאכל בשר לכבוד שבת וי"ט (ע' בלבושי שרד סי' ל"ט ס"ק קמ"ט) ואם נתייר מבשר זה לחול מותר ג"כ, וכן כל דבר שמתירין לצורך שבת וי"ט אם נותרת לחול מותר ג"כ ביון דאשתרי אשתרי, (פרס"ג ביר"ד סי' ל"ט בשפתו דעת ס"ק ל"ז, וע"ש בפרמ"ג סי' צ"ד במשכבות ס"ק מ'). וע' בשו"ת זרע יצחק (סי' כ') שכ' דאף אם המורה יודע שישאר מיה לאחד שבת אין לחוש, אבל קודם שבת אסור לאכול מזה, ופשוט דמותר עב"פ למעום התבשיל בע"ש אם צריך מלה ותכלין וכו' יב: (יא) מצוה להטמין חמין בע"ש כדי שיאכל חמין בשבת כי זהו מכבוד ועונג שבת, אבל מי שהחמין מוזקין לו מותר לו לאכול צונן וכן ה"ה מי שאו אפשר לו להטמין ע"פ אופני היתר המבואר' בפוס' ח"ו שיקל באיסור שבת כדי שיאכ"ז חמין אבל פ' שאינו מאמין בדברי חז"ל ואוסר אכילת חמין בשבת הושיעין עליו שמה אפיקורס הוא סי' רנ"ז: (יב) חייב כל אדם להפריש את עצמו ממלאכה ולהדליק את הנרות לכל הפחות חצי שעה קוד' צאת הכוכבים כדי שלא יכשל ח"ו בספק איפור ברת. חיי"א וק' ש"ע ומ"ב, וטוב להניח את החלות מקודם דאל"כ אסור לטלטל כל השבת ברת

יום השבת צעה שהוא פנוי יהרהר בפסוקים המדברים מעניני שבת כמו הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו" וכדומה מפסוקים אלו. ואם נופל במחשבתו מעניני חול ממנו"מ וכדומה יאמר תיכף צפה מלא הפסוק זכור את יום השבת לקדשו וכו' פגולה נפלאה להכלל ממשבת חול כמו שמבואר כל זה בספרי מוסר באורך: (ז) השבת משפיע פרנסה להג' ימים שלפניו ולהג' ימים שלאחריו כי השבת הוא כמו מלך בגדוד. יום א' וב' ברת שבת, יום ד' וז' קמי-שבת, והשבת הוא באמצע, גם השבת הוא כמו הלך באמצע הגוף, וכמו שהלך שולח מזון ומחיה לכל הגוף כך השבת משפיע לימות החול. ולכן המעט את השבת שהוא דוגמה הלך שבאדם נותנים לו משאלות לבו מדה כנגד מדה ערכי כנוי"ו וכ' צוה"ק הוא גופא דלא אהענג מן הסט"א צימות החול רק בשבתות ובמועדים לא יכול סטרא אחרת למשלט עליה ובשרו יסכן לבטח: (ח) היות שבארו צלות הקודם שהשבת הוא קיום להשעה ימים. לכן ראוי להשפיע מקדושת יום השבת לכל יום ויום מששת ימי חול, וזה נלמד בפסוק "זכור את יום השבת לקדשו" את' לרבות כל ששת ימים. והיינו שישפיע לכל יום ויום מקדושת שבת כל אחד כפי יכלתו, ועיין הקדושה הוא שיתבטל מעט ממלאכתו ויהבודד לעסוק בתורה. ויפסה מחשבתו מעסקי העולם כי אין ראוי לאדם לעסוק כל היום במלאכה כמו שאמרו רז"ל (אבות פרק ד') הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה. ולאו דוקא בעסק התורה אלא בכל דבר מלוה וגמילות חסדים. גם בכלל ענין הקדושה הוא שמחשבתו יהיה פנויה מכל דבר מוער ויחשוב בגדלות האל ופעולותיו. כללו של דבר לא יבטל דבר בטל במחשבתו וכן לא ישמע שום שם מנוה ולא יאזין אליהם כלל ולא יהיה קשבת אלא דברים טובים ויולא מפיו טובה וזכרה תמיד שגם צעה שיעשה מלאכתו יעשה רק צאיבריו הנגלים ומחשבתו ונפשו יהיה דבוק בהש"ת. כי אין מותר להלכה, ועי' מזה באורך ונפשו יהיה משועבד לאלהים. ע"ה כוללת האר"ך שיתקשר האדם תמיד בקדושה העליונה ויתנהג כצ. וע' בראשית הכמה שער הקדושה פ"ד יע"ש. (ט) בשבת ישראל דומין למלאכי השרת מה מלאכי השרת קדושים ואין עסקיהם כי אם בהלל ושבח ליוצרים כמו כן ישראל ביום השבת קודש, תולעת יעקב: (י) המקדש עלמו בשבת

השלחן שהדליקו המנורה עליה כדלקמן באות י"ט ואפילו לאחר שנמלו המנורה מהשלחן, וכן אמר לטלטל המנורה אף לאחר שנכבה הנרות אם לא עפ"י אופנים המבוארים לקמן באות י"ט וע"ש פרטותי: (יג) אשה שנתאחרה בעסקיה ובאה לביתה קרוב לחצי שעה קודם שבת שאם תרחיק ות"בוש בגדי שבת תוכל לבוא לספק חילול שבת משתכח ח"ו יודי ספק חילול שבת שהוא בכרח רח"ל, ואם הבעל רואה שאשתו מתאחרת מצוה גדולה שהוא ידליק הנרות ולא ישגיח בקטנת אשתו, ומצוה גדולה יותר לישב בחשך מלחלל שבת ח"ו, ואם רואה שהוא קרוב לביה"ש ומכ"ש ספק בין השמשות מצוה גדולה שלא ידליק אלא יצוה לעכ"ם להדליק ואשרי השם דרכיו הכל לשם שמים: (יד) אמר ליתן מים אפילו מבעוד יום לחוך נקב המנורה שמכניסין שם את הנר (ש' חלב או ש' שעה וסטריין) כדי שיגיע האש לשם ותכבה, מג"א וש"ס, וע"י עכ"ם מותר, המג"ה בבח"ט בשם כמה גדולים, ולצורך גדול או לצורך מצוה יש להקל אף ע"י ישראל אם נותן מבע"י, הפוסקים וע"י ברש"י ובחיי"א שיוחר ליתן המים בקנה קודם שמדליק הנר וע"ש: (טו) ערב שבת ספק חשבה (הוא בין השמשות, ושיעורו הוא לערך י"ג מינוטין וחצי קודם צאת ג' כוכבים בניונים) אמר מן התורה לעשות בו מלאכה כיון שהוא ספק לילה ואפי' דבר שאינו אמר רק מדרבנן מ"מ אמר, ואפי' אם נזדקק לו אם הוא בין השמשות מ"מ אמר ג"כ הפוסקים: (טז) וכן אמר להפריש חלה בביה"ש (כחוקן לארץ) שהרי יכול לאכול בלא הפרשה ונשייר מעט ולהפריש אחר האשבה. שם ובס' ברכ"י בשם ב"ד ובא"א סי' ש"מ"ב ובנתיב חיי' סי' רס"א מקילין להפריש בביה"ש בשבת להפרי' מבע"י ואין לו לחם לבן אחר אך אם חל ע"פ בשבת ושבת להפריש חלה מבע"י מותר להפריש בביה"ש דהא אין לו תקנה לשיר תוס"ש, ואם שבת או להפריש גם בביה"ש דעת האחרונים דפריש בשבת ויתן לכהן קטן לאכול. ע' בשע"ת סימן תמיד ובנתיב החיים סי' תק"ו ובישו"ע"ק שם סק"ה ובהגהות מעשה רוקח שם סק"ח ובר"א אפרים שם סק"ח ובחיי"א כלל קכ"ט מ"ד: (יז) המניח בערב שבת דבר מוקצה כנוונה על כלי שלו שמלאכתו להיתר נעשה הכלי כלי כדבר האמור ודין הכלי מוקצה גופו, ואפילו נישלה שם המוקצה כיום השבת מ"מ כיון שהיתה פונחת שם בין השמשות אמר לטלטלו גם אח"כ

כל היום אפילו לצורך גופו ולצורך מקומו. ואפי' לטלטל הכלי כדי לנער סמנו המוקצה דהו רק לטלטל כלאחר יד אפי' אמר שהרי הכלי גופו נעשה כאלו היא עצמה המוקצה. ש"ט ש"י ש"א: (יח) אם היה מונח שם קודם בין השמשות גם דבר היתר והיתר חשבו לו יותר מהאיסור אזי נעשה הכלי כלי כליסור ולהיתר ומותר לטלטל הכלי. שם. ומנורה שהדליקו עליה גרות לשבת אעפ"י שהוא כלי כיון שהדליקו עליו ביה"ש נעשה כמוקצה גופו. ולכן אפי' אם הניח עליו בע"ש דבר המותר כדי שיהיה בסיס לאיסור ולהיתר לא מהני שהרי ידוע שהנר חשוב לו כליה יותר מדבר שמונח על המנורה. ט"ז סי' ש"א: (יט) טוב להניח את החלות על השלחן קודם ביה"ש כדי שיהיה השלחן בסיס להנרות ולהחלות ויהיו מותרין בטלטול כי החלות חשובין לו יותר מהמנורה. ואף שהמנורה שוה הרבה בגוף שהוא של כסף וכדומה מ"מ אין כ"מ. כי אין האיסור מחמת המנורה רק מהמנורה הוה בסיס לשלחן דהוא עיקר האיסור. ע' במג"א סי' רע"ט סק"ה אבל אם לא הניח קודם ביה"ש החלות על השלחן או ש"ד היתר החשוב לו כמו יין וכדומה הרי נעשה השלחן בסיס להנרות ואמר לטלטל השלחן כל יום השבת אפי' לאחר שהיורה המנורה מהשלחן כמו שנתבאר באות הקודם. אבל המסקנה מותר לטלטל אעפ"י שהמנורה עומדת עליה כי המסקנה לא נעשה בסיס להמנורה (ע' בס' ה"א כלל ס"ז ס"ב) אבל אם מעמיד הנרות על ספה קטנה מיוחדת להמנורה או על סף של כסף או שאר מתכות אכורין בטלטול משום בסיס ואף כשהעכו"ם נטל המנורה מהמפה או מהטש בשבת כמו שנתבאר. פר"ג. ומ"מ במקום הפסד וצורך גדול יש להקל לטלטל השלחן אף שלא הונח קודם ביה"ש דבר היתר ההשיב לו. משום דרעה קצת גדולה פוסקים דלא נעשה בסיס אלא אם דעתו היה שהשאר שם המוקצה כל יום השבת ודרי המנהג להסיר בשבת שחרית את המנורה על ידי עכו"ם ולכן בשעת הדחק סמכין ע"ז להקל אבל שלא בשעת הדחק ח"ו להקל. הפוסקים ואחרונים: (כ) אמר לטשור הנר על ידי המפה כדי להאיר יותר במקום שיושבו שם. ואף אם המפה אינה בסיס להנר מ"מ אין חילוק בין אמר לטלטל הכלי בשביל המוקצה לומר כפי שנתבאר בהפוסקים. שם: (כא) כל דבר שיש לחוש שיויקו בו רבים או חינוקות אפילו מונח ברה"ר מותר לטלטלו פחות פחות מר' אמות וכן אם נשבר כלי זכוכית בבית וכי"ב במקום

מחשבות

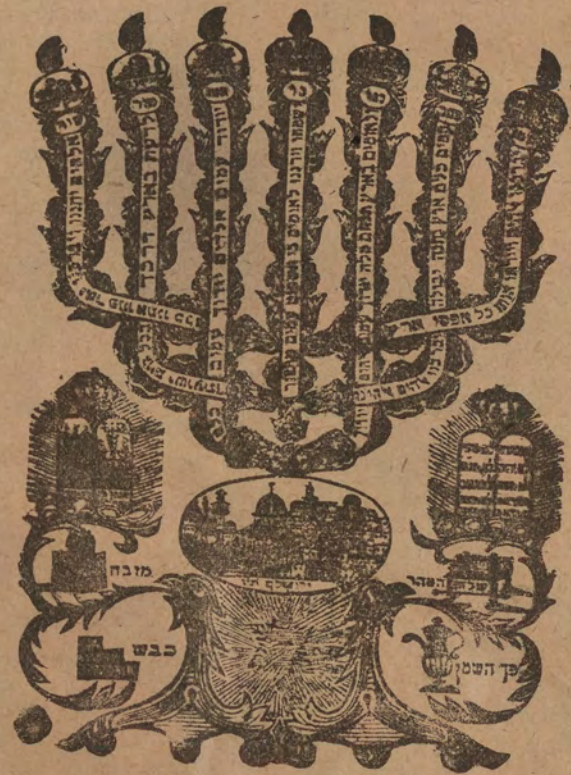
במקום שיש לחוש שיוקו בהם בני אדם מותר
 למשל להוציאן, שם : (כב) אסור לבטל כלי
 מהיכנו דהיינו שיקח כלי שמתר לשלשלו וליטנו
 תחת היוקצה שיפור בתוכו והטעם הוא כיון דאז
 יהיה אסור לשלשלו כלי ההיתר דומה כאילו חברו
 בטיט, ולכן אסור ליתן בשבת כלי תחת התרגומות
 שפיל הביצה לתוכה, ואפי' נותן כלי תחת היוקצה
 על שנת שיטמע תיכף הכלי מתחתיו אסור דאפילו
 לפי שעה אסור לבטל כלי מהיכנו, ומכל מקום
 במקום הפסד מרובה מותר אפילו לבטל לכל
 השבת, סימן רס"ו : (כג) הכמים גזרו מלעשות
 רפואה בשבת אפילו ברבר שאין בו משום מלאכה
 או שסוכנת מע"ש ולכן אסור לרחוץ בשבת את
 העין ביון ורוק תפל, (רוק תפ"י הוא כל שלא
 טעם כלום משינועור משנתו, והוא חזק ורפוא)
 אכר אם לא יוכל לפתוח עינו יכור ללחלח ברוק
 תפל דאינו רפואה אלא לפתוח עינו, א"ר ואחרונים,
 אבל עין ששוחת ממנו דמעות או דם מחמת החולי
 יש בו סכנה, וכל דבר שספתק בחולה שחא יש
 בו סכנה מחל"ין עליו השבת דהוי סכנת גפשות
 כמבואר כיו באורך בהמוסקים : (כד) רטיה שנפלה
 מהמכה על גבי קרקע או שהסירה במיוד אסור
 להחזירה ע"ג המכה, אבל אם נפדה ע"ג כלי
 או שהחלוקה ממקומה יחזרנה דיוון דמילתא
 דלא שכיחא הוא לא גזרו בה, ומגלה מקצת
 רטיה ומקצת פי המכה והחזיר ומגלה קצת השני
 ומקנחה ובלבד שלא יקנה חרטי' שהוא מטה.
 וסכה שנתרפה נותנים עליה רטיה שאינה רפואה
 אלא שמשמרה שלא יסרוט בגנדי, וכן מותר
 להניח תחיכת בגד יבש חדש שאינו מרפא או
 אפילו ישנים שכבר היו על המכה, אבל בגד ישן
 ש"א היה על המכה מעולם אסור מפני שהוא מרפא
 סימן שכ"ח : (כה) אסור להשמיע קול ש"י שיר
 בשבת בכלי וכוונא בן, אפילו להכות באצבעוזה
 על"זה, או על הלוח ההשמיע קול, או לקשקש
 באגוז וכוונא לחינוק שלא יכבה, ורא ספתחין יד
 על יד ולא מיקרין, כולם גזרה שחא יתקן כתי
 שיר, וכלאחר יד מותר לשפח, ומכר מקים אין
 מוחי ביד העושים כן לחינוק שלא יכבה (כמבואר
 הטעם בהפוסקים) אכר מותר לרקוד ו"שפח לכבוד
 התורה, הש"ת יוכנו להיות ממכרי התורה
 הקדושה ולומר, אכתי, בילאו"א, יילאו"א :

מחשבותיו בהרהור הילונים ואין זה מנוחה,
 ולפיכך אמרו שאין קורין בשטרי הדיוטות כדי
 שלא יעטרו וכו' יע"ש.) במלכות, בלגוסים
 הראוים למלכות כי בגדי קודש הם כי העומד
 בהיכל המלך ראוי ללבוש בגדים הראוים למלכות,
 וזהו שאמרו רז"ל בגדים שביטל בהם קדרה
 לרבו לא ימווג בהם כוס לרבו, וכו' וע"ש : (א)
 הבדלה, מגדולה שבת ותפארתה ההבדלה, שהרי
 נתקדשה הנפש כניסתה והיא מיוחדת לשבת
 לעבודת הקודש כך ביציאת השבת נותנים לה
 גט זמן ועושיין לה על תנאי עד לשבת הבאה
 וכן הוא אומר המבדיל בין קודש לחול, וכן
 יום השביעי לימי המעשה וז"ל ויגש, אבל
 בשאר דברים כרי הישראל מקודשים להש"ת
 קצין עולם, ושבת סוד כל התורה וכו', כי סוד
 זה השער לחיי עולם הבא, ועליו נאמר זה
 השער לה' לדיקים יבואו בו ע"ל : (ד) מאד
 מאד יזהר האדם בשבת ממסקה הנמסר ואם
 בימות החול לריך האדם לזוהר בזה כי זה
 חולי רע ומביא את האדם לשלול גדול, וכמו
 שדרך איש לנטול את אוינו ומבקש רעוהו כמו
 כן לריך לשאף משקה הנמסר, ואם בימות החול
 אמרו כך על אמת כמה וכמה בשבת קודש
 שריך לזוהר בזה והוא בחינת אש זרה, והוא
 מעלת יצר הרע כדי שיבטל מתורה ושירת
 ותשכחות להקב"ה הכזה יהיה השבת יבחרהו
 ד' המעט ציטול תורה של כל ימות השבוע
 רק ציום השבת מוסיפין עוד שבע על הטאחס
 השם הטוב וכפר בעדו. והנה בשבת ימי
 חול כל אחד טרוד בעניניו הגדול לפי גדלו
 והקטן לפי קטנו כל אחד כפי ערכו על כל
 פנים בשבת קודש שפניו מעסקו יעשה מה
 שמוטל עליו כמו שמבואר כל זה בספרי מוסר
 באורך : (טו) משה רבינו ע"ה ביקש מפרעה
 לתת לישראל יום מנוחה ואמר ליה שיכר להם
 יום א' ויכיר משה רבינו ע"ה את יום השבת
 וז"ל ישמח משה במתנת הלקו, ע' במ"ר שנות
 פ"א : (טז) מגילות היו לאבותינו במצרים
 מיעקב אבינו ע"ה שהיו קורין בהם ישראל
 ומשתטטין בהם בשבת קודש. שם פ"ה :
 (יז) מנזאר צוהר הדש שיר השירים כי שבת
 הוא בחינת תפילין דמארי עלמא ותפילין דמארי
 עלמא :

עלמא הם בחי' ההתפארות שהש"ת מתפאר
 עם ישראל כמו שאמרו רז"ל, וע"כ מנזאר
 צוהר ויקהל שהש"ת אומר על מי שמקבל
 קדושת שבת כראוי, ישראל אשר בך אתפאר
 ע' מזה באורך בספר קדושת שבת : (יח) אכילת
 שבת יקרה מאד כי על ידה זוכין ללחלה הנשמה
 בבחינת נדיק אוכל לשובע נפשו, וגם עושה
 בזה נחת רוח גדול ליוצרו וזה אחד מן הדברים
 שהיבה יתירה נודעת לנו שהתענג בדתן נפשו
 למנוה תחשב ונטול שר ע"ז אשרינו מה טוב
 חלקנו והן אמת כי במצות כאלו שיש בהם עונג
 והנחת הגוף לריך חזק רב לעשות לשם שמים
 באמת לא מן השפה ולחזן שרולה לזכות בטן
 ואומר, שבת היום" אכלו, שחו, ושכרו, אך בזה
 יבחנו אם הוא לכבוד שבת אם בשאר ימים
 לא יך אחר תענוגי והכלי עולם הזה בזה
 יהיה יכר בשבת התענג שמתענג הוא לכבוד
 שבת, וע' באדר"ן שכל המקבל תענוגי עוה"ו
 מונעים ממנו תענוגי עולם הבא יע"ש. ומובא
 בר"ח שער התשובה שאף בשבתות וי"ש לריך
 לקיים טוב יום א' לפני מיתתך שאם היה
 יודע שימות בשבת או בי"ט כמה היה משכים
 לקרות בתורה והיה ירא וחרד וכמה מעשים
 טובים היה עושה ולא היה נמשך אחרי תענוגי
 יע"ש באורך, ועי' צוהר הק' שמי שפוגם בעונג
 שבת ומענג עלמו בימי החול הוא כמו הגנב
 ועי' מזה באורך בספרי מוסר ובספר לקוטי
 הלכות : (יט) בשמירת שבת נלטו גם על
 שכיחת הבנים והבנות והעבדים ושפחות והעבדות
 מה שלא מצוין כן בשום מצוה מכל תרי"ג מצות,
 אז"ש : (כ) אף שמצוה לענג את השבת בכל
 מיני עונג מכל מקום לא ימשוך כל היום בזה
 חס ושלוה, ולא כמו שמדמין המון פס ציום
 בשבת התורה הרצועה בחלואות הזמן כרי הוהיק
 קורא ליום השבת יומא דנשמתין יע"ש אלא
 בשבת שמירת משכימין ללמוד ואח"כ מתפללין
 וקורין ומתפללין מוסף ואוכלין ומתענגין
 באכילה, ומי שרגיל לישן מעט ישן מעט ואחר
 כך הוהים וקובעים ללמוד וכוון ללמוד דיני
 שבת שבת ר"ת שבת שלש שבת תלמוד, ושועלים
 ובעלי בתים שאינם עוסקים בתורה בכל ימי
 השבוע מחייבים לעסוק יותר בתורה בשבת
 מאותן הלומדים כל השבוע, ואחר הלימוד
 מתפללין מנחה ואוכלין סעודה ג' והוורין
 ללמוד או לתהלים ולא יגלה את השבת בטיולים
 פי אין עונג יותר מעונג הנשמה הקדושה ואם
 כי בכל השבוע היא שכולה ונלמודה ואין לו
 עלמא :

פנאי לענג ולדרוש שלומה עכ"ם בשבת קודש
 ידרוש שלומה ויענגה כפי מה שיוכל כי אם
 הוא לא ירחם עליה מי ירחם עליה על דרך
 אם אין אני לי מי לי, ועיקר הכל שכל רגע
 ורגע מיום השבת יהיה יקר לו מזהב ומפז ואז
 השי"ת לא ימנע הטוב מההולכים בתמים והבט
 לטהר מסייעין אותו, וכבר האריכו בזה כל
 ספרי מוסר באורך : (כא) בספר פלא יועץ
 כמה דברים יש שאדם מעיד על עצמו כגון
 אם יאמר האדם שנפשו ענומה על שהוא טרוד
 מאד בימות החול בפרנסה ואין לו פנאי ללמוד
 ולעסוק בעבודת ה', עדות יש ע"ז אם בשבתות
 וימים טובים וחז"ל וכל שעה שהוא פנוי אם
 עוסק בתורה ועבודה או יאמנו דבריו והקב"ה
 קובע לו שכר כאלו למד בימות החול וכמו
 שארז"ל חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה
 מעלה עליו הכ' כאלו עשה, אבל אם נס
 בשבתות וימים טובים ובדומה בזמן שהוא פנוי
 מבלה הזמן או יענג גם על ציטול תורה של
 ימות החול ואף שלא היה לו פנאי והיה לריך
 לזון אשתו וכיון כי השבתות וימים טובים הם
 עדות שאין דבריו אמת כי אז היה לו פנאי ואף
 על פי כן ציטל מתורה ועבודה, וכן המתענג
 בשבת ואומר שמכוון לשם מצוה לכבוד שבת
 קודש עדות יש אם אינו הולך אחר תענוגי
 והכלי עוה"ו בימות החול ואם מקיים מצוה
 סעודה שלישיה וסעודת מצוה מלכה אף כשהוא
 רעב ואינו תאכל כלל לאכול זהו לעדות על כשהוא
 רעב שאכל לשם מצוה וכן הרבה ענינים כאלו
 יש עדות אם יד ישר פעלו. יע"ש : (כב) שמירת
 שבת הוא קיום הארץ וכמו שבת אמר אביי
 לא הרבה ירושלם אלא בשביל שחללו השבת כי
 חילול שבת גורם חורבן ירושלים של מעלה
 ומתוך כך הרבה ירושלים של מטה. תלוי" :
 (כג) אם גדלה ושגבה מעלת המוכה הרבים
 בכל ימות השבוע והפליגו מאד בזה צוהר הק'
 בשבת המגיע למאן דמוכס לחייבה ע"ש (כד)
 קכ"ח ע"ב) וחראה נפלאות, ומכ"ם בשבת קודש
 שגדלה מעלתה, ואמרו רז"ל למה נאמר כפרשת
 שבת ויקהל משה ולא נאמר כן בכל התורה
 מולה אמר הקב"ה למשה רד ועשה לי קהילות
 גדולות בשבת כדי שילמדו הדורות הבאים
 אחרין להקהיל בכל שבת ללמוד תורה דברים.
 ע"ש. ולכן ראוי לכל איש שראוי לךך בשבת
 ילמוד להועיל לבני אדם וכל מה שיוכל להשיע
 לאחרים מהכמות שהקב"ה השיע עליו ישפיע
 ולא תטרידוהו שום סנה כלל וכלל, וכח המצ"א
 דהעיקר

דהעיקר הוא שילמוד עמהם הלכות שבת וכי
 בספיקה"ק כי בזה שורשים בדברי תורה לרבים
 דוקא ומוסק עמהם לקרוב להשי"ת על ידי
 זה נתגדל כביכול ההתפארות של השי"ת עם
 ישראל ועי' שאיר ביותר קדושת שבת, וכ'
 כתב"ה וי"ל כל המלמד תורה רבים לשרא
 לשם שמים המקום מרהם עליו ונותן בו הכמה
 וזינה ודעת והסכל ונותן חלקו עם שלשה
 דיוקים אברהם יצחק ויעקב יע"ש, והשי"ת
 יוכנו להיות ממוכי הרבים, אכיה"ר בילא"ה
 וילא"ה :

הפטרת מחר חודש בשמואל א' סימן כ'

וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְהוֹנָתָן מִחַר חֹדֶשׁ וְנִפְקְדָתָּ כִּי יִפְקֵד מִן־שָׂבָדָּהּ :
 וְשִׁלְשֶׁת תֵּרֵד מְאֹד וּבֹאֵת אֶרֶץ־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם
 בְּיוֹם הַמַּעֲשֵׂה וַיִּשְׁבֶּת אֶצְל הָאֲבֵן הָאֹזֶר : וְאֲנִי שִׁלְשֶׁת הַחֲצִיב
 צִדָּה אֹרְהָ לְשַׁחֲלִי לְמִטְרָה : וְהִנֵּה אֲשַׁכַּח אֶת־הַנְּעָר קָן
 מִצֵּא אֶת־הַחֲצִיב אִם־אָמַר אֲמַר לְנְעָר הִנֵּה הַחֲצִיב מִיָּד
 וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבֹאֵה כִּי־שָׁלוֹם לָהּ וְאֵין דְּבַר מִי־יְהוָה : וְאִם־כִּד
 אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִיב מִמֶּנּוּ וְהִלָּאֵה לָּהּ כִּי שִׁלְחָהּ יְהוָה :
 וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד־עוֹלָם.
 וַיִּסְתַּר דָּוִד בְּשָׂדֵה וַיְהִי חֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַד־אֵל קִלְחָם
 לְאֹכֹל : וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבוֹ כַּפֶּעַם אֶרֶץ־מוֹשֶׁב
 הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אֲבֵנָה מִצַּד שְׂאוֹל וַיִּפְקֵד מְקוֹם
 דָּוִד : וְלֹא־דִבְרַ שְׂאוֹל מְאוּמָה בְּיוֹם הַהוּא כִּי אָמַר סָקְרָה
 הוּא בְּדַתִּי מִתְּהוֹר הוּא כִּי־לֹא מִתְּהוֹר : וַיְהִי מִמִּטְרָה חֹדֶשׁ
 הַשְּׁנִי וַיִּפְקֵד מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל אֶרֶץ־יְהוֹנָתָן כִּנּוּ מְדוּעַ
 לֹא־בָא בְּיָשָׁי גַם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלְּחָם : וַיִּשֶׁן יְהוֹנָתָן
 אֶת־שְׂאוֹל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד מִעַפְרֵי עַד־בֵּית לָחֶם : וַיֹּאמֶר
 שִׁלְחָנִי נָא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה לָּנוּ בְּעִיר וְהוּא צֹנֵה־לִי אֲחִי וְעַתָּה
 אִם־מִצְאָתִי הוּן בְּעִינֶיךָ אִמְלִטָה נָא וְאַרְאֵה אֶת־אֲחִי עַד־כִּן
 לֹא־בָא אֶל־שִׁחָן הַמֶּלֶךְ : וַיַּחֲרָאֵף שְׂאוֹל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
 לוֹ בְּנֵעוֹת הַמַּרְדּוֹת הֲלֹוא יִדְעָתִי כִּי־בִחַר אֶתָּה לְבֹד־יֵשֶׁב
 לְבִשְׂתֶּךָ וְלִבְשֶׁת עֵרוֹת אִמְךָ : כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בְּנִי־יֵשֶׁב
 חִי עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אִתָּה וּמִלְכּוֹתֶיךָ וְעַתָּה שְׁלַח וּסַח אֶתְּךָ
 אֵלַי כִּי בְּנֵמוֹת הוּא : וַיִּשֶׁן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׂאוֹל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֲלֵת
 קָפָה יוֹמַת מָה עֲשֵׂה : וַיִּטַּר שְׂאוֹל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכֹּתוֹ
 וַיָּבֵעַ יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה תִּיָּא מַעַם אָבִיו לְחַמִּית אֶת־דָּוִד : וַיִּקָּם

הפטרת מחר חדש

יהונתן מעם השלחן בתרי"אף ולא אכל ביום החדש השני
להם כי נעצב ארדוד פי הכלים אביו: ויהי בבקר ויצא
יהונתן השדה למועד דוד ונער קמן עמו: ויאמר לנערו
לץ מצא-נא את החלים אשר אנכי מורה הנער לץ והוא
ירח החצי להעברו: ויבא הנער עד מקום החצי אשר ירח
יהונתן ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר הלא החצי ממך
והלאה: ויקרא יהונתן אחרי הנער מהרה חושה אכתעמח
וילקח נער יהונתן את החצי החים קרי ויבא אל ארנו: והנער
לא ידע מאומה אך יהונתן ודוד ידעו את הדבר: ויתן יהונתן
את כליו אריתנער אשר לו ויאמר לו קד הביא העיר: הנער
בא ודוד קם מאצל הנגב ויפל לאפיו ארצה וישתחו שדש
פעמים וישקו איש את רעהו ויכבו איש את רעהו עד דוד
הגדיל: ויאמר יהונתן לדוד קד לשלום אשר נשבענו שנינו
אנחנו בשם יהוה לאמר יהוה יהיה ביני ובינך ובין דעי
ובין דעה עד עולם:

הפטרת שבת וראש חדש בישעיה סימן ס

בה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הדם רגלי איוה בית
אשר תבנולי ואיוה מקום מנוחתי: ואת כל אלה ידו
עשתה ויהיו כראלה נאם יהוה ואלוה אביש אל עני ונכה
רוח וחרד עד דברי: שוחם השור מפה איש זבח השח
עורף כלב מענה מנחה דם חזיר מוכיר לבנה מברך און גס
המה בחרו בדרכיהם ובשקוציהם נפשם הפצה: גם אני
אבחר בתעלוליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין עונה
דברתי ולא שמעו ויעשו הרע בעיני ובאשר לא הפצתי בחרו:
שמעו דברי יהוה התרדים ארדדברו אמרו אחיכם שגאיכם

הפטרת שבת וראש חדש

מנדיכם למען שמי יכבד יהוה ונראה בשמחתכם והם יבשו:
קול שאון מעיר מוד מהיכל קול יהוה משלם גמול לאיביו:
בטרם תחיל ילדה בטרם יבוא חבל קה ותמליטה זכר: מר
שמע בואת מי ראה כאלה תיוחק ארץ ביום אחד אסיוקד
גוי פעם אחת פיתלה גם ילדה ציון את בנייה: האני אשפיר
ולא אוקיד לאמר יהוה אס-אני המוליד ועצרתני אמר אלהיך:
שמחו את ירושלים וגילו בה כראהביה שישו אתה מ' ש' ש'
כרהמתאבלים עליה: למען תינקו ושבעתם משד תנחמית
למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה: כריכה | אמר יהוה הנני
נוטה אליה בנחר שלום וכנחך שומך כבוד גוים וינקתם עד
צד תנשאו ועל כרפים תשעשעו: כאלש אשר אמו תנחמנו
בן אנכי אנחמכם ובירושלים תנחמו: וראיתם וישש לבכם
ועצמותיכם בדישא תפרחנה ונדעה יר יהוה את עבדיו וועם
את איביו: כרהנה יהוה באש יבוא וכסופה מרכבתיו להשיב
בחמה אפו ונערתו בלהבי אש: פי באש יהוה נשפט ובחרבו
את כל בשר ורבו חללי יהוה: המתקדשים והמטהרים אל
הננות אחר אחד אחת קרי בתוך אכלי בשר החזיר והשקן
והעכבר יהיו יספו נאם יהוה: ואנכי מעשיהם ומחשבתיהם
כאלה למבץ את כל הגוים והלשונות ובאו וראו את כבודי:
ושמתי בהם אות ושלתי מתם | פליטים אל הגוים תרשיש
פול ודוד משכי משת תוכך ויון האיים הרחקים אשר לא
שמעו את שמעי ולא דאו את כבודי והגירו את כבודי בגוים:
והביאו את כד אחיכם | מכל הגוים | מנחה | ליהוה בפוסים
וברכב ובצבים ובפרדים ובכרבות על הר קדשי ירושלים
אמר יהוה כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור
בית יהוה: וגם מהם אשח לבחנים לגוים אמר יהוה: פי

הפטרת שבת ומחר חדש

באשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה
עמדים לפני נאסיהוה בן יעמיה זרעכם ושמכם והיה מדרי
חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות
לפני אמר יהוה: ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים כי פי
תזכרתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לזכר בשר:

היה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יהוה:
מנהג ספרדים אם חל ר"ח ביום ש"ק וביום א' לחוסוף פסוק ראשון ואחרון של הפטרת מחר חורש

ברכת התורה

ברכת התורה לפני ברכו אתיהוה המברך:
וסקבל שני ברוך יהוה המברך לעולם ועד:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל
העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה יהוה נותן התורה:

אחר בקריאה מברך:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר נתן לנו תורת אמת
והיי עולם נטע בתוכנו ברוך אתה יהוה נותן התורה:

ברכת הספירה לפני

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בחל
בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים
באמת ברוך אתה יהוה הבורח בתורה ובמשה
עבדו וב ישראל עמו ובנביאי האמת וצדק: ומפטירין בנביא

לאודי שטטיום העפירה יאמר הספיר ד' ברכת אלו:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, צור כל העולמים, צדיק בכל
הדורות, האל הנאמן האמר ועשה, המדבר ומקים, שכל
דבריו אמת וצדק:

נאמן, אתה הוא יי אלהינו, ונאמנים דבריה, ודבר אחד מדבריה
אחור לא ישוב ריקם, כי אל מלך נאמן ורחמן אתה. ברוך
אתה יי, האל הנאמן בכל דבריו:

רחם, על ציון כי היא בית חיינו, ולעלובת נפש תושביע במהרה
בימינו. ברוך אתה יי, משלח ציון בבניה:

שומחנו, יי אלהינו, באלהינו הנביא עבדך, וזמלכות בית דוד
משיתה, במהרה יבא ויגל לבנו, על כסאו לא ישוב זה, ולא
יחלו עוד אחרים את כבודו, כי בשם קדשך נשבעת לו, שלא יכבה
גרו לעולם ועד. ברוך אתה יי, מגן דוד:

על התורה, ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הזה,
שנתת לנו יי אלהינו לקדשה ולמנוחה, לכבוד ולתפארת:
על הכל, יי אלהינו אנתנו מזדים לך, ומברכים אותך, יתברך שמוך
בפי כל חי תמיד לעולם ועד. ברוך אתה יי, מקדש השבת:

תפלת שחרית

אל וקדושתו. תתקבץ יי אליהו פשמים מפעל ועל הארץ
ממתח על כל שבח פגשתי ידיו ועל מאורי אור שעשית
(שצרת) מהם ופארוף סלה :

תתקבץ לצבא צהרנו מלכנו ונאלנו בזה קדושים ושמח
שקר לעד מלכנו וציר קשרתים וישר משרתיו כלם עומדים
ברום עולם ומשמיעים ברוחה יחד בקול (ב) דברי אליהם חנים
וקלך עולם : כלם ארובים כלם ברורים כלם נבונים כלם קדושים
וקלם עליהם באימה ובראה רצון קולם. וקלם פותחים את
סיהם בקדשה ובטהרה בשריה וברורה ויקרבו וישבחו
ויסמרו ויפגרו ויפגרו ויפגרו ויפגרו :

את שם האל תתקבץ הגבור והגורא קדוש הוא.
אלים ממקלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה. ונותנים
במחנה רשות זה לזה. ולמקדושים ליוצרים בנסת רוח בשפה
בורה ובנעימה קדשה כלם כהן עזים האמת
ואומרים ברוחה :

קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו :
והאופנים נחית הקודש ברעש גדול מתנשאים
לצמת שרפים. לעמתם קשקשים ואופנים :

ברוך קבדו יי ממקומו :
לאל ברוך נעיסות ופניו לקלך אל חי ונקים ומירוח יאמרו
תשקחות בשמיש. כי הוא לבדו כבוד גדול בעל נביות
מושה תרשות בעל מלכות וצב צדקות מצמיח ישועות בורא
רפואות נורא תהלות ארון תמלאת הסתבש כסונו כל יום
אמיר פגשה בראשות. באמור לישא אורים גדולים כי לעולם
חסדו : (התקבץ סאורח משמש עולמו אשר ברא) אור תרש
של ציון סאיר ונקה כלנו במחנה לאדו : ברוך אתה יי
יצר המאורות :

אתה רבה (אמרת עולם) אהבתנו יי אלהינו.
חמלה גדולה וימרה חמלת עלינו. אבינו מלכנו
בעבור שמך הגדול ובעבור אבותינו שקמחו בך
ותמלךם חקי חיים לעשות רצונה בלבב שלם כן
ותקננו ותמלכנו : אבינו האב הכהן הממחם רחם
עלינו ותן בלבנו בינה לחיבו ולחשפיל לשמוע
לקמור ולקמור לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי
תלמוד תורתך באהבה. וקרא עלינו בתורתך
ונבך לבנו במצותיה ונסד לבנו אהבה וליקאה
את שבע למען לא נבוש ולא נכלם ולא נפשל
לעולם ועד : כי השם קדוש הגדול והגבור והנורא
בשחנה נגילה ונשמחה בישועתה ויהי חמיה יי אלהינו
תקדיה הרבים אל ועובדנו נצח סלה ועד : מהר
הבא עלינו פרכה ושלום מהרה מארבע בנפות
הארץ. ושבור עלנו בעל צוארנו ותולכנו מהרה
קוממיות לארצנו כי אל פועל ישועות אתה. ובנו
בחרת מכל עם וישון וקרבנו סלכנו לשקר הגדול
סלה באמת באהבה. להורות לה ולתורה
באהבה ולאחבה את שמך : ברוך אתה יי סבוחר
בעמו ישראל באהבה :

ויחד לומר אל כלך נאמן :
שמעו ישראל יי אלהינו יי אחד :
ברוך שם קבדו מלכותו לעולם ועד :
ואתה את יי אליהו בכל לבך ויכל נפשך
בכל מאדך : והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה

תפלת שחרית

מוציא אסירים ופודה עניים ועוזר בלים (העונה)
ועונה לעמו ישראל בעת שועם אלו : תהלות לאל
עליון גואלם ברוך הוא וסבורך שמו. משה ובני
ישראל לה ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם :
מי כמוך באלים יי מי כמוך באדיר בקודש נורא
תהלות עשה מלא :

שירה חרשה שבחו גאולים לשמך הגדול על שפת
חיים יחד כלם הורו ותמלכו ויאמרו. יי וקדוה לעולם ועד :
צור ישראל קופה בעונת ישראל ופדה כנאמך והודה
יי ישראל : ונאמר גאלנו יי צבאות שמו קדוש ישראל :
ברוך אתה יי גאל ישראל :

ויאמר יי שם יי אקרא הכו נדל לאלהינו :
אולי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך :
ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי
אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול
הגבור והנורא אל עליון נומל חסדים טובים
וקונה חפץ וזוכר חסדי אבות ופביא גואל לבני
בניהם למען שמו באהבה :

(בעשיית) וברט לבנים בלך חפץ נבנים וכתבנו בנסך
חסדים לפניהם אלהים חיים :
סלך עור ומשיע ויגן : ברוך אתה יי קנו אברהם :
שקה גבור ועולם אדמי פתיה פתים אתה רב להושיע :
כיו סודי סלך : כחפי סטובי הרים וסודי הנשם :

קלכל חיים בחסד סתיה פתים ברחמים נבנים סופך
טלפיה ורפא הולים ופטר אסירים ופקים אמנותו לישעי
קשר. מי כמוך בעל נבירות ופי דוטה לה : סלך פסית
ופתיה ופצמיה וישועה :

(בעשיית) מי כמוך אב החסן וזכר יצוריו לחיים ברחמים :
ונאמן אתה לחסית פתים : ברוך אתה יי סתיה פתים :
כמוהם סטין מועלים וס :

קדושה ונעריה קבועים שיה סוד שרפי קודש
תקששים לה קדושה. בפרוב על דר נביאה וקרא זה אל
זה ואמר : קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלא כל הארץ
כבודו. לעמתם ששפתים ואופנים : ברוך קבדו יי ממקומו :
וברבוי קדושה רחוב לאמר : וקדוה יי לעולם אלהי ציון
קדור עיו תהלתה :

אתה קדוש ושקך קדוש וקדושים בלי יום ותלילה
סלה. כי אל סלך גדול וקדוש אתה : ברוך אתה יי האל
קדוש : (כעשיית סלך תקדוש) :

אתה חונן לרחם בעני וסלפר לאניש בינת.
כעו"ס וכו"ס אומרים וס :
אתה חוננתנו למדע הברכה. ותמלכנו לעשות
בהם חקי רצונה. ונכבד יי אלהינו בין קודש חורף.
בין אור לחושך. בין ישראל לעמים. בין יום
השקיעי לששת ימי המעשה : אבינו מלכנו חסד
עלינו חיים הנאום לקראתנו לשלום חשוכים
מכל חמא ופנוקים מכל עון. וקדושים ברוך אתה :
(ו) תגנו מאתך בנה בינה ותשאל. (תקמה בינה ובעת)
ברוך אתה יי חונן העולם :

השיבו אבינו לתורתך. והרבנו מלכנו לעבודתך
ותהיננו בתשובה שרפה לפניה : ברוך אתה יי
הרועה בתשובה :
סלך לבנו אבינו כי חמאנו סלך לבנו מלכנו כי ששענו.
פי אל טוב וסלך אתה : ברוך אתה יי חונן המלכה לסלוח :
ראה נא קענינו ורביה רבינו ונאלנו גאולה שרפה

מקונו ואל התעלם מהתחננותו תהי נא קרוב לשועתנו
 יהי נא סודך להחמנו טרם יקרא אליך עגנו. פדך
 שנקאר וקהו קרם יקראו ואני אענה עוד הם
 קדברים ואני אשמע: פי אמה: העונה בעת
 צרה. פודה ומציל בכל עת צרה וצוקה:
 לומר כי אתה וכו': וס"ל מסיים עין גולה לומר
 קרוב נא אלהי עומד יתורם כנסתם וכסנו: כי ואלה:
 אנה יי חסותי עויתי ופשעתי לפניך והרע בעיניך עשיתי:
 רבנוי של עולם עשה למען שמך הגדול והכפר לי על כל עוני
 וחמאי ופשעי שחמאתי ושעויתי ופשעתי לפניך כנעורתי ועד
 היום הזה ותפלא כל השמות שפגמתי בשמך הגדול:
 ספסל על הפרנס:

אתה הוא יי האלהים הון ומפורנס ומכלכל מקרני ראמים
 עד ביצי כנים הסרפני להם חוקי המצויא לי וכלל בני ביתי
 סוגותי קודם שאצטרך להם בנות ולא בצער כהחור ולא כאסור
 לחיים ולשלום משפני ברכה והצלחה. ומשפע ברובה עלוונה
 כדי שאוכל לעשות רצונך ולעסוק בתורה ולקיים מצותיך ואל
 תצורוני לירי מתנת בשר דום ייקיים בי מקרא שכתוב פותח
 את ירך ומשכנו לכל חיי רצון:
 פי אמה שמע תפלת כל פה עמך ישראל ברחמים:
 קרוב אמה יי שופע תפלה:
 רצה יי אלהינו בקרוב ישראל ותתפלתם שעה ותשב את
 תפלותי לדברי ביתך ואשי ישראל ותתפלתם ביתך באהבה
 תתפלל בקרוב ותהי לקרובי קמיר עבדות ישראל עמך:
 ב"מ וכסו"ל מומרים:

אלהינו ואלהי אבותינו ועלה ויבא ויגיע ויקרא
 ויבנה וישמע ויפקד ויזכר ויזכורנו ויפקדוננו ויזכרנו
 אבותינו וזכרון פשינו בן דוד עבדך וזכרון ירושלים
 עיר גדולה וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך. לפיכך
 יטובה. יתון ויתקשר ויתחמם. לתיים וירשולם ביום
 ראש החודש הזה: | חג המצות הזה: | חג הסוכות הזה:
 וקרנו יי אלהינו בן לטובה ופקדוננו בן לברכה. והושיענו בן
 לתיים טובים. וברב וישנה ורחמים חום ותחנון ורחם עלינו.
 והושיענו פי אלהי עינינו. פי אלהי עמך סגור ורחם אמה:
 ותחננה עינינו בשוקך לציון ברחמים: ברוך אמה יי
 סתהור שגינתו לציון:

מודים דרבנן
 מודים אלהינו לך שאמרתה הוא
 יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי
 כל בשר ויצרנו ויצר בראשית
 ברכות והודאות לשמך הגדול
 ותקדושי על שיהיה יתנו
 ונקיטנו בן תחנינו ותקמנו
 ותאסוף כל יתנו ותצרות
 קדשך לשמור חקך ותעשות
 רצונך ויעקבך בלבב שלם על
 שאנט מודים לך ברוך אל
 ההודאות:

עמנו ועל הפלאותיך וטובותיך שבקרב עת. ארבע
 נבוקך ונחמתי. הטוב פי לא כלו רחמיך ותמרתם
 פי לא תמו חסדך פי מעולם קוינו לך:
 נחמתי וכסו"ל מומרים:
 על הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל
 ההשועות ועל הנפלאות ועל העקמות ועל המלקמות
 שעשית לאבותינו בנמים היום בזמן הזה:
 וסו"ל ב"מ פתחתנו בן יתנו כהן גדול השמנואי ויניו
 וישעבדנו סלחתי ון על עמך ישראל להשיתם תורתך

אל אלהי אפים אמה ובעל רחמים נקראת. ודך השוכה
 ויבית. קולה רחמיך ותקדך. תכונת היום יזכר יום לובע
 ויריך. תפן אלהי ברחמים. כי אמה הוא בעל רחמים:
 ותחננו ויתפלה פניך בקדם. כהודעת לעניו מקדם: מתרון
 אפך שוב כמו כהודעת קרוב: ובצדל נקדך ונתחן
 ביום ונדך: בענין: תעבור על פשע ותתקח אשם. כיום
 נקרא עמו שם: תאזן שועתו ותקשיב טע מאפר. כיום
 נקרא בשם יי ויש נאמר:
 ויעבור יי על פניו ויקרא:
 יי אל רחום ותנון ארץ אפים ורב חסד ורחם
 נצח חסד לאלפים נשא עון ופשע וסמאה ונקח:
 וקחתה לעוננו ורחמאתנו ונתחנתנו:

רחום ותנון חסאתי לפניך יי קלא רחמים רחם עלי
 ואכל תחנינו: יי אל באפך רחובתי ואל בהמיה תתקדך:
 תני יי פי אפדל אני רפאני יי פי נקדתי עמי: ונפשי
 נקדלה כאד ואתה יי עד מתי: ושבך יי חלצה נפשי
 הושיעני למען חסדך: כי אין פטות וקדך בשאור מי יודה
 לך: ונעמי באמתתי אשתה בכל לילה סמתי בדרגתי
 ערשי אספה: עששה שמע עלי עתמה בקר עורכי: סוד
 לטני כל מועדי און כי שמע יי קול בני: ופשע יי תחנתי
 יי תפלתה יקח: ובשו ונתתו מאד כל אפי וישבו ובשו רגע:
 לתענית צבור ולעשרת ימי תשובה

אבינו מלכנו חסדנו לפניך:
 אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אמה:
 אבינו מלכנו עשה עמנו לפניך:
 אבינו מלכנו עבדך (בשמי' תשל) עלינו שנה טובה:
 אבינו מלכנו בסל מעלינו כל גרות קשות:
 אבינו מלכנו חסד טחכות שונאנו:
 אבינו מלכנו חסד עצת אבינו:
 אבינו מלכנו פלה כל צר ויפסיון פגילנו:
 אבינו מלכנו חסד פיות משטינו ונקמנו:
 אבינו מלכנו דבר ודבר ודעב וישינו וישחיתו וישו סגני דריה:
 אבינו מלכנו מענ פנכה סתלקה:
 אבינו מלכנו סלח וקחל לכל עונותינו:
 אבינו מלכנו סח ונעבר פשעינו ותסמתינו סגני צינך:
 אבינו מלכנו סחוק ברחמיך רבבים כל פשעי חובותינו:
 אבינו מלכנו חסדנו בתשובה שלמה לפניך:
 אבינו מלכנו שלח רמאות שלמה לחולי עמך:
 אבינו מלכנו קבע רע נור דינו:
 אבינו מלכנו וקרנו בקרונ טוב לפניך:

בשמי' כמקום (וכינו) מומרים (כסנת) ונעלים (חסונו):
 אבינו מלכנו וקרנו לתיים טובים:
 אבינו מלכנו וקרנו לאהלה וישועה:
 אבינו מלכנו וקרנו לקרנכה וכלפלה:
 וחי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לי
 ולבני ביתי ולכל הסמוכים על שולחני היום ובכל יום ויום
 מנוחת כבוד בוכות שמך הגדול (דיקרטוטא) חסמונה
 על חפרנסה:
 אבינו מלכנו וקרנו לזכויות:
 אבינו מלכנו וקרנו לקרית ויחילתה:
 אבינו מלכנו חסדנו לנו וישועה בקרוב:
 אבינו מלכנו חסדנו קרן וישראל עמך:
 אבינו מלכנו חסדנו סגן חסדך:
 אבינו מלכנו מלא דינו מברכותך:
 אבינו מלכנו מלא אפסיון שבע:
 אבינו מלכנו שמע קולנו חום ורחם עלינו:
 אבינו מלכנו קבל ברחמים ויבצון את תפלתנו:
 אבינו מלכנו פסח שעי שמים לתפלתנו:
 אבינו מלכנו וקרן כי קשר אמת:

אשכנזי. קנני. קנני. דברנו דופיו תענינו.
 והרשענו. וזינו. חסדנו. ספדנו שוק: ועצנו רע. פוננו.
 אבינו מלכנו. נאצנו. קרנו. ענינו. פשענו. צדדנו. קשינו
 עורף. רשענו. שחנתנו. תלכנו. תענינו. תענינו. קרנו
 ממנוחיה ויטקשוקה סמוכים ולא שנה לנו ואמה צדופ
 ער כל נקא עלינו כי אמת עשית ואמתנו הרשענו:

אבינו מלכנו נא אל תשכנו רחם מלפניך:
 אבינו מלכנו עשה חסד ורחם רחמים ונתן רצון מלפניך:
 אבינו מלכנו עשה חסד עלינו ועל עוללנו וספנו:
 אבינו מלכנו עשה למען הרגום על שם קדשך:
 אבינו מלכנו עשה למען סבתים על ודיתך:
 אבינו מלכנו עשה למען פניו כאל ובפנים על גרוש שפך:
 אבינו מלכנו עשה למען דם עבדך השפוך:
 אבינו מלכנו עשה למען אס לא לפעננו:
 אבינו מלכנו עשה למען והושיענו:
 אבינו מלכנו עשה למען רחמיך רבבים:
 אבינו מלכנו עשה למען שפך הגדול הנכור והנרא שנקרא עלינו:
 אבינו מלכנו חננו ועננו כי אין בנו פשעים עשה עמנו
 צדקה וחסד והושיענו:

לשני וחמישי
 והוא רחום וכפר עון ולא ישחית והרבה
 להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: אמה יי לא
 תכלא רחמיך ממנו סודך נאמקה קמיר וצרונו:
 הושיענו יי אלהינו ונקבצנו מן הגוים להודות לשם
 קדשך להשפעתם בתהלתך: אם עונות תשקך יה
 אדני מי יעמוד: פי עמך הסליחה למען תנרא:
 לא כתפינו תעשה לנו ולא כעונותינו תגמול:
 עלינו: אם עוננו ענו בנו יי עשה למען שוקך:
 ובור רחמיך יי ותסדך פי מעולם סמה: ועננו יי
 ביום צרה ושלכנו שם אלהי נעקב: יי הושיעה
 סתך ועננו ביום קראנו: אבינו מלכנו חננו ועננו
 פי אין בנו מעשים עשה עמנו עבדך קרוב רחמיך
 והושיענו למען שוקך: ארוננו אלהינו שמע קול
 תחנונו וקרן לנו את ברית אבותינו והושיענו
 למען שוקך: ועתה אדני אלהינו אשר הוצאת
 את עמך מארץ מצרים ביד חזקה ונאשע לך שם
 ביום הזה חסדנו רשענו: אדני ככל צדקותיך
 ישב נא אפך ורחמיך מעדך וירושלים הר קדשך:
 פי כתפינו ובעונות אבותינו וירושלים ועתה
 לתרפה לכל סביבותינו: ועתה שמע אלהינו אל
 תפלת עבדך ואל תחננוי והאר פניך על מקדשך
 השמים למען אדני:

המה אלהי אונך ושמע פקח עיניך וראה שוממותינו
 והעיר אשר נקרא שמה עליה פי לא ער צדקותינו אמתנו
 מפילים תחנינו לפניך פי על רחמיך רבבים אדני שמעת
 אדני סלחה אדני הקשיכה ונעשה אל תמטר לפענה אדני
 פי שוקך נקרא על עירך ועל עמך. אבינו אב תתקן תראנו
 אות לשוכה נקמן ונפוזותינו מארבע כפפות הארץ ויצרו
 וקרנו כל הגוים פי אמה יי אלהינו ועתה יי אבינו אמה
 אמתנו החומר ואתה יוצגנו ומעשה נדך בלנו: הושיענו
 למען שוקך אבינו מלכנו צרנו וגאלינו: חוקי יי על עמך
 ואל תפן ברחמיך לתרפה למש"ל בס גוים למה יאקרו בעמים
 אנה נא אלהיכם: ובענינו פי חסדנו ואין מי יעמוד בערנה
 אלא שוקך הגדול יעמד לנו בעת צרה: ובענינו פי אין בנו
 מעשים צדקה עשה עמנו למען שוקך: פרחם אב ער בנים
 בן פרחם יי עלינו והושיענו למען שוקך: חסדו על עמך
 רחם ער גחלתה חסדך נא קרוב רחמיך חננו מלכנו ועננו
 פי לך יי תדקרה עושה נפלאות בכל עת:

הקטן נא רחם נא והושיעה נא צאן בורעיתך
 ואל יקשר בנו קצף פי לך יי הושיעה. קה רחלתנו

עלה

לו שהוא בן עולם הבא שנאמר הליכות עולם לו אל תקרי
 הליכות אלא הלכות:
 אמר רבי אלעזר אמר רבי תנינא פלימיה חכמי ספרים כתיב
 שלום כולם שנאמר וכל בנה למתי יי ובי שלום בנה: אל
 חקרי בנה ולא בנה: שלום רב לארבעי תורה וישו ויש
 פלימיה: ויהי שלום בחילך שלום בראשיתיה: למען חתי ובי
 פדנה נא שלום קד: למען בית יי אלהיה אבקשה טוב קד:
 יו עו למען ימי יי יבנה את עמך בשלום: קריש רבנן
 אלוהים פליט: קריש יטט

שיר הכבוד

הוא אנשים ומדות וישירים אגרוג: כי אליה נפשי מצוינו
 קהל נפשי חברה בצל יהוה: לבשת כל כי מודק:
 יי מבי נבדי קבוקה: הוקף ליי אל דרדק:
 יי על בן אנדר בך נקדוה: ושקף אבבר בשירי ידיוה:
 יי אספרה כבודך ולא ראייה: אבקשה אכרם ולא יצמיה:
 יי בדי נביאך בטרם צדקיה: דמית חדר כבוד הדרך:
 יי דולקה ובגורקה: כגו דתוקף פולקה:
 יי דמו אתך ולא גמי ישיף: ובשופך ליי פשיף:
 יי הקשילוק קרוב תיונות: הקה אקר בקל רשיוה:
 יי גתו קד וקנה וקרות: ושער ראשך בשיבה וקרות:
 יי וקנה ביום דין וקרות ביום קרב: קאיש מלקמות
 יי קו לו קב:

על קבל כובע ישיקה בראשו: הושיעה לו וימינו ודרוש קדשו:
 יי מלך אמות ראשו נקלא: קוצמוי רסיף קללה:
 יי יתפאר כי יי תפיץ בירוא יתה לו בספרת צבי:
 יי קתם טהור פו דמות ראשו: וסם על מצח כבוד
 יי שם קדשו:

על קבל כובע ישיקה בראשו: הושיעה לו וימינו ודרוש קדשו:
 יי מלך אמות ראשו נקלא: קוצמוי רסיף קללה:
 יי יתפאר כי יי תפיץ בירוא יתה לו בספרת צבי:
 יי קתם טהור פו דמות ראשו: וסם על מצח כבוד
 יי שם קדשו:
 יי קמו ולכבוד צבי תפארת: אמתו לו עפרה עפרה:
 יי מתקלמות ראשו בקיבו כבודות קנצותיו תפלים שהורותו
 יי גוה הצדק צבי תפארתו: יעלה נא על ראש שפתו:
 יי קולתו תהי נא קרו עטרת: וצילוף מלובב אכי תפארתו
 יי עטמים עטמם עטרת ענדם: משאשי קרו בעיני כדנם:
 יי אפרו עלי ופארי עלי: וקרוב אלי בקראי אליו:
 יי צח ואדום לבישו אדום: פודה דרדכו בבואו סאדום:
 יי קשר תפלוו קראת לעניו: תכונת וי קנגד לעניו:
 יי רוצח בעטו עניים יפאר: וישא תהלות גם לתפאר:
 יי ראש אמת וקנא בראש: הוד נרוו עם
 דרשך דרוש:

על שית חמו שירי נא עליך: ונדתי חקרב אליך:
 יי תהלתי תהי לראשך עטרת: ותפילתי תפיו קטורת:
 יי חקרב שירתי רש בעיניך: בשירי ישר על חקרבך:
 יי חקרבתי תענע לי ראש ויתתה מח דך כבשמים ראש:
 יי יערב נא שירי עליך: כי נפשי מצוינו אליך:
 יי וי תגדלה ותגבורה ותפארת ותעצת ותהוד כי כל
 פשמים יאריך לך יי תפסקנה ותתקשרא לכל לראש: מי ימלא
 בגרות יי ישיע כל תהלתו:

סדר תקוני שבת

הפסוק סמית יאמר זו טעמך עוהור סמוכול לפסוק: סעודת
 סכוד סמוכ ז:
 ביומא דשבתא בסעודתא תנינא כתיב או תענע על ח'
 גל ח' דראי הרתוא עתא אטנולא עתיקא קדישא וכלהו
 שלמין בהרותא ושלמו הרתוא דעתיקא עבדין סעודתא
 דיליה היא דראי: בסעודתא תליאתא דשבתא כתיב והאכלתך
 חלות יעקב אביך דא היא סעודתא דעירא אנפין דדי בשלימותא
 גולוה שיתא וטמן סהותא שלמו סתברין ובעי בר נש
 לפחדו בסעודתא דאשולמא אליו סעודתא דאיון סעודתא
 סהימיתא ושלמיתא דרועא קדישא דישוראל די סהימיתא דא
 דלתן ולא דעמי עו'ג ובני כד אמר בינו בני ישראל
 גא חוי בסעודתא אליו אשתמודיעין ישראל דאיון בני מלכא
 גאיונו סהיכלא דמלכא: דאיון בני סהימיתא (עלאין): ומאו

ונחמני: תערוך לפני שלחן נגד צורכי דשנה
 בשמן ראשי פוסי רונה: אך טוב וחסד יך פונו כל
 ימי חיי ושבתה בבית יי לארץ ומים:
 אם תשוב טעשת רגליך עשות תפציה ביום קדשי
 ומקאח לשבת עינג לקדשו וי מקבך ויבדחתו פעשות דרדקה
 סקוצוא ספציה ודבר דקר: יא תעלג על יי ויהרפכמיה על
 ספסוי ארץ ויהאפצמיה נחלת יעקב אביך כי יי וי דבר:
 וקשרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם
 דרית עולם: ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת
 ימים עשה יי את השמים ואת הארץ ובימים השביעי שבת וינפש:

וכר את יום השבת לקדשו: לששת ימים תעבד ויעשית
 כל מלאכתך: ויום השביעי שבת ליי אלהיה לא תעשה כל
 מלאכה אמת ובהר ובהר ארץ ואתה ובהמקה ובהר ארץ
 ובעמיה: כי ששית ימים עשה יי את השמים ואת הארץ
 שש ימים ואת כל אשר בם נגמח ביום השביעי:
 על פו ברה יי את יום השבת ויך שרה:
 על היין ספרי סגנו ודגנו וביבות:

וה אמה יי אלהינו מלך העולם בורה פרי הנפן:

זמירות ליום השבת

ברוך אדני יום יום: יעמם לנו ישע ופריוס:
 וקשמו נגדי כל היום: ובישועתו נרים ראש עליין:
 כי הוא קעוה לכל ומחקה לאקיון: שבתו יח
 ליישראל עדות בצורתם לו צר סבבלות ובקבדות:
 בקבנות ספסיר קראם עו וירדות: ונגלת להעלותם
 מעוקם בור ודות: כי עם יי חסד ורחמיה עמו
 פדות: מה יקר חסדו בצלו ונגנומי בגלות בקרה
 שלח למענימו: להוריד בריחים נגנה בינימו:
 נחמם לרחמים לפני שובימו: כי לא ימוש יי את
 עמו: בעבוד הגדול שמו: עילם שח פסאוד להציר
 ידיו: להעביר משם טעוני מורדיו: מעבור
 בשלח פדה את עבדיו: קרן ועמו נרים תהלה לכל
 חסדיו: כי אם הנה ורחם פרחמו וברוב חסדיו:
 יצפיר העוים הגדיל עצומיו: ונם הוזה ארבע עלו
 לפרומו: וקלם דמו להשחית את רחוקיו: עד ירי
 בהניו סנר סתקוקיו: חסדו יי כי לא תמנו כי לא
 קרו רחמיו: נקרתו לארום כב רעי מדני: שבקב
 יום ויום סמולאים פרכם מעדני: עזרתו עמי לסכוד
 את אדני: ולא נשפתני כל ימי עדני: כי לא ינחם
 לעולם אדני: בבואו סאדום סמוך בגדיו: ובה לו
 בקבחה וסבת לו כבודים: וני נחם מלבושו
 להצרים: כבודו גדול וקצור רוח נגידים: הגה
 ברחו הקשה ביום קדים: ראותו כי בן ארומי
 העוצר: ונשוב לו בקבחה מקלום כקצר: ומקאח
 קאום בתוקה יציר: ויזיר פשונג פמקלמ יציר:
 אהבו את יי כל חסדיו אמונים נוצר: וצוה צור
 סדו קולותיו לקבץ: מארבע רוחות עדיו להקבץ:
 ובהר קרום נרים אותנו לקרבץ: ואתנו ישוב
 גדלים קובץ: ישיב לא נאמר כי אם וישב נקבץ:
 ברוך הוא אלהינו אשר טוב נקלנו: כפחמיו וברוב
 חסדיו הגדיל לנו: אלה ואלה יוסף עמנו:
 לקטריל שמו הגדול הגבור והנורא שנקרא עלינו:
 ינחמני

ברוך הוא אלהינו שבראנו לבדו: קה קה וקשבתו
 וקספר הודו: מכל אום נבר עלינו ססרו: קבן ספ
 לב וקבך נפש וקבך מאודו: נמליבו וקשורו:
 שהשארם שלו ישים עלינו ברכה ושלוס: משמאל
 וימין על ישראל שרום: נחמון הוא ויך את
 עמו בשלוס: ויוכו קראות קנים וכני קנים עופקמו
 בתורה וקמצות על ישראל שלום: יעני אל גבור
 אבי עד שר שרום:

ברוך אל עליון: אשר נתן כנחה: למשנו פדום פשח
 נאנתה: והוא ירדו לציון עיר נבדחת: עד אנה תענין נפש
 נאנתה: השומר שבת תבו גם סבת: לאל נעצו כפנתה על
 סבת: רובב בקבכות סף עולמים: את עמו לשבות אל
 פנימיים: בפאקלי עבותי כפני ספסמים: בפלכיש כבוד
 ובה משפתה: השומר ונאשי כל חוכה וקשלוס כלא: ספת
 כל סוכה שבו כקפול: נחלה לו יונה פהר וישפל: נחלה
 וימנה כשמש לו ורחה: השומר כל שופר שבת פדת סחלו
 הוהקשר סבת קולס גודלו: ויא יצא חובת מיום אשבו יו
 אל אל ארן סחולו: כנתה היא שלוחה: השומר סבת
 סלמים קראו אלי צור: ונאשרי לתמיים אם יתה נצור: סבת
 הוסיים על ראשם יצור: צור העולמים וחו כם נחה: השומר
 ויזכר את יום השבת לקדשו: קרנו כי נחמה בך על ראש:
 על בן ונתן האדם לנפשו: ענג גם ספתה: בהם לשפתה:
 השומר קולס היא נכס שבת תפלקה: אל תוך פמקים להניס
 ברכה: בקל מושבותים לא מעשו מלאכה: בנקים ובנותים
 עבר וגם שפתה: השומר

יום זה מקבך מכל ימים: כי בו שבת צור
 עולמים: ששית ימים תעשה מלאכתך: ויום
 השביעי לאלהים: שבת לא תעשה בו מלאכה: כי
 כל עשה ששית ימים: יום זה ראשון הוא למקראי
 קודש: יום שבתו יום שבת קודש: על פו כל איש
 גיינו וקדש: על שמי חם וקצו תמימים: יום זה
 אבול משמנים שחה מממתים: כי אל ימן קלס גו
 דבקים: בגר לקבול חם חמים: בשר ודגים וקב
 סמטעים: יום זה לא תחפר כל בו ואתלת ושבועת:
 ויכרת את יי אלהיה אשר אהבת: כי ברכה מכל
 העמים: יום זה השמים ספסרים כבודו: וגם הארץ
 מלאה חסדו: ראו כי כל אלה עשתה ידו: כי הוא
 הצור פללו חמים: יום זה

יום שבתו אין לשבות וקרו כרים מניחת: יונה כצאה בו
 קנים: ונח יתה ונעי כח: מים נכד לכני אמונים: והרים
 לשקרו אבות וקנים: חקוק בשני נחות אקנים: פרוב אונים
 ואמין כח: יונה וקרו כלם כקרות נחי: נעשה ונשמע אפרו
 כאחד: ופתחו ונני יי אהר: ברוך סתמן נגנף לתי: יונה דבר
 בקדשי כתר חבור: ויום השביעי ויזכר ושמור: וכל פקודי יחד
 קבדור: סוק סתנים ואמץ כח: יונה חנם אשר נע בצאן פעה
 ויזכר לקרא דרית ושבועת: לכל יעבר כם מקרה רעה: כאשר
 נשפתה על פי נח: יונה

כי אשקרה שבת אל ישמרני: אות היא לעולמי עד
 בינו ובינו: אסור מצוא חפין עשות דרכים: גם סכרבו בו
 דברי דרכים: דברי סתורה אף דכלי קלרים: אהנה סתורה
 אל ויהי סתני: אות היא בו אוקצא סמיד נופש דקפשי: הנח
 דרור ראשו נתן קדושי: ופפת פחת לרם משנת פששו:
 בקה כקל ששי וקפול מוני: אות היא כח ברה האל חוץ
 אל סגניו: בו לערוך לחם אים קפניו: על פו להעשות
 בו על פי נכונו אסור: לבד מיום כבוד עיני: אות היא

לוח המולד

על הקביעות וראשי השנים משנת ה'רע"ה עד שנת ה'רצ"ה

קטב על שנת הוינער, ולא על שנת המעלין. ולמשל אם נכתב ב' בכוסק 17, 18, 17, 17, וכו' וכו' .
 השמולד יוצא ביום ב' בכוסק 18 מינום עם 17 חלקים על וינער 7. היינו קודם הצות.
 וכן נכתב בלילה ב' השנים על שנת הוינער מחלילה. וכן כולם :

תרפ"ג (זח"א)			תרפ"ד (הח"א)			תרפ"ה (בכ"ה)		
שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת
א	1	148	א	1	148	א	1	148
ב	2	127	ב	2	127	ב	2	127
ג	3	111	ג	3	111	ג	3	111
ד	4	95	ד	4	95	ד	4	95
ה	5	80	ה	5	80	ה	5	80
ו	6	62	ו	6	62	ו	6	62
ז	7	47	ז	7	47	ז	7	47
ח	8	32	ח	8	32	ח	8	32
ט	9	17	ט	9	17	ט	9	17
י	10	2	י	10	2	י	10	2

תרפ"ה (בכ"ה)			תרפ"ו (ש"ה)			תרפ"ז (ש"ה)		
שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת
א	1	82	א	1	82	א	1	82
ב	2	66	ב	2	66	ב	2	66
ג	3	51	ג	3	51	ג	3	51
ד	4	34	ד	4	34	ד	4	34
ה	5	18	ה	5	18	ה	5	18
ו	6	2	ו	6	2	ו	6	2
ז	7	13	ז	7	13	ז	7	13
ח	8	28	ח	8	28	ח	8	28
ט	9	43	ט	9	43	ט	9	43
י	10	58	י	10	58	י	10	58

תרפ"ה (בש"ה)			תרפ"ו (ש"ה)			תרפ"ז (ש"ה)		
שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת
א	1	5	א	1	5	א	1	5
ב	2	19	ב	2	19	ב	2	19
ג	3	34	ג	3	34	ג	3	34
ד	4	49	ד	4	49	ד	4	49
ה	5	64	ה	5	64	ה	5	64
ו	6	79	ו	6	79	ו	6	79
ז	7	94	ז	7	94	ז	7	94
ח	8	109	ח	8	109	ח	8	109
ט	9	124	ט	9	124	ט	9	124
י	10	139	י	10	139	י	10	139

תרפ"ז (ש"ה)			תרפ"ח (ש"ה)			תרפ"ט (ש"ה)		
שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת	שנה	יום	שבת
א	1	58	א	1	58	א	1	58
ב	2	43	ב	2	43	ב	2	43
ג	3	28	ג	3	28	ג	3	28
ד	4	13	ד	4	13	ד	4	13
ה	5	2	ה	5	2	ה	5	2
ו	6	17	ו	6	17	ו	6	17
ז	7	32	ז	7	32	ז	7	32
ח	8	47	ח	8	47	ח	8	47
ט	9	62	ט	9	62	ט	9	62
י	10	77	י	10	77	י	10	77